

Tegevusaruanne 2013

Eesti Maaomavalitsuste Liit

Sirge 2, Tallinn 10618

info@emovl.ee

www.emovl.ee

I SISSEJUHATUS

Eesti Maaomavalitsuste Liit (EMOL või Liit) on kohaliku omavalitsuse üksuste vabatahtlik üleriigiline liit, mille eesmärk on ühistegevuse kaudu kohaliku omavalitsuse üldisele arengule kaasaaitamine, oma liikmete esindamine ja nende ühiste huvide kaitsmine, samuti liikmete koostöö edendamine ja liikmetele seadusega ettenähtud ülesannete paremaks täitmiseks võimaluste loomine.

EMOL asutati 20. novembril 1921. aastal ja tema tegevus taastati 1990. aastal. EMOLi ülesanneteks on kaasa aidata omavalitsusliku haldussüsteemi arendamisele ja tugevdamisele demokraatia ning võimu detsentraliseerimise põhimõtete alusel, lähtudes elanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades kohaliku omavalitsuse üksuste arengu iseärasusi, korraldada ja edendada kohaliku omavalitsuse üksuste ja maakondlike omavalitsusliitude vahelist koostööd ja ühistegevust.

Alates 2004. aastast on liidul iseseisev büroo, mis moodustati Eesti Omavalitsusliitude Ühenduse büroo töötajate baasil, kinnitati ametisse büroo tegevdirektor ning raamatupidaja. EMOLi tegutsemise aluseks on kohaliku omavalitsuse üksuste liitude seadus, EMOLi põhikirja ja Maapäeva otsused.

EMOLi põhikirja järgi korraldab juhatuse ja volikogu tööd, kutsub kokku ja juhatab nende koosolekuid, liidu esimees ning esindab neid ja liitu vajadusel teiste isikute ees. Esimehe äraolekul asendab teda aseesimees.

Liidu täitev-korraldavat tegevust ja jooksvat asjaajamist korraldab Eesti Maaomavalitsuste Liidu büroo, mida juhib tegevdirektor.

Büroo tegevuse aluseks on EMOLi juhatuse poolt kinnitatud büroo tegevusjuhised ja juhtorganite otsused. EMOLi volikogu poolt kinnitatakse EMOLi töökohtade koosseis, ametinimetused ning töötasumäärad.

Töötajatel on ametijuhendid. Alates 1. aprillist 2013 reguleerib suhet töötajatega töölepinguseadus.

2013. a oli büroos 8 töötajat: tegevdirektor, õigusnõunik, nõunik, rahandusnõunik, haridus- ja kultuurinõunik, sotsiaalnõunik, majandusnõunik ja raamatupidaja (osalise tööajaga).

II LIIKMESKOND

2013. aasta alguse seisuga oli EMOLi liikmeteks 127 valda. Aasta jooksul lahkusid liidust Keila, Aseri, Laekvere, Ruhnu, Põdrala ja Hummuli vald. Liikmeks astus Avinurme vald. Seoses valdade ühinemisega Harju-, Viljandi-, Ida-Viru- ja Hiiumaal vähenes omavalitsuste arv üldiselt. 2013. aasta lõpuks oli 114 liiget.

Liikmemaks

Tulenevalt majanduslikust olukorrast, pidas EMOLi juhatus, volikogu ja 2009. a Maapäev mõistlikuks liikmemaksu aluste rakendamine külmutada.

2011. aasta Maapäeval taastati 08.05.2009 Maapäeva poolt vastu võetud liikmemaksu aluste otsuse toimimine, mida rakendatakse alates aastast 2012.

Ratsionaalse majandamisega EMOLi büroos ja erinevate projektide oskusliku administreerimisega oleme suutnud finantseerida uusi projekte, erinevaid üritusi ja avalikke konverentse, seminare oma liikmetele ja toetanud omavalitsussüsteemi arengut tervikuna.

III Liikmete huvide kaitse

2013. aastal jätkasid EMOLi esindajad osalemist erinevates töörühmades ja komisjonides nii rahanduse, keskkonnakaitse, sotsiaalhoolekande, hariduse kui ka muudes valdkondades. Erinevate komisjonide, töörühmade ja büroo teenistujate töö tulemusel on antud märgatav panus õigusaktide väljatöötamise ja muutmise protsessis.

Õigusaktide eelnõude menetlemise käigus kohalike omavalitsuste huvide kaitsmisel ja seisukohtade esitamisel, enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist, toimub põhiliselt eelnõude kooskõlastamine (või vajadusel mittekooskõlastamine) eelnõude infosüsteemi (EIS) vahendusel. 2013. aastal menetleti ligi 200 eelnõu (seadused, seaduste väljatöötamiskavatsused, Vabariigi Valitsuse määrused ja ministrite õigusaktid), mis puudutasid kohalike omavalitsuste tegevust.

Eelnõud vaadatakse läbi ja neist kohalikke omavalitsusi puudutavad saadetakse büroo poolse lühikommentaariga eelnõu sisu kohta edasi EMOLi liikmetele ettepanekute tegemiseks ja arvamuse avaldamiseks. 2013. aastal on EMOLi poolt esitatud kooskõlastusmenetluse käigus ligi 100 eelnõu kohta seisukohad, arvamused ja ettepanekud, mille aluseks on liikmete ettepanekud ja arvamused ning EMOLi juhtorganite poolt kujundatud seisukohad. Seadustesse puutuvalt on esitatud märkusi, arvamusi ja ettepanekuid mh järgmiste eelnõude kohta: riigieelarve seaduse eelnõu; keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu; keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse ning sellega seoses teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu; maamaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu; riigivaraseaduse ja kinnistusraamatuseaduse muutmise seaduse eelnõu; põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu; planeerimiseaduse, ehitusseadustiku ning ehitusseadustiku ja planeerimiseaduse rakendamise seaduse eelnõu; vääртеomenetluse seadustiku eelnõu; Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu; omavalitsuskorralduse reformi seaduse väljatöötamiskavatsuse eelnõu; rahvastikuregistri seaduse muutmise seaduse eelnõu.

Lisaks on EMOLi esindajad osalenud omapoolse panusega ka eelnõude väljatöötamisstaadiumis, enne nende kooskõlastamiseks esitamist, kas kuuludes eelnõud ettevalmistavasse töögruppi või olles kaasatud muul moel.

Arvamusi, seisukohti ja ettepanekuid eelnõude ja seaduse muutmise küsimustes, on esitatud Riigikogule nii omal algatusel kui ka Riigikogu komisjonide taotlusel. Muuhulgas on esitatud arvamusi Riigikogu komisjonidele maareformi seaduse muutmise eelnõu (335 SE), jäätmeseaduse muutmise eelnõu (455 SE), korraldusseaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu (424 SE), veeseaduse muutmise seaduse eelnõu (483 SE) menetluse käigus ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seaduse eelnõu (340 SE) arutelul.

2013. aastal osaleti enam kui 30 Riigikogu komisjoni või täiskogu istungil.

Olemasolevate ressursside raames, kuid üha kasvaval hulgal, on büroo töötajate poolt nõustatud kohalike omavalitsuste ametnikke erinevates küsimustes.

IV EMOLi Maapäev, volikogu ja juhatuse tegevus

Maapäev – EMOLi üldkoosolek toimus 7. juunil Kambja vallas, Tartumaal

Maapäevale oli kutsutud rääkima:

Riigikogu kultuurikomisjoni liige Kaia Iva teemal „Haridusreform“,

EK esindusest Eestis, majandusnõunik Katrin Hõovelson teemal „Euroopa semester: soovitused Eestile“,

SA Eesti Koostöö Kogu programmijuht Külli Nõmm teemal „RIIGIPUU, riigipidamise kava projekt“,

Saarte Koostöö Kogust Koit Kelder teemal „Koolitoit – kas ka kohalik tervislik toit“,

KWH Pipe Eesti AS, Hanno Purre teemal „Reovee väikepuhasti“.

Eesti Posti postiteenuste divisjoni juht Jaan Vainult ja teenuste- ja ärimüügiesakonna juht Mergit Inno teemal „Reklaamteenus ja edasised arengud, suunad. Maksikirja mõõtmete muudatused“.

EMOLi esimees andis ülevaate 2012. aasta tegevustest ja kinnitati finantsaasta aruanne.

Muudeti Eesti Maaomavalitsuste Liidu põhikirja **p 36 ja 45** ja kinnitati uues redaktsioonis.

Maapäeval valiti uueks EMOLi juhatuse liikmeks Veikko Luhlaid, Vaivara vallavolikogu esimees ja omakorda tema asemel uueks revisjonikomisjoni liikmeks Etti Kagarov, Kohtla vallavanem. Tutvustati EMOLi ja ELL ühise töörühma seisukohti, arutati ELL ja EMOL ühinemise protsessi ühtseks üleriigiliseks omavalitsusüksuste liiduks.

Kiideti heaks põhiseisukohad kohalike omavalitsuste 2014. a tulubaasi küsimustes.

Maapäeval osales 128 liikmest 52 liiget kokku 62 hääleõigusliku esindajaga, mis näitab, et osalus oli tagasihoidlik.

EMOLi Tegevuskava 2011–2014

2010. aasta Maapäeval otsustati moodustada

EMOLi tegevuskava 2011–2014 väljatöötamiseks töörühm koosseisus:

Harjumaa	Mikk Lõhmus
Hiiumaa	Jaanus Valk
Saaremaa	Aarne Põlluäär
Läänemaa	Ülle Erman
Raplamaa	Tõnis Blank
Järvamaa	Jüri Ellram
Jõgevamaa	Reet Alev
Tartumaa	Aivar Alekseejev

Tartumaa	Ivar Tedrema
Ida-Virumaa	Aivar Surva
Lääne-Virumaa	Urmas Tamm
Põlvamaa	Inge Hirmo
Võrumaa	Mirjam Salvet
Valgamaa	Terje Korss
Pärnumaa	Karel Tõlp
Viljandimaa	Andres Rõigas
Ida-Virumaa	Urve Erikson

Töögrupi juht on Juhan Sillaste.

27.05.2011 Maapäeval kinnitatud EMOLi Tegevuskava 2011–2014 on saadaval EMOLi kodulehel <http://emovl.ee/est/?show=article&group=13&language=EST>

Juhatuse poolt on välja töötatud EMOLi Tegevuskava 2011–2014 rakenduskava, mis on kinnitatud EMOLi volikogu poolt.

EMOLi volikogu tegevus

2013. aastal toimus 4 EMOLi volikogu korralist koosolekut. Volikogu koosolekutel arutati järgmisi teemasid:

- MAK uue perioodi dokumendi kujunemise protsessist
- Kodukandi pöördumine Leaderi meetme osakaalu kohta MAKis
- EMOLi 2012. aasta eelarve täitmise kinnitamine
- EMOLi põhiseisukohad 2014. aasta läbirääkimisteks Vabariigi Valitsusega
- Komisjoni talituste seisukoht ajavahemiku 2014–2020 partnerluslepingu ja programmide väljatöötamise kohta Eestis
- Avalikult kasutatavate kohalike teede hoiuks eraldatud raha jaotusest 2013
- PGS muudatustest Riigikogu kultuurikomisjonis 29.01.13 ja HTM ülevaade olulistest üldhariduse valdkonna teemadest ning HTM lähiaja tegevuskavast
- KOVide roll ja võimalused ESF 2014+ perioodi planeerimisel
- Riigikontrolli aruanne „Laste hoolekande korraldus valdades ja linnades“. Kuidas on omavalitsustes korraldatud laste hoolekanne ja kas omavalitsuste tegevus sellel alal vastab seaduse nõuetele?
- Uus lastekaitse seadus
- Omavalitsuskorralduse reformi seaduse väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamine
- EMOLi ettepanekud Koostöökogule 2014. aasta läbirääkimisteks Vabariigi Valitsusega
- ATSi rakendamine EMOL-is
- „Energiaühendus omavalitsus“ II etapi koolituse toimumise aegadest ja koolituse sisust

- KOVi sotsiaalteenuste täpsustamine
- Töövõimekuse reform
- Valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni läbirääkimiste lõpp-protokoll 2014. aasta riigieelarve osas arutelu

Kahjuks ei osalenud osad volikogu liikmed kordagi 2013. aasta jooksul volikogu töös.

EMOLi juhatuse tegevus

Juhatus on nimetanud EMOLi esindajad seadusloome või tegevusvaldkondade erinevatesse komisjonidesse ja töörühmadesse, et olla kursis arengutega ning esindada omavalitsuste huvisid juba protsessi algstaadiumis.

Juhatuse koosolekuid toimus 2013. aasta jooksul 8.

Arutati alljärgnevat olulisi küsimusi:

- Piirkondliku metsanduse spetsialisti vastuvõtud omavalitsustes ehk varjatud kohustused
- Hariduse küsimused ja rahastamine
- Kodukandi pöördumine Leaderi meetme osakaalu kohta MAKis
- „2013. aasta riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud tasandus- ja toetusfondi jaotus ning jaotamise ulatus, tingimused ja kord“ eel-nõu
- Maakondlike liitude toetuskiri põllumajandusministri Helir-Valdor Seederi ideele muuta riigiasutuste paiknemine regionaalsemaks
- EMOLi ettepanekud 2014. aasta läbirääkimisteks sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonnas
- Veekogude korrastamise projektis osalemisest KIKis
- „EMOLi väliskoostöö tegevuskava 2013. aastal“ kinnitamine
- „EMOLi töötajate töö tasustamise kord“ ja „EMOLi büroo töökohtade koosseis, ametinimetused ja töötasumäärad“ (seoses ATSi muutmisega)
- KTK ettepanekud 2014. aasta läbirääkimisteks
- Targa tänavavalgustuse lahendused
- Maapäeva ettevalmistamine
- Linnade ja valdade päevad 13.02–14.02.13
- Maa korraline hindamine ja maamaksu vabastuse tõttu saamata jäänud tulu-osa kompenseerimine
- Koostöö Kogu riigipidamise kava projektist
- Võimalused koostööks Euroopa Komisjoni Eesti esindusega
- Omavalitsuskorralduse reformi seaduse väljatöötamiskavatsus
- EMOL tegevusaruanne 2012
- Kalmistuseadus
- Kohalike omavalitsuste teede inventariseerimise rahastamisest

- Koolijuhtimise heade kavatsuste kokkulepe
- Veotranspordi efektiivsus Eestis ja seda piiravad tegurid
- Kohalike omavalitsuste teede inventariseerimise rahastamisest
- Jäätmeseaduse muutmise ettepanekud, ühispoordumine
- Spordis alaealiste huvide kaitse ja üleminekute HEA TAVA allkirjastamine 4. septembril
- Eksperthinnangu küsimine CPD Arenduskeskuselt e-SFOSi kasutamisest
- Keskkonnaõiguse Keskuse ettepanek koostööks
- Riigi jäätmekava 2014–2020 avalikustamisel eelnõu ja KSH eelnõu
- Riigieelarve seaduse eelnõu
- Arvamus „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014–2020“ kohta
- Toiduabi
- Maarahvakongress
- Ühtsest üleriigilisest liidust
- MTÜ Eesti Kodukaunistamise Ühendus
- EL vahendite 2014+ prioriteetsed suunad, töögruppide tööst.
Prioriteetsed suunad:
  - Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus tööturul osalemiseks
  - Taristu elukestva õppe ja hõives osalemiseks vajalike oskuste saamise toetamiseks
  - Teenused võrdsete võimaluste tagamiseks hõives osalemiseks
  - Taristu toetamiseks võrdseid võimalusi hõives osalemiseks
  - Kasvuvõimeline ettevõtlus ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevus
  - Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete ja piirkondliku ettevõtluse arendamine
  - Energiatõhusus
  - Veekaitse
  - Roheline infrastruktuur ja hädaolukordadeks valmisoleku suurendamine
  - Jätkusuutlik linnapiirkondade areng
  - Jätkusuutlik transport
  - IKT teenuste taristu
  - Haldusvõimekus
- Kokkuvõtte läbirääkimistest RE 2014
- EMOL juhatuse kokkuvõtte 2010–2013
- PGS muudatused
- Metsaveost raskeveokitega talvel

- Riigieelarave uus seadus
- EMOL Maapäev
- KOV valimistulemused
- Linnade ja valdade päevad 2014
- Väikeste veevärkide teema
- Hädaolukorra tagajärgede või elutähtsa teenuse toimepidevuse katkestuse tagajärgede leevendamiseks vajamineva ressursi analüüs

Juhatuse liikmete osalus 2013. aasta juhatuse koosolekul oli väga kõrge.

Juhatuse liikmed osalevad Omavalitsusliitude Koostöökogus läbirääkimistel valitsuskomisjoniga ning erinevates läbirääkimiste töörühmades. Samuti on kõik juhatuse liikmed kaasatud erinevate ministeeriumide-, riigiasutuste- ja organisatsioonide juurde moodustatud töörühmades, juhtkomiteedes, järelvalvenõukogudes jne. Päevakajalistel teemadel on juhatuse liikmed esinenud avaldustega eesmärgiga informeerida avalikkust EMOLi seisukohtadest, esinenud KUKU raadios ja Vikerraadios ning andnud intervjuusid ERRile ja ajakirjandusele, seda ka maakonnalehtedes.

V EMOLI TEGEVUS

EMOLi tegevuses pühenduti 2013. aastal enim järgmistele valdkondadele:

- Läbirääkimistele Vabariigi Valitsusega (sealhulgas töörühmades osalemine)
- Eelnõude kooskõlastamisele
- Linnade ja valdade päevad
- Haridusreform ja haridustoetus
- ELL ja EMOL ühinemine ühtseks üleriigiliseks omavalitsusüksuste liiduks

EMOLi tegevus 2013. aasta riigieelarve läbirääkimistel ja kohalike omavalitsuste toimetuleku tagamisel

Koostöökogu			
	Jüri Landberg	jyriandberg@hotmail.ee	EMOLi esimees, Rägavere vallavolikogu liige
Põhiliikmed			
	Ivar Tedrema	vald@kambja.ee	EMOLi aseesimees, Kambja vallavanem
	Kadri-Aija Viik	kadri_aija@hotmail.com	Surju vallavolikogu esimees
	Vello Jõgisoo	vello@kose.ee	EMOLi aseesimees, Kose vallavanem
	Kurmet Mürsepp	kurmetster@gmail.com	Antsla vallavolikogu esimees
Asendusliikmed			
	Toivo Tõnson	toivo@kesk.ee	Põltsamaa vallavanem
	Kalle Toomet	kalle.toomet@kehtna.ee	Kehtna vallavanem
	Andrus Blok	andrus@rakke.ee	Rakke vallavanem
Rahanduse ja maksupoliitika tööh			
kaasesimees EMOL	Jüri Landberg	jyriandberg@hotmail.ee	Rägavere vallavolikogu liige
	Ivar Tedrema	vald@kambja.ee	Kambja vallavanem
	Kurmet Mürsepp	kurmetster@gmail.com	Antsla vallavolikogu esimees
	Ott Kasuri	ott.kasuri@emovl.ee	EMOLi tegevdirektor
	Märt Moll	mart.moll@emovl.ee	EMOLi rahandusnõunik

Kohalike omavalitsuste fiskaalolukorra ülevaade (Märt Moll)

EMOL tegevused läbirääkimistel

Omavalitsusliitude Koostöökogu ja valitsuskomisjoni läbirääkimiste põhieesmärk on kohalikele omavalitsustele stabiilse, seadustele ning Euroopa kohaliku omavalitsuse hartale põhineva tulubaasi kindlustamine, mis tagaks kohalikule omavalitsusele seadustega ja seaduste alusel pandud ülesannete täitmiseks vajaliku tulubaasi ning võimaldaks kohalikuks arenguks vajalikud investeeringud ja omavalitsuste jätkusuutliku arengu.

Koostöökogu seadis oma eesmärgiks:

1. Kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel, kohalike omavalitsuste poolt osutatavate avalike teenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine.
2. Riigikohtu üldkogu 2010. aasta 16. märtsi otsuse 2009. aasta lisaeelarve kohta (kohtuasi nr 3-4-1-8-09) seisukohad ning OECD ja CLRAE ettepanekud omavalitsuste finantsautonoomia suurendamiseks, partnerluse arendamiseks ja omavalitsuste koostöö suurendamiseks.
3. Kohalike omavalitsuste tegevustingimuste kujundamisel, reformide kavandamisel ja läbiviimisel Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõttest lähtumine.
4. Enamuse riigieelarvest eraldatavate toetuste integreerimine kohalike omavalitsuste tulubaasiga, mis jaotatakse maksutulude ja tasandusfondi kaudu.
5. Kohalike omavalitsuste poolt täidetavate riiklike ülesannete eristamine õigusaktides ja rahastamine kulupõhiselt riigieelarvest.
6. Kohalike omavalitsuste koostöö edendamiseks, haldussuutlikkuse tõstmiseks ning teenuste efektiivsemaks osutamiseks analüüsida seadusandlust ja täpsustada seda valdkondades, kus omavalitsuste koostöö on otstarbekam, kindlustades koostöö võimalikkuse erineva suurusega territooriumil ja erineva arvu omavalitsuste vahel.
7. Omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamine riigi strategiadokumentides.

Läbirääkimistel kulutasime kõige rohkemaga aega Euroopa Liidu 2014–2020 struktuurifondide vahendite kasutuspõhimõtete, valdkondliku jaotuse ja taotlustingimuste läbirääkimisele. Kuigi saavutasime vahendite eraldamise regionaalse arengu toetamiseks, ei saa päris rahul olla selle sisuga. Ebaselge on ikkagi teiste valdkondade horisontaalne sidusus regionaalvaldkonnaga ja väike- ning alternatiivettevõtluse toetamine maapiirkondades.

Nagu siin toodud kolmeosalisest tabelist nähtub, saavutati kokkulepped suures osas vaid sotsiaal-, regionaal- ja kultuurivaldkonna küsimustes. Siin oli ka omavalitsuste aktiivsus märgatav.

	2013	2014			
		KTK taotlus	Eelarve eelnõu	Kokkulepe	KTK lahkarvamus
1. Tulubaas					
KOV tulumaksuosa	11,57%	12,13%	11,60%	ei saavutatud	12,13% 35,5 milj. €
KOV tasandusfond	74 252 137	93 927 657	74 868 439	ei saavutatud	93 927 657 19 059 218
2. Eraldised riigieelarvest					
Meede nr 2 – haridusvaldkond					
Hariduskulude toetus	200 939 108		210 392 091		
- Õpetajate, direktorite, õppealajuhatajate tööjõukulude toetus	172 240 695				
- Koolilõuna toetus	14 344 417 137 €/õpilane	150 €/õpilane	137 €/õpilane	ei saavutatud	150 €/õpilane
- Koolieelsete lasteasutuste õpetajate täienduskoolituse toetus	434 115 3% palgafondist	3% palgafondist	434 115	ei saavutatud	3% palgafondist
- Õppekirjandusetoetus	7 613 836 57 €/õpilane	95 €/õpilane	57 €/õpilane	ei saavutatud	95 €/õpilane
- Õpilaskodu kohatasu toetus	1 321 000 2000 €/koht	2030 €/koht	2000 €/koht	ei saavutatud	2030 €/koht
- Investeeringutoetus	3 044 464 23 €/õpilane	5 516 710	õpilasepõhine toetus kehtiva PGS korral	ei saavutatud	5 516 710
Ühisürituste ja aineseksioonide tegevuse toetus	1 171 159	1 206 049	1 171 159	ei saavutatud	1 206 049
Toetus koolitranspordi rahastamiseks	0	13 000 000	0	ei saavutatud	13 000 000
Meede nr 3 – sotsiaalvaldkond					
Vahendid toimetulekutoetusteks	23 000 000		23 000 000	Kokkulepe	
KOV sotsiaaltoetuste teenuste osutamise toetus	817 955		817 955	Kokkulepe	
Vajaduspõhine peretoetus	2 600 000		5 200 000	Kokkulepe	
Vajaduspõhise peretoetuse administreerimise toetus	169 897		339 794	Kokkulepe	
Meede nr 4 – regionaalvaldkond					
Sündide ja surmade registreerimise toetus	17 576		17 576	Kokkulepe	
Väikesaarte toetus	415 426		415 426	Kokkulepe	
Üleriigiliste omavalitsusliitude rahvusvahelise koostöö toetamiseks	117 000	119 000	119 000	Kokkulepe	

	2013	2014			
		KTK taotlus	Eelarve eelnõu	Kokkulepe	KTK lahkarvamus
Meede nr 5 – keskkonna valdkond					
Kaevandusõiguse tasu kompensatsioon	2 157 050		1 540 748	Kokkulepe	
3. Eraldised riigieelarvest ministeeriumide kaudu					
Meede nr 6 – kohalike teede hoid					
Kohalike teede hoiu toetus koos transiitteede toetusega	29 265 000	56 025 000	28 012 500	ei saavutatud	56 025 000
	10% teehoiu vahenditest	20% teehoiu vahenditest	10% teehoiu vahenditest		20% teehoiu vahenditest
Meede nr 7 – KOV kultuuri ja sporditoetused					
Toetus raamatukogudele, muuseumidele, teatritele	3 183 340		3 183 340	Kokkulepe	
- rahvaraamatukogude teavikute soetamise toetus.	1 767 370	1 944 107	1 767 370	1 767 370	
Ujumise algõpetuse programmi toetus	230 080	253 088	230 080	230 080	
Meede nr 8 – keskkonna valdkond					
Riigimaade ja jätkuvalt riigi omandis olevate maade hooldamiseks	65 200	69 000	60 000	ei saavutatud	69 000

Samas aga omavalitsuste tulubaasi, teehoiu ja haridusvaldkonna vahendites kokkuleppele ei jõutud.

Eesti Maaomavalitsuste Liit ja Eesti Linnade Liit, kes üheskoos Omavalitsusliitude Koostöökogu kaudu peavad Vabariigi Valitsusega läbirääkimisi kohalike eelarvete ja muude omavalitsusi puudutavate tähtsate toimimistingimusi kujundavate küsimuste üle, esitasid oma ettepanekud läbirääkimistele kõigis omavalitsuste tegevusvaldkondades. Tähtsaim osa sellest on omavalitsuste tulud.

Ettepanek 1. Kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamine	
1.1. Üksikisiku tulumaksu osa taastamine	
2012	11,40%
2013	11,57%
2014	12,13%
1.2. Kohalike eelarvete tasandusfondi taastamine	
2012	72 316 030 €
2013	74 252 137 €
2014	93 927 657 €
	(Sealhulgas tasandusfondi taastamine 19 077 627 €)

Omavalitsusliidud tegid ettepanekud:

Ettepanek 1

Liitude arvates ei ole 2009. aasta veebruari kriisiotsustega kärbitud KOV tulubaasi taseme külmutamine ka 2014. aastaks asjakohane. Kuna riigi 2009. aasta lisaeelarve protsessis vähendati KOV eelarvesse laekuva üksikisiku tulumaksu osa, suurendades KOV tulubaasi arvel riigieelarve tulusid; vähendati KOV eelarvetulude ühtlustamise vahendeid; vähendati eraldisi KOV eelarvetele teehoiu, hariduse, laste päevahoiu, kultuurielu ja muudes valdkondades; seati KOVile täiendavad laenupiirangud. Oleme

jätkuvalt seisukohal, et KOV tulubaasi kärpeotsused oleksid olnud välditavad. Rahandusministeeriumi poolt esitatud maksuprognoside kohaselt on ka 2014. aastal KOV tulubaas väiksem kui see oli kriisieelsel ajal.

Kuna poliitilise tahte tulemusena pikendati KOV laenupiiranguid, ei ole asjakohane tulubaasi jätkuv madalal tasemel hoidmine, mis ei võimalda KOVidel areneda ega kasutada EL tugifondide vahendeid.

Valitsuskomisjoni seisukoht:

KOVide tulubaas (tulumaks ja tasandusfond) osakaal SKP-s aastatel 2014–2017 püsib 2013. a tasemel. Jätkatakse sama suure KOV tulumaksu osa ja tasandusfondiga.

KTK eriarvamus:

KTK ei nõustu VK ettepanekutega ja jääb oma taotluse juurde. Valitsuskomisjoni selgitused tulubaasi taastamise küsimuses on eksitavad ja tendentslikud.

Kokkulepet ei saavutatud.

Kohalike omavalitsuste tulubaas ja tema kasutada olev maksusüsteem ei vasta juba ammu tegelikele vajadustele ja läbirääkimistel on mitmeid aastaid võetud plaani sellega tegelema hakata, kuid tegeliku tegevuseni pole jõutud. Teeme ettepaneku alustada selle tegevusega 2013. aastal ja viia see lõpule aastal 2016.

Omavalitsusliidud teevad ettepanekud:

Ettepanek 2

Alustada kohalike maksude süsteemi korrastamisega, et suurendada omavalitsuste õigust, võimet ja vastutust oma maksutulude kujundamisel, sealhulgas üksikisiku tulumaksu kohalikesse eelarvetesse laekuva osa ja maamaksu kohalikuks maksuks üleviimist. Jätkata läbirääkimisi tulumaksuseaduse muutmiseks, eraldamaks ka mitteresidentide tulumaks kohalikele omavalitsustele § 5 lg 1 kohaselt ning maamaksust tehtud riiklike maksuvabastuste kulude katmiseks riigieelarvest.

Valitsuskomisjoni seisukoht

Valitsuskomisjon ei toeta omavalitsusliitude esitatud ettepanekuid maksusüsteemi muutmiseks. Välja pakutud muudatused ei edenda majanduskasvu, pingestavad KOVide vahelist konkurentsi maksusoodustuste pakkumisel ning suurendavad administreerimist.

KTK eriarvamus:

KTK ei nõustu VK seisukohaga ja jääb oma taotluse juurde. Töörühmas otsustati küsimusega siiski edasi tegeleda. Rahandusministeerium taotleb ka EL vahendeid analüüsi koostamiseks.

Nii nagu tulubaas ja kohalike eelarvete maksusüsteem on puudulikud, nii ei tööta käesoleval ajal ka tasandusfondi valem selle mahu suuruse arvestuseks. Kuna kulude arvestus ei ole loogiline ning ei arvesta tegelikke vajadusi, siis ka ei kindlusta tasandusfond omavalitsustele piisavalt vahendeid elanikele teenuste osutamiseks. Liitude arvates on vältimatu alustada tasandusfondi analüüsiga ja kaasajastada see 2015. aasta lõpuks.

Ettepanek 3

Viia läbi tasandusfondi valemi põhjalik analüüs ja jaotuspõhimõtete kaasajastamine, arvestades majandusprotsessis toimuvaid muudatusi ning tasandusfondi funktsionaal-

se toimimise vajadust. Tasandusfondi valemil tulu- ja kulukomponentide väärtuste ning tasandusfondi mahu määramine peab toimuma läbirääkimiste kokkuleppe alusel.

Kokkulepe:

Jätkatakse läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks.

Maapiirkondadest elanikkond lahkub, sest seal ei ole piisavalt töökohti. Omavalitsuste võimalused töökohtade loomisel ja ettevõtluse toetamiseks on minimaalsed. Liitude arvates on vaja 2013.–2015. aastal leppida kokku moodus, kuidas ettevõtlusest laekuvaid makse jagada kohalike omavalitsustega, et kohtadel reaalselt tekiks võimalused ettevõtluse alustamisele kaasa aitamiseks ja täiendavate töökohtade loomiseks. (See ülesanne võeti omavalitsustelt 1993 koos ettevõtte tulumaksu äravõtmisega). Maamaksu muutmine peab võimaldama samuti teha erinevaid otsuseid ettevõtluse soodustamiseks.

Ettepanek 5

Kavandada kohalikesse eelarvetesse osa ettevõtlusest laekuvatest tuludest ja muuta maamaksuseadust, loomaks võimaluse teha ettevõtete alustamisel nende tegevuseks soodustusi. Selle tasakaalustamiseks lisada omavalitsusele kohustus ettevõtluse toetamiseks ja töökohtade loomiseks omavalitsuste koostöös maakonna tasandil.

Valitsuskomisjoni seisukoht:

KOVidele ettevõtluse toetamise kohustuse panemine ei ole otstarbekas, sest puudub selgus, mida KOVilt oodatakse. Tulubaasi suurendamise eesmärgil ei ole otstarbekas luua töökohti arvestavat, keerukat ja kulukat maksuraha jaotamise süsteemi. EL uuel rahastamise perioodil rakendatakse erinevaid piirkondliku ettevõtluse toetamise meetmeid.

KTK eriarvamus:

KTK ei nõustu VV seisukohaga. Ka regionaalminister nõuab kohalike omavalitsustelt ettevõtluse toetamist. Maksusüsteemi on võimalik üles ehitada lihtsalt, kasutades selleks meie põhjanaabrite kogemusi.

Liidud on juba aastaid juhtinud tähelepanu sellele, et kohalike omavalitsuste tulubaasis pole vahendeid kapitalikulude katmiseks (omandi amortisatsioonikulude katmiseks) ette nähtud. Omavalitsustele kuuluva vara korrashoiuks kasutatakse enamuses juhtudel laenu, mis aga omakorda paneb surve alla riigi eelarvepositsiooni ja suurendab eelarvedefitsiiti.

Ettepanek 6

Töötada välja süsteem omavalitsuste tulubaasi täiendamiseks kapitalikulude katmiseks vajalike vahendite mahu võrra.

Kokkulepe:

Jätkatakse läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks.

Ehitusseadus § 13 kohustab kohalikku omavalitsust tagama detailplaneeringukohase avalikult kasutatava tee ja üldkasutatava haljastuse, välisvalgustuse ja vihmaveekanaliseerimise väljaehitamise kuni ehitusloale märgitud maaüksuseni. Lisaks sellele on tiheasustusaladel vajadus omavalitsusel tagada vahendid, kui on vajalik näiteks välja osta sademevee jätkusuutlikuks ja kaasaegseks käitlemiseks vajalikke alasid. Need alad tuleb ka vastavalt kujundada ja välja ehitada.

Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise korra järgi on kehtestatud konkreetset numbrilised näitajad veekogusse juhitavale sademeveele, samas peab saastatud sademevett enne suublasse juhtimist puhastama nii, et see ei halvendaks suubla seisundit. Suubla seisund võib aga olla halb, st juba veekogu algfoon on halb.

Liidud teevad ettepaneku, mis aitaks oluliselt kiirendada kohalikku ja regionaalarengut:

Ettepanek 9

Kavandada kohalikesse eelarvetesse osa riigi omandisse jäetud maa võõrandamisest laekuvast tasust, täiendades selleks riigivaraseadust uue paragrahviiga „34¹ Riigi maareservi jäetud maa võõrandamise erisus“ järgmises sõnastuses: „MRS § 31 lg 1 p 8 alusel riigi omandisse jäetud maa võõrandamisel laekunud tasust kantakse 35% kohaliku omavalitsuse üksusele ehitusseaduse §-s 13 märgitud kohustuse täitmiseks.“

Valitsuskomisjoni seisukoht

Riigi maade võõrandamise otsustamine on juhtumipõhine. Jääb arusaamatuks, kuidas üksikute kruntide müümine põhjustab KOVile avaliku taristu rajamise kulu. KOV otsustab planeeringute kaudu kuhu ja mida tohib ehitada. Uute elamupiirkondade rajamiseks loa andmisel tuleb arvestada taristu rajamise suutlikkusega.

KTK eriarvamus:

Avaliku taristu rajamise alarahastamise leevendamine soovitava seadusemuudatusega aitaks oluliselt kiirendada kohalikku- ja regionaalarengut.

Lisaettepanekud:

Juba ammu on liidud juhtinud tähelepanu sellele, et maa hindamise seadust ei ole täidetud. Seda on pidevalt edasi lükatud, selle põhjendused ei ole pädevad ning rikuvad kohalike omavalitsuste õigusi ja piiravad maamaksust saadavat tulu. Edasilükkamise põhjendused on subjektiivsed (maa hind tipus, maa hind all, valimiste aasta jms). Viimane maa korraline hindamine toimus 2001. aastal. Maa hind ei ole korrelatsioonis maa turuhinnaga ning moonutab tegelikkust. Seaduse mittetäitmine mõjutab negatiivselt KOV tulubaasi.

Ettepanek 1

Ette valmistada ja viia läbi maa hindamine ning muuta seadust maa hindamise korralisuse määratlemiseks.

Valitsuskomisjoni seisukoht:

Keskkonna töörühma küsimus.

KTK eriarvamus:

Valitsusel puudub kontroll seaduste täitmise üle Keskkonnaministeeriumi haldusalas. 12 aastat ei ole täidetud maa hindamise seadust (MHS) ja selle alusel kehtestatud õigusakte.

Valitsuskomisjoni ettepanekud:

Ka valitsuskomisjon esitas oma ettepanekud fiskaalvaldkonna korrastamiseks ja kontrolli tugevdamiseks omavalitsuste üle.

Tulenevalt Riigikontrolli ettepanekutest tuleb tagada korrektne arvestus reformimata riigi maa osas. Mõned maksusoodustused ei pruugi enam täita eesmärki ning nende vähendamist tuleb kaaluda. Seepärast teeb Rahandusministeerium ettepaneku:

Ettepanek 1

Maamaksu rakendamise põhimõtete **võimalik muutmine** järgmises osas:

reformimata maade maksustamise põhimõtete täpsustamine ja ühtse mittesihotstarbelise maa liigi määramine;

looduskaitsealade ja haritava maa maksuvabastuse ulatuse vähendamine.

KTK arvamus:

KTK ei oma seni piisavalt informatsiooni küsimuses seisukoha kujundamiseks.

Rahandusministeeriumi arvates tuleb tasandusfondi valemit kaasajastada ja välja võtta aegunud ja tegelikku elu mitte kajastavad parameetrid. Tasandusfondis on mõistlik vähendada elanike arvu vähenemisest tingitud tulude vähenemise mõju. Ühe inimese vähenemisega ei kaasne alati samas mahus taristu ülalpidamise kulude vähenemine.

Ettepanek 2

Tasandusfondi valemi võimalik muutmine järgmises osas:

- hooldatava parameetri asendamine tööealise ja vanuri omaga;
- kohalike maardlate kaevandusõiguse tasu väljavõtmine arvestuslike tulude hulgast;
- infrastruktuuri parameetri edasiarendus.

KTK arvamus:

Ettepaneku kolmas lõige vajab täpsustamist.

Kokkulepe:

Jätkatakse läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks, kaalutakse ettepaneku liitmist omavalitsusliitude ettepanekuga tasandusfondi kaasajastamise osas.

Majanduse buumi tingimustes tuleb koguda reserve, et languse tingimustes kulusid finantseerida. See aitab paremini kohaneda majanduse tsüklilisusega.

Rahandusministeerium teeb ettepaneku:

Ettepanek 3

KOVidele stabiliseerimisreservi rakendamine.

KTK eriarvamus:

KTK peab kohustusliku stabiliseerimisreservi nõude kehtestamist kohalike omavalitsuste finantsautonoomia rikkumiseks. Omavalitsusliidud ei oma ka piisavat informatsiooni selle ettepaneku sisu ja rakendamistingimuste osas.

Rahandusministeerium arvab, et äärmuslikus olukorras, kui riigi rahandus vajab stabiliseerimist, oleks otstarbekas kogu avalikule sektorile kehtestada laenupiirang. See võiks rakenduda ainult äärmuslikus olukorras, kui riigi rahandus vajab stabiliseerimist. Eestil on kohustus täita EL stabiilsus ja kasvupakti nõudeid.

Ettepanek 4

KOVide erakorralise laenupiirangu kehtestamine majanduslanguse olukorras majanduse stabiliseerimiseks ja valitsussektori eelarvepositsiooni hoidmiseks EL kehtestatud piiramääradele vastavana.

KTK eriarvamus:

Erakorraliste laenupiirangute kehtestamise üle ei ole võimalik läbi rääkida enne kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamist.

Üle piirmäära olev võlakoormus on üleinvesteeringu tagajärg. Riik ei pea sellistele KOVidele andma investeeringutoetusi, sest kaasnev omaosaluse kohustus võib finantsseisu halvendada.

Ettepanek 5

Riigieelarvest kohalikele omavalitsustele investeeringutoetuste andmisel nende finantssuutlikkuse arvesse võtmise reegli rakendamine.

KTK eriarvamus:

KTK ei nõustu RM põhjendusega, et üle piirmäära võlakoormus on tekkinud kapitalikulude katte puudumise tõttu tulubaasis ja tulubaasi erakorraline vähendamine. Omavalitsusliidud teevad ettepaneku jätkata läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks.

Rahandusministeeriumi täiendavad muud arvamused:

Kehtivas riigieelarve seaduses on mõiste kasutus aegunud. Samuti on vajalik läbirääkimiste fookus suunata riigieelarvestrateegiale.

Ettepanek 1

KOV eelarvete ja riigieelarve vaheliste suhete regulatsiooni uuendamine.

KTK seisukoht:

Omavalitsusliidud esitavad oma seisukohad kirjalikult.

Avatuse ja läbipaistvuse parandamiseks tuleb raamatupidamise andmetes avalikustada praegu ühe reaga esitatud muude residentidega tehtud tehingud. Andmed avalikustatakse taaskäivitavas LEO rakenduses.

Ettepanek 2

KOVide eraõiguslikest isikutest tehingupartneritega tehingute avalikustamine.

KTK seisukoht:

Nõustub läbirääkimistega antud küsimuses tehniliste tingimuste ja kulude katmise osas.

Haridusvaldkonnas tegid omavalitsusliidud ettepanekud haridustoetuse valemis kõigi käsitletud kulude osas.

2014. aasta läbirääkimiste rahanduse ja maksupoliitika töörühma tööst kõige suurem osa panustati vaidlustele Haridus- ja Teadusministeeriumiga uue haridustoetuse mudeli kehtestamise põhimõtete üle. Senini neid põhimõtteid kooskõlastatud pole, sest uue mudeli kohaselt soovitakse minna tagasi vana koefitsientide süsteemi juurde ning pedagoogide palgavahendite arvestusel soovitakse aluseks võtta õpilaste arv õpetaja

arvestusliku ametikoha kohta, mis vähendaks tuntavalt osa omavalitsuste võimalusi. RM tegi 2014. aasta arvestused ja oli sunnitud arvestama HTM ettepanekuid, mis teevad sellel aastal omavalitsuste rahastamise ebaühtlasemaks seni kehtinud mudelist. Samas aga saavutati omavalitsuste jaoks sobiv lahendus tugipersonali rahastamise osas 2013. aastal.

Haridusvaldkond on ka praegu väga aktuaalne läbirääkimistel. Kui valitsuskoalitsioon ei vii haridusministri ettepanekul esitatud muudatusi sisse jõuga, on lootus, et haridustoetuse mudel toetab jätkuvalt kodulähedase kooli pidamist vähemalt maapiirkondades ja ei piira üleliigselt koolipidajaid linnades ja suurtes valdades.

Liitude ettepanekul peab säilima ja kasvama ka investeringute osa haridustoetuse mudelis, kui kapitalitoetust muud moodi omavalitsuste tuludesse ei kavandata.

Jätkame ka huviharidusele toetuse taotlemist, tugispetsialistide rahastamist reguleeriva seadusandluse täiendamist.

Transpordi ja teedevaldkond

Riigimaanteed osakaal riigi teede kogupikkusest moodustab ligikaudu 28,4%, samal ajal kohalike teede ja tänavate osa 40,3%. Senine teehoiuvahendite jaotus riigi ja kohalike teede vahel ei ole loogiline ega õiglane.

Analoogselt paljude teiste KOVidele pandud ülesannetega on aga riik seadnud teehoiu korraldamisele õigusaktidega konkreetseid ja üksikasjalikud nõuded.

Teeseaduse § 25 lg 3 kohaselt korraldab valla- või linnavalitsus teehoidu kohalikel teedel ja on kohustatud nendel teedel looma tingimused ohutuks liiklemiseks. Teehoidu kavandades peab järgima liiklusohutuse, keskkonnakaitse ja tee seisundi nõudeid.

Seadusandja on juba 1999. aasta veebruaris vastu võetud teeseaduses väljendanud tahet arvestada kohalike maanteed ja tänavate hoiuks sihtotstarbelise toetuse vajadusega riigieelarvest. Seaduse seletuskirjas on seejuures märgitud, et Eesti territooriumi ning teedevõrgu kompaktsuse tõttu tuleb käsitleda riigi, kohalikke ja erateid ning tänavaid kui ühtset tervikut. Seetõttu teevad omavalitsusliidud ettepaneku:

Ettepanek 1. Suurendada mootorkütuse aktsiisist teehoiuks kavandatud vahendite hulgast kohalikele teedele eraldatavaid vahendeid järgmise tabeli kohaselt.

2012	5%	18 142 627 €
2013	10%	29 265 000 €
2014	20%	63 212 400 €

Valitsuskomisjoni seisukoht:

2014. aasta riigieelarve projektis ja RES-s on 2014. aasta kohta ettenähtud kohalikele teedele eraldada 10% teeseadusega teehoiuks ettenähtud vahenditest. RM suvise prognoosi kohaselt on kütuseaktsiisi laekumise prognoosi vähendatud ja selle kohaselt on 2014. a eelarve projektis kohalikele teedele kavandatud ca 28 mln €.

KTK eriarvamus:

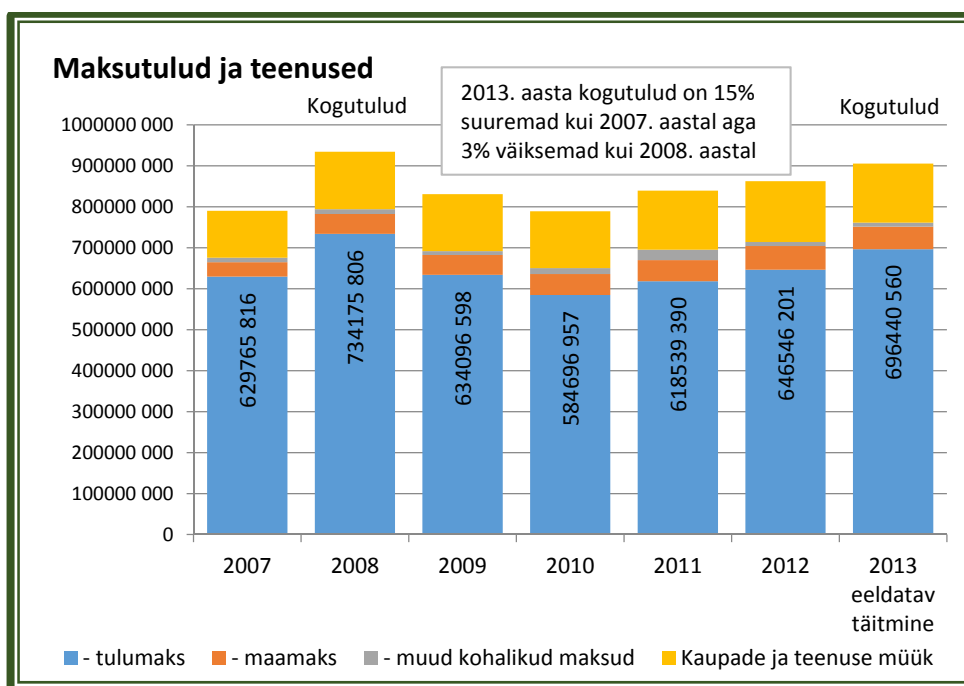
Ei nõustu pakutud lahendusega, kohalike teede ja tänavate seisukord ei võimalda edasi lükata teehoiuks vajalikke tegevusi.

Lisaks eelnevale taotlesid liidud teede inventariseerimise korraldamist ühtse metoodika alusel kogu riigis korraga ja seda riigi toel. Siin ei saavutanud me kokkulepet ka oma partneriga, seetõttu ei ole meil ka sellel aastal mingit tõestusmaterjali oma raha- taotluse kinnitamiseks.

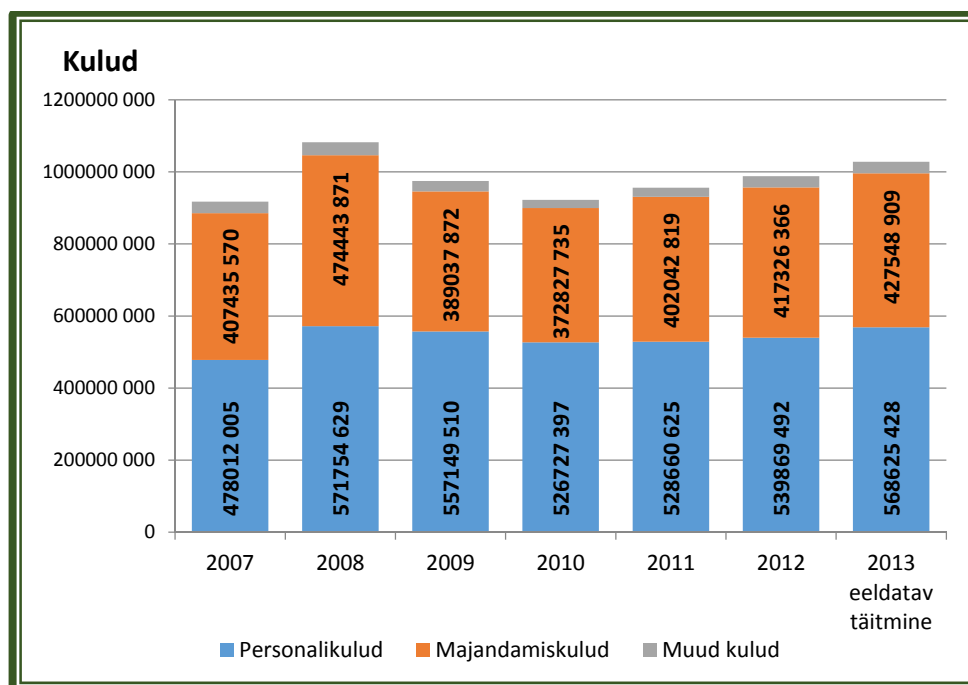
Tegime ettepaneku lõpetada eriprojektide, Setumaa teed ja linnu läbivate maanteed eriotstarbeline toetamine nende vahendite arvel, mis esialgselt oleks olnud kõigi omavalitsuste vahel jaotamiseks. Kahjuks MKM seda ettepanekut ei toeta ning seega on omavalitsuste 2014. a vahendid väiksemad kui 2013. aastal.

Kohalike omavalitsuste rahaline seis

Kohalike omavalitsuste tulude seisund viimaste aastate jooksul on paranenud, kuid jääb siiski alla 2008. aasta tasemele.

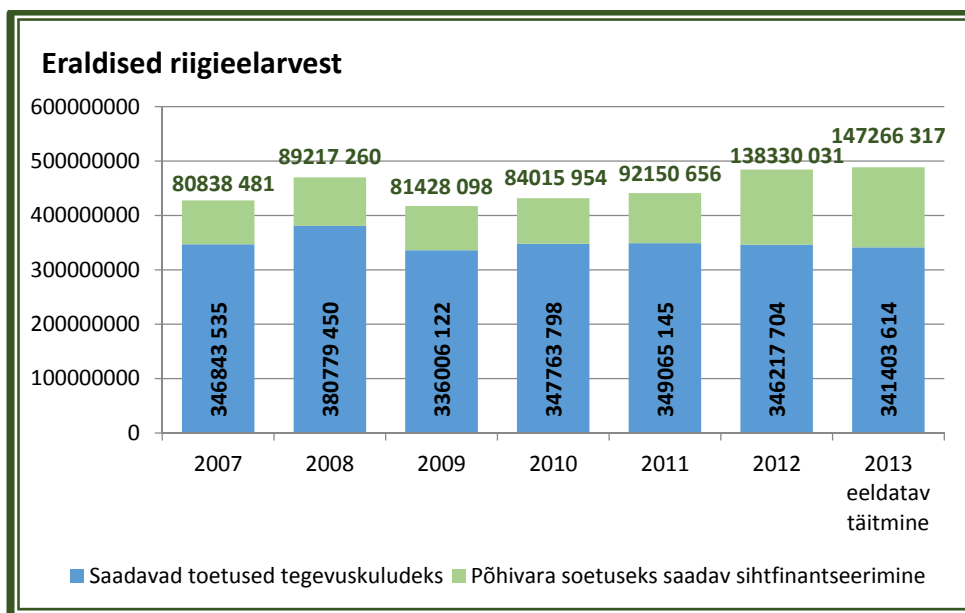

2013. aasta tulud omavalitsustes kokku on 15% kõrgemal tasemel kui 2007. aastal. Samas aga on tulud väiksemad 2008. aastast 5%.

Põhitegevuse kulud ilma investeerimistegevuse ja finantseerimistegevuse eelarveosadeta moodustuvad põhiliselt majandus- ja personalikuludest.

Ka siin on mahajäämus 2008. aastast arvestatav. Personalikulude osas ligi 50 miljonit eurot. Majanduskulude osas siiski suhteliselt vähe, veidi üle 3 miljoni euro.

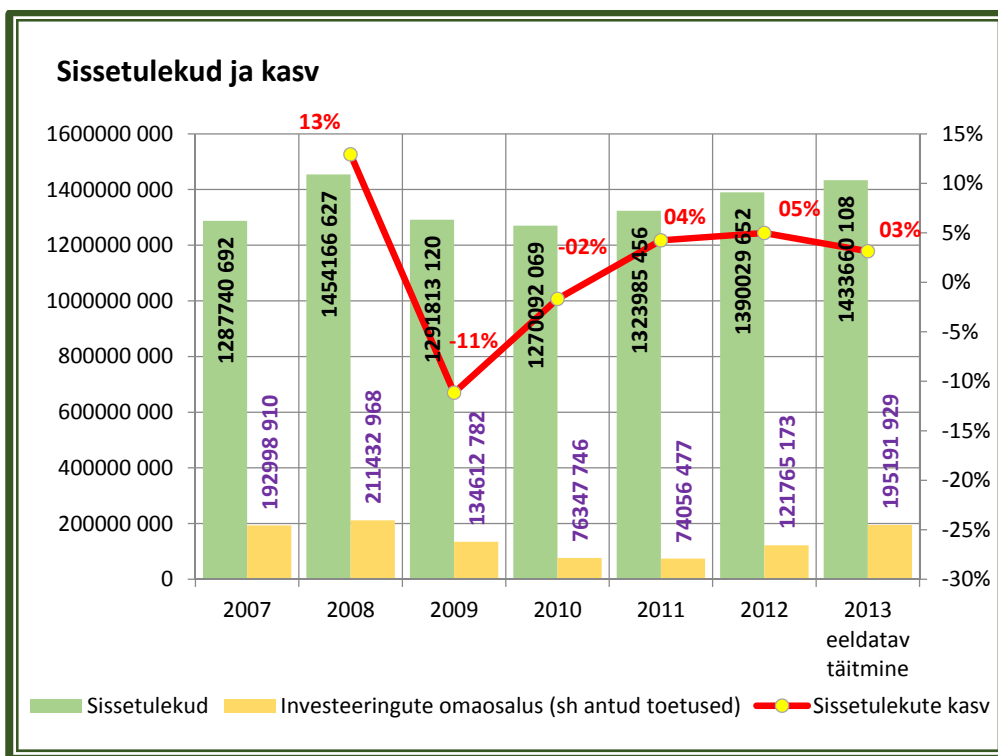

Riigieelarve eraldised tegevuskuludeks on võrreldes 2008. aastaga ikka väiksemad peaaegu 40 miljonit eurot. Koos investeeringuteks saadava sihtfinantseerimisega on eraldised küll kõrgemad 2008. aastast, kuid investeeringuvahendid ei asenda tegevuskulude eraldisi, seega omavalitsuste võimalused täita neile pandud ülesandeid on väiksemad.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 eeldatav
Põhitegevuse tulud (+)	1 158 875 744	1 337 876 524	1 188 968 146	1 159 152 357	1 211 920 389	1 233 116 216	1 265 615 519
Põhitegevuse kulud (-)	-1 018 364 420	-1 200 134 850	-1 126 625 009	-1 071 623 979	-112 835 900	-1 144 342 236	-1 192 028 355
Põhitegevuse tulem	140 511 325	137 741 673	62 343 136	87 528 378	99 084 489	118 630 114	73 587 164
Investeeringustegevus (-)	-156 300 053	-212 172 676	-117 982 266	-66 959 045	-73 018 693	-120 537 038	-208 909 841
Eelarve tulem	-15 788 728	-74 431 002	-55 639 130	20 569 333	26 065 796	-1 906 924	-135 322 677
Finantseerimis-tegevus	18 748 542	59 891 500	22 269 141	-6 506 612	-5 411 008	-1 203 486	59 315 117
Kassa ja hoiuste vaba jääk	117 329 841	110 061 976	66 950 433	86 702 889	108 797 191	111 865 370	42 081 184
Võlakohustused aasta lõpu seisuga	419 684 918	548 844 260	592 575 464	569 805 677	514 662 398	540 304 792	596 091 425
Netovõlakoormus (%)	26,1%	32,8%	44,2%	41,7%	33,5%	34,7%	43,8%
Netovõlakoormuse ülemäär (%)	72,7%	61,8%	60,0%	60,0%	60,0%	60,1%	61,2%
Investeeringute omaosalus (sh antud toetused)	192 998 910	211 432 968	134 612 782	76 347 746	74 056 477	121 765 173	195 191 929

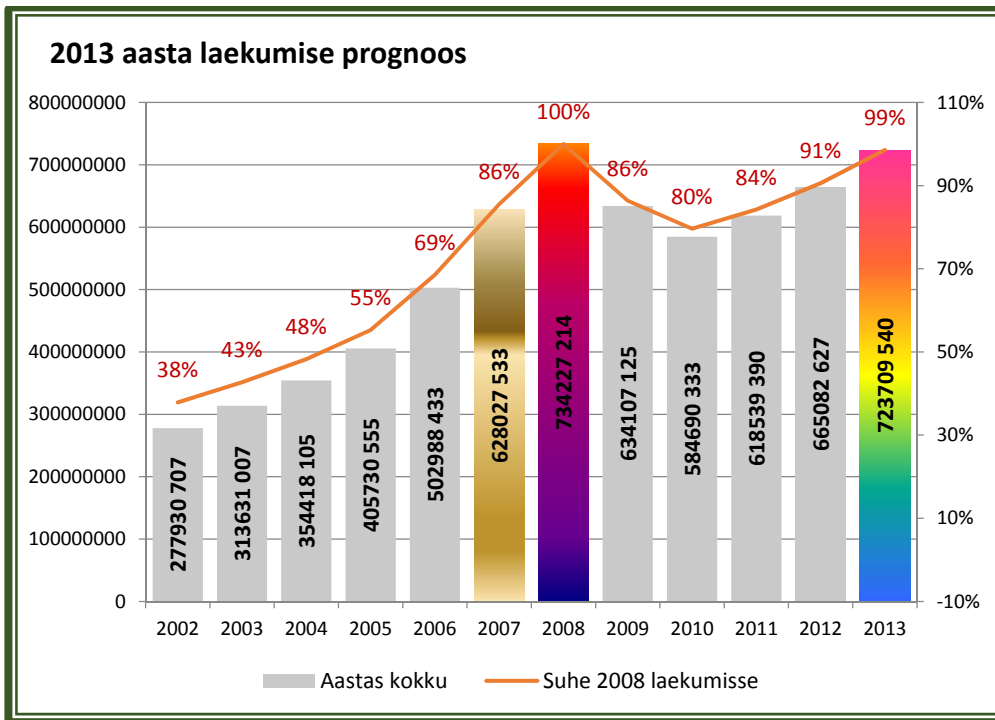
Põhitegevuse tulem vaadeldavatel aastatel on positiivne. Investeeringustegevus viib aga eelarve tulemi enamikul aastatel miinusesse, nii et kulude katmiseks on vaja kaasaata reserve ja võõrvahendeid.

Kuna 2013. aasta eelarvearuanne EMOLi aastaaruande koostamise ajaks veel laekunud polnud, peame nentima, et kassa ja hoiuste jääk on viimasel aastal võrreldes varasemate aastatega suhteliselt madal. Võlakohustused on aasta lõpu seisuga aasta aastalt kasvanud kõige kõrgemale tasemele ja lähenevad jõudsalt 600 miljonile eurole, mis teeb 41,6% aasta sissetulekutest. See tähendab et omavalitsustel on tulusid eba-piisavalt ja oma põhiülesandeid, milleks on ka taristu amortisatsioonikulude katmine, ei suudeta ilma suurte laenudeta täita.

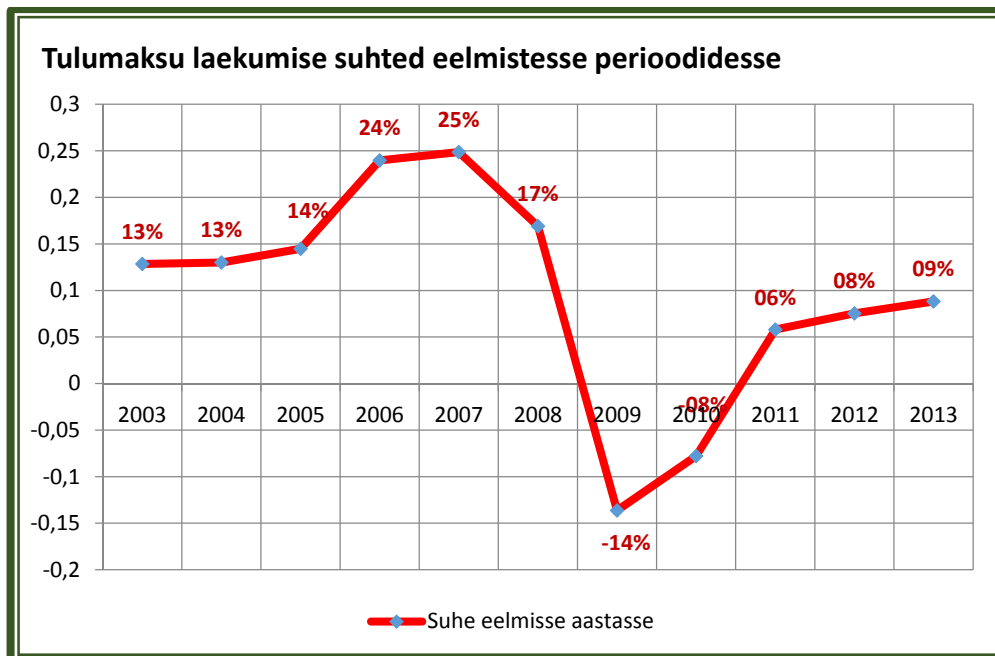
Vaadates sissetulekuid peab nentima, et regionaalministri avalikud väljaütlemised omavalitsuste rahaliste vahendite kasvude osas ei pea paika ja on avalikkust eksitavad, sest käsitlevad vaid tulumaksu laekumist ja selle kasvu. Graafikult näeme, et ka sissetulekud on 2008. aastast madalamad ja seda üle 20 miljoni euro. Kuigi investeeringute omaosalus on kasvanud, jääb ka see alla 2008. aasta tasemele. Samas näeme, et 2009. aasta sissetulekute languse järel on selle taastumine olnud kasin, väiksem kui riigieelarve juurdekasv.

Vaadates aga tulumaksu laekumist aastate lõikes näeme, et siin on kasvud päris head, aga 2008. aasta tasemele pole me 2013. aasta lõpuks ikka jõudnud.

Meie prognooside kohaselt jääb ka 2014. aasta lõpuks veel paarkümmend omavalit-sust alla 2008. aasta taseme.

Viimane graafik iseloomustab tulumaksu laekumise volatiilsust kõige paremini.

Aastale hinnangut andes tuleks mõelda ka sellele, kuidas liikmed saavad oma suhtu-mist ja toetust eelarveläbirääkimiste kohta paremini väljendada.

Hariduse-, kultuuri-, noorsoo- ja spordivaldkond (Taimi Saarma)

Hariduse ja noorsoovaldkonna töörühm			
Kaasesimees EMOL	Vello Jõgisoo	vello@kose.ee	EMOLi aseesimees, Kose vallavanem
	Toivo Tõnson	toivo@kesk.ee	Põltsamaa vallavanem
	Peeter Sibul	peetersibul@gmail.com	Puhja vallavanem
	Taimi Saarma	taimi.saarma@emovl.ee	EMOLi haridusnõunik
	Arno Peksar	arno@hanila.ee	Hanila vallavanem
Kultuuri- ja spordivaldkonna töörühm			
Kaasesimees ELL	Andrus Blok	andrus@rakke.ee	Rakke vallavanem
	Peeter Sibul	peetersibul@gmail.com	Puhja vallavanem
	Kalle Toomet	kalle@emovl.ee	Kehtna vallavanem
	Taimi Saarma	taimi.saarma@emovl.ee	EMOLi haridusnõunik

Hariduse märksõnaks 2013. aastal oli põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (340 SE), mis jõudis kooskõlastusringile 1. septembril 2012, kuna kavandatavad muudatused käsitlesid ulatuslikke muudatusi üldhariduse korralduses, siis koostöös Eesti Linnade Liiduga seda eelnõud meie ei kooskõlastanud, meie ühine kiri 21.09.2012. a. Meie ühised märkused ja ettepanekud kajastuvad 14. lehel. Riigikogu kultuurikomisjoni menetlusse jõudis eelnõu alles 13. detsembril 2012 ja meie esimene kohtumine kultuurikomisjoniga toimus **29. jaanuaril**, kus toimus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (340 SE) üldpõhimõtete arutelu, lisaks varasematele märkustele esitasime koostöös Linnade Liiduga veel mõningad täiendavad märkused ja kordasime üle olulisemad kohad 21.09.2012 esitatud kirjast (liitpuudega õpilased ja intellektipuudega õpilased, gümnaasiumiharidus, õppekirjandus, õpetaja staatus ja rahastamine), üldpõhimõtete arutelul osalesid ka Koolijuhtide Ühenduse, Õpetajate Liidu, Haridustöötajate Liidu, Lastevanemate Liidu ja Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajad. Järgmine kohtumine Riigikogu kultuurikomisjoniga toimus **19. veebruaril**, kus oli arutuse all põhikooli ja gümnaasiumi lahutamise küsimused, peale seda kohtumist tegime koostöös Linnade Liiduga järjekordse kirja (15.03.2013 nr 1-7/39) neljal leheküljel, kus kordasime veelkord üle varem esitatud vastuväited eelnõule ja eriti rõhutasime:

- 1) ei toeta põhikooli ja gümnaasiumi lahutamise põhimõtete sissetoomist eelnõusse;
- 2) ei saa jätkuvalt nõustuda, et PGS § 74–76 muudetakse ja sõnastatakse paljuski teisiti seni kehtivate põhimõtete alustest;
- 3) täiendada eelnõu § 82 loetelu, milles arvestada tugispetsialistide tööjõukulude katmise vajadusega ning investeeringutoetuse jätkuva vajadusega.

Teise kohtumise ajaks oli positiivne lahendus toimunud selles osas, et eelnõust oli välja arvatud koolieelse lasteasutuse seaduse muudatused ja Haridus- ja Teadusministeeriumile tehtud kohustuseks koolieelse lasteasutuse seaduse muudatused esitada eraldi eelnõuna.

24. aprillil olid kultuurikomisjonis arutelu all õpetajate töötasu, koormus, hoolekogu ja osalus kooli juhtimises, **25. aprillil** aga rahastamise küsimused ja 3. mail läks teele järjekordne ühine kiri koostöös Linnade Liiduga (03.05.2013 nr 5-2/85), mis puudutas nimetatud eelnõu § 82 täiendavate muudatuste osa, kus rõhutasime, et erinevate valdkonnaseaduste, sealhulgas hariduselu reguleerivate õigusaktide kaudu kohaliku omavalitsuse üksuste ja nende struktuuriüksuste eelarvekorralduse eklektiline juhtimine ei ole vastavuses kohaliku omavalitsuse enesekorralduse põhimõtetega ega ka kehtivate kohaliku omavalitsuse korralduse aluseid ning finantsjuhtimist reguleerivate seadustega. Haridus- ja Teadusministeerium esitas põhikooli ja gümnaasiumiseaduse muutmise seaduse eelnõu SE 340 juurde täiendava materjalina rakendusakti kavandi „Valdadele ja linnadele hariduskuludeks ettenähtud sihtotstarbeliste eraldiste jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord“, mille arutelu toimus Riigikogu kultuurikomisjonis **6. juunil**, EMOLi poolt osalesid sellel arutelu komisjonis Vello Jõgisoo ja Märt Moll ning andsid ka kirjalikult üle ühised ettepanekud Linnade Liiduga, märkides, et EMOL ja ELL ei toeta esitatud rakendusakti kavandi aluseks olevat kohalike omavalitsuste tasandus- ja toetusfondi valdkondliku killustamise suunda ning palub Riigikogu kultuurikomisjonil harukondliku killustamise süvendamise põhimõtet mitte toetada, sest see viib valdkonnapoliitikate enama integreerimise asemel „silotornipoliitika“ süvendamisele. (OECD raport „Ühtsema valitsemise poole“ <http://www.valitsus.ee/et/riigikantselei/oecd-raport>).

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning sellega seotud teiste seaduste muutmise seaduse võttis Riigikogu vastu **20. juunil 2013**, kuid kultuurikomisjoni ettepanekul jättis Riigikogu eelnõust välja kavandatud koolide rahastamise muudatused, mille juurde lubas komisjon tagasi tulla, kui Vabariigi Valitsus on välja töötanud muudatuste terviklahenduse koos vastavate õigusaktide kavandiga. Peab märkima, et selle eelnõu arutelluse suhtus Riigikogu kultuurikomisjon täie tõsidusega, aga kokkulepete sõlmimised koalitsioonis olid keerulised. Seadus võeti vastu enne puhkusi kiirustades ja vigadega ning rahastamine lülitati eelnõust üldse välja, sest selles osas koalitsioon kokkulepet ei saavutanud.

11. septembril algatas Riigikogu keskfraktsioon põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse SE 477 omapoolsed muudatused ning Riigikogu kultuurikomisjon otsustas **3. detsembril** oma koosolekul saata Riigikogu saali esimesele lugemisele 14. jaanuaril 2014.

28. oktoobril saatis Haridus- ja Teadusministeerium kooskõlastusringile põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (§82) ning erakooliseaduse muutmise seaduse. Seda eelnõud ei olnud võimalik kooskõlastada, meie ühine kiri linnade liiduga 22.11.2013 nr 5-1/169-1 neljal leheküljel. Selle eelnõu jättis kooskõlastamata ka Rahandusministeerium tuues välja 17 erinevat põhjust, miks ei ole võimalik esitatud eelnõud kooskõlastada, toaksin siin välja ühe punkti Rahandusministeeriumi kirjast: „*Õigus piisavatele rahaliste vahenditele omavalitsuslike ülesannete täitmiseks eeldab, et riik looks omavalitsuslike ülesannete rahastamiseks süsteemi, mis oleks kohane ja tagaks kohalike ülesannete piisava rahastamise (Riigikohtu üldkogu 16.03,2010 otsuse nr 3-4-1-8-09 punkt 69). Tähtis kriteerium kohalike ülesannete minimaalse rahastamisvajaduse kindlaksmääramisel on, et ühegi KOV osutatavate omavalitsuslike avalike teenuste tase ei langeks rahapuuduse tõttu oluliselt madalamale sarnaste teenuste üldisest tasemest Eesti teistes KOV-ides (Riigikohtu üldkogu 16.03,2010 otsuse nr 3-4-1-8-09punkt 67). Rakendusakti kavandiga välja pakutud rahastamissüsteem tekitab ebavõrdseid võimalusi hariduse kättesaadavuse tagamisel paljudes piirkondades ja seab mõnele vallale kohati kõrgemad klassi täitumuse nõuded kui suurlinnades. Rahastamissüsteem peab olema piisavalt mitmekülgne ja paindlik, arvestamaks ülesannete täitmi-*

seks tarvilike kulutuste tegelikku muutumist (Riigikohtu üldkogu 16.03.2010 otsuse nr 3-4-1-8-09-punkt 56).“

Kõik need meie kohtumised Riigikogu kultuurikomisjoni liikmetega ja Haridus- ja Teadusministeeriumi radikaalsed soovid muuta üldhariduse korraldust tervikuna, päädis lõpuks sellega, et 3. detsembril toimus Riigikogu üldkogul olulise tähtsusega riikliku küsimuse „Üldhariduse jätkusuutlikkus“ arutelu. EMOLi esindajana tegi ettekannde läbirääkimiste töörühma juht Vello Jõgisoo. Istungi stenogramm on saadaval aadressil www.riigikogu.ee/?op=steno&stcommand=stenogramm&date=1386057439#pt13947

14. jaanuaril 2013 saatis Haridus- ja Teadusministeerium kirja, milles tegi ettepaneku töötada välja omapoolsed ettepanekud uue rahastamismudeli kehtestamiseks väitega, et täna kehtiv hariduse rahastamismudel on läbipaistmatu. Kiire tagasiside saamiseks koostasime Märt Mollit eestvedamisel küsitluse ja saatsime oma liikmetele. Küsitlusele laekus 97 vastust. Kokkuvõtte esitasime Haridus- ja Teadusministeeriumile meie kiri 04.02.2013 nr 5-4/17, küsitluse tulemused sai esitatud ka Riigikogu kultuurikomisjonile kui oli arutuse all hariduse rahastamise ehk PGS §82 muudatused. Vaatamata sellele, ei ole haridusminister oma koefitsientide süsteemist loobunud. Märtsis 2013 moodustati töörühm, esimese ülevaate töörühma tulemustest esitas Andrus Saare läbirääkimiste hariduse töörühma koosolekul **27. märtsil**, sama teema jätkus ka 29. mai koosolekul ja koefitsientide süsteem esitati ka põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (§82) ning erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõus 28.10.2013. Mainitud eelnõud EMOL ja Rahandusministeerium ei kooskõlastanud.

Oluline teema 2013. aastal oli ka 2012. aasta hariduskulude toetuse jäägi jaotamine tugispetsialistide töötasu toetamiseks. Kuigi EMOL esitas oma ettepanekud 17. jaanuariks 2013, tuli läbirääkimiste töörühma koosolekul meile üllatusena P. Sappi ettekanne, millest selgus, et jäägi jaotamiseks puudub õiguslik alus ja õiguslikku regulatsiooni raha jagamiseks otsitakse.

Peab märkima, et läbirääkimiste hariduse töörühma koosolekute toimumine 2013. aastal oli päris vaevaline, pidevalt lükati varasemaid kokkuleppeid edasi. **24. aprilli** koosolekul oli ainukese punktina päevakorras „Õpetajate, direktorite, õpealajuhatajate tööjookulude arvestuse põhimõtteid hariduskulude toetuses 2014“ arutelumaterjali tutvustus.

29. mai koosoleku päevakorras olid

- 1) koolijuhtimise tulemuslikkuse hindamine (informatsioonina)
- 2) kvalifikatsioonimääruse eelnõu tutvustus (informatsioonina)
- 3) üldhariduse rahastamise põhimõtted 2014 ja PGS.

13. septembri koosoleku päevakorras olid lõpp-protokolli küsimused ja informatsioonina lühiülevaade muutunud haridusvaldkonna seadusandlusest ning õpilaste arvu muutuse (kasvu ja kahanemise) arvestamise võimalused haridustoetuse arvestamisel.

„Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna „Hariduse infrastruktuuri arendamine“ meetme „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamine“ hindajate kogu käis koos 3. juulil ja 17. detsembril kinnitati projektide muudatused Tapa erikoolile, Urvaste koolile, Ahtme koolile ja Tallinna K. Pätsi Vabaõhukoolile vastavalt esitatud ja põhjendatud taotlustele.

KIK-i poolt rahastatavast keskkonnateadlikkuse programmist toetatakse kolme tegevussuunda:

- 1) riiklikke õppekavasid toetava aktiivõppe meetodil põhineva keskkonnaharidusliku tegevuse arendamine ja läbiviimine – selle kaudu saavad rahastuse projektid, mille

tulemusel viiakse õpilasrühmad osa saama keskkonnaalasesest õppetegevusest keskkonnahariduskeskustes, muuseumides, samuti tundide korraldamist kooli või lasteaia ümbruses.

2) keskkonnateadlikkust tõstvate teavitustegevuste ja teavitustegevuste ja teavituskampaaniate korraldamine määratletud sihtrühmadele – selle kaudu toetatakse õpivara tootmist ja kõik väljatöötatud programmid peavad olema avalikult kättesaadavad, koolides läbiviidavaid keskkonnapäevi või keskkonnanädalaid, aga ka tele- ja raadio-saadete tootmist.

3) rahvusvahelises keskkonnaharidusealases koostöös osalemine – selle kaudu toetatakse üldhariduskoolide õpilastele suunatud rahvusvaheliste keskkonnaprojektide korraldamist ja neis osalemist, nagu GLOBE, BSD jt ning INTERREGi keskkonnahariduslikes projektides osalemist.

2013. aastal kaotati ära maakondlikud projektid ja seetõttu kasvas taotluste arv hüppeliselt:

- I vooru maikuus laekus 210 projekti summas 2 795 148, 19 eurot
- II vooru laekus 333 projekti summas 3 952 830,24 eurot ja nagu ikka on võimalused väiksemad kui soovid ja rahastust said ainult 50% projektidest kogumahuks ca 3,5 miljonit eurot.

Noorsootöös oli 2013. aastal olulise tähtsusega „Noortevaldkonna arengukava 2014–2020“ väljatöötamine, mille valitsus 12. detsembril 2013 heaks kiitis. Arengukavas on arvestatud sellega, et noored pole homogeenne sihtgrupp, mistõttu tuleb nii meetmete ja tegevuste kavandamisel kui ka elluviimisel lähtuda konkreetsete noorte tegelikest oludest ja vajadustest. Samuti tuleb noortega tegelemisel võtta arvesse soost, rahvusest, kultuurist, tervislikust, elukohast või sotsiaalmajanduslikust olukorrast tulenevaid erisusi. Erilist tähelepanu nõuavad negatiivsed trendid nagu noorte kasvav väljaränne, 15–19-aastaste kõrge töötus, mitteõppivate ja mittetöötavate noorte arv, kõrge suhtelise vaesuse määr, probleemne tervisekäitumine, sh eriti noorte meeste riskikäitumine. Tähelepanu pööramine nendele trendidele ja probleemide süstemaatiline lahendamine tekkepõhjuste tasandil annab võimaluse halbu tagajärgi ennetada või ebasoovitavat mõju vähendada. Noortevaldkonna planeerimine riigi tasandil toimub kolmandat korda, kuid erinevalt varasemast kontseptsioonist ja strateegiast ei kirjelda uus arengukava meetmeid kõikides noortepoliitika ja noorsootööala valdkondades, vaid keskendub eesmärkidele ja meetmetele, mis aitavad saavutada positiivset muutust kõige olulisemate noorte valdkonna ees seisvate väljakutsete osas. Arengukava elluviimise kogumaksumus on 90,4 miljonit eurot. Rohkem infot: <http://www.entk.ee>

2013. aastal oli noorsootöös olulise tähelepanu all nn NEET noored – vähemate võimalustega noored, äärealade ja muukeelsed noored, samuti keerulise perekondliku taustaga noored. 5. juunil toimus EMP programmi „Riskilapsed ja noored,“ avakonverents. Nimetatud programmi eesmärk on laste ja kuni 26-aastaste noorte heaolu parandamine. Programmi lõpp on 30. aprill 2016, rohkem infot <http://www.entk.ee/riskilapsedjanoored/>.

Noorsootöö rahastamine on endiselt omavalitsuste mure, kuigi seaduses on see ülesanne sõnastatud „vahendite olemasolul“ ja tulubaasi pole taastatud. On heameel tõdeda, et omavalitsused jätkuvalt panustavad noorsootöösse, sest riigipoolne tugi on ainult noortevolikogude loomisele ja üleriigilistele noorteühingutele.

Üks väga oluline teema noorsootöös on ka karjäärinõustamine. Uutes õppekavades on see valikainena sisse toodud, kuid selle rakendamine sõltub väga palju kohapealsetest võimalustest. Karjääriteenuseid ühendav tunnusmärk on Rajaleidja, mis ühen-

dab endas nii karjääriplaneerimist toetavat portaali kui ka maakondlikke teavitamis- ja nõustamiskeskusi. Rohkem infot aadressilt <http://www.rajaleidja.ee/>.

Noorsootöötaja kutse 2013. aastal on omistatud 20 noorsootöötajale. Uued kutsestandardid vastavad Euroopa 8 tasemelisele kvalifikatsiooniraamistikule ning lõimuvad paremini noortevaldkonna eri ametikohtadel noortega töötavatele spetsialistidele esitavatele kompetentsinõuetele. Kutsesüsteem on osa Eesti kvalifikatsioonisüsteemist, mis seob haridussüsteemi tööturuga ja aitab kaasa elukestvate õppele ning töölase kompetentsuse arendamisele, hindamisele, tunnustamisele ja võrdlemisele. Kutsesüsteemi toimimist reguleerib 1.09.2008 kehtima hakanud kutseseadus ja kutsesüsteemi arendamise ja hoidmisega tegeleb Kutsekoda. Rohkem infot: <http://www.kutsekoda.ee>.

Kultuuri- ja sporditöö

Läbirääkimiste töörühma kokkukutsumine ministeeriumi algatusel kulgeb endiselt väga vaevaliselt. Esimene kohtumine 2013. aasta 12. aprillil oli paljutõotav, sest ministeeriumipoolseks juhiks oli saanud Anton Pärn ja kokkusaamisel sai kokku lepitud ka aastasisesed kohtumised töörühma liikmete ja Kultuuriministeeriumi valdkondade esindajate vahel. Neid kohtumisi siiski ei toimunud, sest sügiseks oli Anton Pärn ministeeriumist lahkunud ja enne lõppprotokolli allkirjastamist oldi Kultuuriministeeriumis seisukohal, et uut kohtumist polegi vaja, kuivõrd kevadel said kokkulepped peaaegu kooskõlastatud. Vaatamata sellele kinnitati lõpuks ministeeriumipoolseks uueks töörühma juhiks Kaie Koskaru-Nelk ja 12. septembril toimus koosolek.

Koostöökogu ettepanekud kultuuri- ja sporditöö valdkonnas 2014. aastaks ja ministeeriumipoolsed seisukohad:

1. Suurendada vahendeid rahvusraamatukogude teavikute soetamise toetuseks ja raamatukogude infosüsteemi arendamiseks – *käesoleval ajal on ministeerium moodustanud töörühma rahvaraamatukogude arengusuundade väljatöötamiseks, kes analüüsib kehtiva toetussüsteemi toimimise jätkusuutlikust, selle vastavust toimunud ja toimuvatele muutustele, samuti täpsustab riigi ja kohaliku omavalitsuse rolli rahvaraamatukogude tegevuse korraldamisel. Töörühma ettepanekute tähtajaks oli november 2013. Toetust kavandatakse 2013. aasta mahus ja jätkatakse ka rahaliste vahendite eraldamist heliteavikute tootmiseks vaegnägijatele.* Töörühma koosseisu on kaasatud Linnade Liidu tegevdirektor Jüri Võigemast. Tegime ettepaneku kaasata ka EMOL-i esindaja. Nüüd võib öelda, et seoses ulatusliku kaadrivahetusega Kultuuriministeeriumis see töörühm praktiliselt kokku ei tulnud ja uus minister kinnitas uue koosseisu 26. novembril 2013. a EMOL-i kaasamata.
2. Suurendada vahendeid ujumise algõpetuse tagamiseks – *antud programmi rahaliste vahendite suurendamine on mõlemapoolne huvi ja Kultuuriministeerium on esitanud riigieelarvestrateegia, aastateks 2014–2017, raames taotluse täiendavate rahaliste vahendite saamiseks.* Lõpp-protokolli allkirjastamise ajaks oli selge, et täiendavaid vahendeid ei antud ja 2014 jäävad ujumise algõpetuse vahendid 2013. aasta tasemele. Kultuuriministeerium saab teema uuesti päevakorda võtta järgmise riigieelarvestrateegia koostamisel.
3. Taastada maakondlike tervisespordikeskustele suunatud programmi tegevus – tervisespordikeskuste programmi taastamine pole olemasolevate rahaliste vahendite tõttu otstarbekas. Tervisekeskuste programmi vahendid on suunatud uude liikumisharrastuse programmi, mis tagab olemasolevate rahaliste vahendite efektiivsema kasutuse, aastal 2013 oli see summa 223 032 eurot. 2014.

aastaks on antud programmi suurus sama 223 032 eurot, kuid on lisandunud 191 735 eurot kuna 2014. aasta on kuulutatud liikumisaastaks. Rohkem infot <http://liigume.ee/>

4. Jätkata kooride ja rahvatantsurühmade ning orkestrite tegevuse toetamist – *hetkel toetatakse nende tegevust läbi Laulu- ja Tantsupeo sihtasutuse, samuti finantseeritakse neid tegevusi läbi rahvakultuuri mentorprogrammi, 2014. aastaks jäävad toetussummad 2013. aasta tasemele.*
5. Eraldada vahendeid kohalike omavalitsuste halduses olevate, kuid sisuliselt üleriigilise tähtsusega kultuuriobjektide arendamiseks – *riigieelarve vahenditest rahastatavate KOV objektide investeeringute osas jätkatakse sõlmitud kokkulepete täitmist. Uusi objekte juurde ei võeta. Euroopa Liidu finantsperioodi 2014–2020 planeerimise protsessis on KuM esitanud MKM-le oma seisukohad perioodi oluliste kohalike omavalitsuste halduses olevate ajalooliste linnuste arendamise toetamiseks, mis on piirkondlikud vaatamisväärsused ning kohaliku ettevõtluse mõjutajad nagu näiteks Narva, Kuressaare, Haapsalu, Põltsamaa, Rakvere, Paide ja Toolse linnused ning Pöide kirik. Spordiobjektidest oli esitatud ettepanek toetada Koeru maaspordikeskust, Kadrioru staadioni, Pärnu staadionit ja sõudebaasi.*
6. Kavandada riigieelarve toetus kohalikele omavalitsustele rahvakultuuri arendamise toetuseks – *läbi Rahvakultuuri Keskuse antakse rahvakultuuri maakondlikku toetust summas 63 912 eurot ning finantseeritakse erinevaid kultuuriruumi: Vana-Võrumaa, Mulgimaa, Setumaa, Kihnu, Virumaa, Saarte ja Peipsiveere kultuuriruumid summas 550 468 eurot, lisandunud on uus programm „Eesti rahvarõivas“ summas 32 904 eurot. Koos mõningate väiksemate eraldistega oli rahvakultuuri arendamise toetus 2013. aastal 1 053 047 eurot ja jääb ka 2014. aastal samale tasemele.*

2011. aastal alustas Kultuuriministerium kultuuripoliitika arengusuundade väljatöötamist aastani 2020. Tegemist on Riigikogu poolt kinnitatava dokumendiga, mis pidi 2012. aasta lõpuks jõudma Riigikogusse, kuid sai valmis aasta hiljem ja esitati Riigikogule alles 2013. aasta lõpul. Arengusuunad koosnevad neljast olulisest osast: kultuuripoliitika üldpõhimõtted, kultuuri seosed teiste poliitikatega, kultuurivaldkondade põhieesmärgid. Iga valdkonna osas toimusid erinevate töörühmade kokkusaamised nii ministeriumis kui ka rahvakultuurikeskuses. Kokkusaamiste tulemusena valmis dokument, milles kajastus ka rahvakultuuri soovitatav seisund aastaks 2020, toon siinjuures ära mõned olulisemad punktid:

- Eesti kultuuri tugevus on piirkondlik eripära, identiteedid ja inimesed, kes kannavad edasi paikkondlikke kombeid ja elulaadi, kelle kaudu toimib rahvakultuur;
- Vaimset kultuuripärandit väärtustatakse ja toetatakse: inimesed ja kogukonnad on tunnustatud, pärand on kättesaadav ja kasutatav;
- Riiklik hariduspoliitika toetab loovat rahvakultuurialast õpet alusharidusest vabahariduseni;
- Kultuuritöötajate palgapoliitika kujundamisel arvestatakse lisaks erialasele haridusele ka kutse omamist (kultuuritöötaja, kultuuritöö spetsialist, kultuuritöö juht, tantsuspetsialist, pärimuskultuuri spetsialist, koorijuht jt.);
- Rahvakultuuri valdkonnas tegutsevate kollektiivide juhtide tasustamine on vastavuses õpetajate palga ja erialast tuleneva kutsega.

Haridus- ja Teadusministeeriumi noorte ja välissuhete asekanter Madis Lepajõe kutsumus kokku detsembris 2011 tööühma, mille ülesandeks oli leida lahendusi riskide maandamiseks alaealiste osalemises spordis. 2012. aastal toimus kaks kokkusaamist ja 21. märtsil 2013. a toimus Tartus Dorpati konverentsikeskuses konverents, kus arutati mitmeid teemasid, mis puudutavad alaealisi ja sporti, noorte spordiõppes osalemist ja valikuvabadust üleminekutes spordiklubide vahel. Toon siinjuures ära konverentsil osalejate üleskutse:

- väärtustada laste ja noorte tervislikke eluviise ja spordiga tegelemist
- tunnustada laste ja noorte valikuvabadust spordiala ja -klubi vahetamisel
- taunida lastevanemate ja treenerite poolset laste ja noorte liigset survevestamist, ennetades lastele ja noortele võimalikku tekitavat vaimset ja füüsilist kahju
- teavitama üldsust, sh lapsevanemaid alaealiste riskidest spordis ja võimalustest neid riske maandada
- tunnustama ja allkirjastama laste ja noorte paremaks kaitseks spordis alaealiste üleminekute hea tava
- toetama EOK ja Kultuuriministeeriumi eestvedavat rolli laste ja noorte kaitse spordis tõhustamisel ning spordipoliitikas arvestamisel

Haridus- ja Teadusministeerium algatas kokkuleppe allkirjastamise sellega nõustuvate ministeeriumite, spordiliitude, kohaliku omavalitsuse, linnade liidu, lastevanemate liidu, lastekaitse liidu, kohaliku omavalitsuse spordikoolide esindajate poolt.

EMOLi juhatus arutas 23.08.13 koosolekul tehtud ettepanekut allkirjastada **spordis alaealiste huvide kaitse ja üleminekute HEA TAVA ning otsustas mõningate muudatuste tegemisel** ühineda hea tavaga.

25. septembril 2013 toimus Haridus- ja Teadusministeeriumis uuringu „Koolide sportimistingimuste parandamine“ tutvustus. Andmete kogumine toimus käesoleval aastal ning selle eesmärk oli sportimistingimuste hetkeolukorrast ülevaate saamine põhikoolides ja gümnaasiumides, kutseõppeasutustes, rakenduskõrgkoolides ja ülikoolides. Uuringu viis läbi Spordikoolituse ja -Teabe SA, tegevust toetas Hasartmängumaksu Nõukogu. Sportimistingimuste kaardistamise käigus saadud andmed on kogutud eraldi lehele ja kättesaadavad kõigile aadressil <http://www.spordiregister.ee/spordivahendid/>.

Sotsiaal- ja tervishoiuvaldkond (Mailiis Kaljula)

Sotsiaal-, töö- ja tervishoiu töörühm			
kaasesimees EMOL	Kurmet Mürsepp	kurmetster@gmail.com	Antsla vallavolikogu esimees
	Kalle Toomet	kalle.toomet@kehtna.ee	Kehtna vallavanem
	Marianne Hermann	marianne@mv.werro.ee	Võrumaa OVL sotsiaalnõunik
	Rünno Lass	rynno.lass@koeruhk.ee	Sihtasutuse Koeru Hooldekeskus juhataja
	Mailiis Kaljula	mailiis.kaljula@emovl.ee	EMOL sotsiaalnõunik
	Kuno Erkmann	kuno.erkmann@paikuse.ee	Paikuse vallavanem

2013. aastal jätkus sotsiaalnõuniku töö ajakirja Sotsiaaltöö toimetuse kolleegiumi liikmena. Kolleegiumi koosolekud toimuvad korra kvartalis. Toimetuse esindus osales linnade ja valdade päevadel oma tegevust tutvustava väljapanekuga ja huvilistel oli võimalik vormistada ajakirja tellimust. Selgitamaks ajakirja sihtrühma eelistusi aitas EMOL kohalikes omavalitsustes korraldada põhjaliku küsitluse, kus küsiti edasiseks tegevuseks olulisi küsimusi. Sotsiaaltöötajatelt saadud tagasiside annab kindlust tegevuse jätkamiseks. Ajakirja aktiivsetest kaastöötajatest väärrib märkimist Võrumaa OL sotsiaaltööspeialist Marianne Hermann, kes pälvis 19. märtsil ESTA korraldatud maailma sotsiaaltööpäeva tähistamise pidulikul üritusel tiitli „Elutöö tegija sotsiaalvaldkonnas“. Marianne on üks väheseid sotsiaaltöötajaid, kes annab läbi ajakirja Sotsiaaltöö regulaarselt ka teistele teada, kuidas Võrumaal sotsiaaltöötajatel läheb ja mis on uut toimumas. Aktiivselt osaleb Marianne Hermann ka koostöökogu sotsiaal-, töö- ja tervishoiu töörühma tegevuses.

Kogu maailmas pööratakse tähelepanu puuetega inimeste õigustega seotud küsimustele – õigusele saada haridust, elada iseseisvalt ning saada selleks vajalikku tuge. 2012. aastal ratifitseeris Eesti ÜRO Puuetega inimeste õiguste konventsiooni. Tulenevalt eeltoodust on riigil kohustus pöörata tähelepanu konventsiooni rakendamisele ja teostada puuetega inimeste õiguste edendamise ja kaitse järelevalvet, milleks on vaja luua eraldi sõltumatu komisjon. EPIKojas toimus möödunud aasta jooksul kaks koosolekut, kus kaaluti olemasolevaid võimalusi järelevalve teostamiseks ning Eesti erinevaid võimalusi eelmainitud komisjoni loomiseks. Kokkulepeteni ühe aastaga ei jõutud. 3. detsembril tähistasid puudega inimesed ja nende esindusorganisatsioonid, rahvusvahelist puuetega inimeste päeva konverentsiga „Puudega inimesed tööle – võimalik või võimatu“, kus oli arutelu all töövõime reformi vajadus ja võimalikkus tänases Eestis.

2013. aastal alustati SOMi ja puuetega inimeste organisatsioonide poolt ettevalmistusi töövõimereformi läbiviimiseks. Toimuvatest selleteemalistest aruteludest sai EMOL teada tänu oma tublidele liikmetele. Vaatamata mitmekordsele pöördumisele oli SOM lõpuni, st vastava seaduseelnõu valmimiseni, seisukohal, et KOVide kaasamine selle suuri muudatusi toova seaduse väljatöötamisse, ei ole vajalik. Sotsiaalnõunikul õnnestus siiski osaleda kolmel selleteemalisel nõupidamisel ja juhtida osaliste tähelepanu asjaolule, et plaanitav reform toob kaasa väga paljude praeguste töövõimetus-pensionäride majandusliku olukorra halvenemise. Suureneb toimetulematus ja üldine vaesus, kokkuvõttes kasvab surve KOVidele, kes peavad abivajajaid aitama. Reform, mille eesmärk on tuhandete inimeste tööturule toomine, ei lahenda nende piirkondade probleemi, kus töökohad puuduvad.

Töövõimereformiga haakuvad SOMi korraldatud arutelud, mis keskendusid pikaajalise töötuse ja heitumuse vähendamisele ning tööjõu siseriiklikku mobiilsust toetavatele meetmetele. Arutati Euroopa Sotsiaalfondi 2014–2020 perioodiks kavandatavaid tegevusi, mis on suunatud pikaajalistele töötutele ja heitunutele ning meetmeid, mis toetavad tööjõu mobiilsust Eestis. Teemad olid järgmised: koostöövõrgustiku osapoolte (KOV-id, ministeeriumid, töötukassa) oskuste tõstmise pikaajaliste töötute sihtrühmaga toimetuleku parendamiseks; integreeritud teenuste osutamine toimetulekuraskustes inimestele tööhõivesse liikumiseks ja inimeste töötamise toetamine läbi juhtumipõhise võrgustikutöö meetodi; madala kvalifikatsiooniga ja pikaajaliste töötute oskuste arendamine: tööpraktika/õpipoisiõpe ja muud kvalifikatsiooni omandamise võimalused koos vajalike tugiteenuste ja toetusega; toetatud töölerakendumise metoodika rakendamine pikaajaliste töötute tööle aitamiseks; tööjõu mobiilsust takistavad tegurid Eestis ning võimalikud lahendused; transporditoetuse maksmine kui võimalik tegevus mobiilsuse toetamiseks. Arutelu eesmärgiks oli saada tagasisidet kavandatavate tegevuste kohta ning sisendit uute meetmete kujundamiseks.

Seoses Euroopa Sotsiaalfondi perioodi 2014–2020 vahendite planeerimise alustamisega toimusid infoseminarid, mis olid organiseeritud Rahandusministeeriumi poolt. Arutati teemal „Euroopa Sotsiaalfondi vahendite kasutamine töö-, tervise- ja sotsiaalvaldkonnas 2014+ perioodil“ ja anti üldisem ülevaade järgmisel perioodil struktuurivahenditest rahastatavatest üleriiklikest eesmärkidest, samuti räägiti vahendite planeerimise protsessist ja edasisest ajakavast

Üheks Euroopa Sotsiaalfondist kavandatavaks tegevuseks on lapsehoiukohtade puuduse leevendamine. EMOLi ärgitusel toimus SOMis nõupidamine lastehoiu parandamisest, kus selgitati, et Eesti riigi prioriteediks on välisvahendite kasutamisel kõrge tööhõive ja kvaliteetne tööelu, mistõttu peavad kõik tegevused sellesse eesmärki panustama. EMOL andis ülevaate lastehoiu tagamisega seotud kitsaskohtadest. Üheks suureks tegevusteblokiks antud eesmärgi all on hoolekandeteenuste arendamine ja kättesaadavuse parandamine ning nende hulgas nn lapsehoiu meede, mille tulemusena peab paranema väikelaste ja puudega laste vanemate lapsehoiuteenuse (ja vajalike tugiteenuste) kättesaadavus, et neil oleksid paremad võimalused tööhõives osalemiseks, sh tööturule (taas) sisenemiseks või seal püsimiseks. Plaanide kohaselt panustab Siseministeerium ehitusse ehk n-ö püsipuudujäägi leevendamisse ning SOM teenuste arendamisse ja osaliselt ka kompenseerimisse ehk paindlikkuse suurendamisse. EMOL andis ka sisendi koolieelse lasteasutuse seaduse muutmiseks.

1. juulist hakkasid KOVid maksma vajaduspõhist peretoetust, mis kutsus rahva hulgas esile pahameeletormi. Põhjuseks oli toetuse väiksus ja selle saamisega kaasnev bürokraatia. EMOL korraldas oma liikmete hulgas küsitluse, et selgitada, milliseid probleeme näevad KOVid seoses toetuse maksimisega. Peale mitmeid koosistumisi ja arutelusid, millest üks toimus Riigikogu liikme Maret Maripuu eestvedamisel, võeti vastu otsus muuta seadust selliselt, et need, kes on eelmisel kuul saanud toimetulekutoetust, ei pea oma sissetulekuid vajaduspõhise peretoetuse saamiseks uuesti tõestama, st kõik lastega toimetulekutoetuse saajad hakkavad saama ka vajaduspõhist peretoetust.

EMOL andis nõusoleku osalemiseks Riigi ja Omavalitsusasutuste Töötajate Ametiühingute Liidu (ROTAL) juhitud projektis Innovation Norway “Kolmanda osapoole vägivalla ennetamisest läbi sotsiaalse dialoogi” juhtrühmas. Projekti fookus on kohalikel omavalitsustel. Tutvustatakse probleeme, mis võivad esineda suhtluses raske kliendiga, selgitatakse vägivalla mõju ametnikele, antakse ülevaade Norra kogemustest nende probleemide lahendamiseks. Aasta jooksul toimus kolm kohtumist, millest võtsid osa ka partnerid Norrast.

Jätkus töö tubakapoliitika rohelise raamatuga. Raamatu eesmärgiks on vähendada suitsetamist eelkõige laste hulgas, selleks kaalutakse erinevaid variante suitsude kättesaadavuse raskendamiseks, plaanitakse kasutada lisaks teksthoiatustele ka pilt-hoiatusi. Keelustatakse maitsestatud sigaretid ja piiratakse mokatubaka ja E-sigareti müüki. Seatakse piirangud välisõhus suitsetamisele suitsuvabade tsoonide loomisega majade sissekäikude ümber. Suuremat rõhku pannakse võitlusele sigarettide salakaubandusega.

2013. aastal oli EMOL kaasatud mitme poliitikauuringute keskuse Praxis poolt teostatud uuringu korraldamisse. Üks huvitavamaid ja kindlasti kasulikumaid oli veebivisuaali „Kodupilt“ koostamine <http://www.kodupilt.ee/>. Kodupilt näitab omavalitsuses ja maakonnas kättesaadavaid teenuseid. Sellega saab vaadata ja võrrelda enda kodukohta ja naabervalda või ükskõik millise muu omavalitsusega. Saab vaadata, millised on lähimad avalikud teenused, mis on nende hind, palju kulub raha selleks omavalitsuse eelarvest. Kui palju õpetajaid töötab lähimas koolis ja kuidas läheb õpilastel riigeksamitel? Kui palju abivajajaid saab vastu võtta kohalik hooldushaigla? Kui palju saab omavalitsus tulu ja kui suured on investeeringud? Nii on võimalik saada hea ülevaate oma kodukoha ja teiste omavalitsuste võimalustest vajalikke teenuseid osutada.

Möödunud aastal pöörati suurt tähelepanu apteegiteenuste kättesaadavusele. EMOL viis läbi järjekordse küsitluse oma liikmete hulgas, et selgitada, mida sellest arvatakse. Omakorda viis vastavasisulise uuringu läbi ka Praxis „Kaasaegse apteegiteenuse roll esmatasandi tervishoiu osana“ (<http://www.praxis.ee/index.php?id=1125>).

Seoses viimatimainitud uuringuga osales EMOL aruteludel apteegiteenuse ja esmatasandi integreerimise võimaluste, arenguperspektiivide ja potentsiaalse mõju üle. Vaadeldi muuhulgas ka ravi sidususe/järjepidevuse/integreerituse temaatikat patsiendikesksest lähtenurgast ning apteekrite rolli patsiendi teekonnal läbi tervishoiusüsteemi. 9. jaanuaril 2013. aastal esitas õiguskantsler Riigikohtule taotluse tunnistada kehtetuks ravimiseaduse § 431 lõiked 1–3, mis sätestasid piirangud üldapteekide tegevuslubade väljaandmisele ja asutamisele. Õiguskantsler leidis, et nimetatud piirangud on vastuolus põhiseadusega, sest rikuvad üldist võrdsuspõhiõigust ja piiravad ettevõtlusvabadust. Riigikohus küsis esitatud taotluse kohta ka EMOLi arvamust. EMOL oli seisukohal, et vaidlustatud sätted on oma kehtestamise eesmärgi täitnud, st maal asuvate apteekide sulgemine on oluliselt vähenenud ja piirangute kaotamine võib kaasa tuua maa-apteekide uue sulgemislaine. EMOL leidis oma vastuses, et piirangute kaotamisel tuleb seadusega reguleerida toetusmeetmed, mis tagaksid apteekide tegutsemise ja ravimite kättesaadavuse hõreasustatud piirkondades. Riigikohus tegi oma otsuse 9. detsembril <http://www.riigikohus.ee/?id=11&tekst=222567395>, kus tunnistas vaidlustatud sätted kehtetuks ja juhtis tähelepanu vajadusele kehtestada toetavad meetmed, mis tagaksid maal apteegiteenuse kättesaadavuse.

Jätkus koostöö Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskusega, osaleti kevadkonverentsil „Koos vabaühendustega sooteadlikku poliitikat edendamas“, kus EMOLile anti üle aasta parima sooteadliku MTÜ tiitel.

Justiitsministeeriumi eestvedamisel toimus nõupidamine, kus peale EMOLi nõuniku osalesid ka Põltsamaa valla sotsiaaltöö vanemspetsialist Luule Palmiste ja Põltsamaa valla sotsiaalnõunik Anne Veiram ning esindajad SOMist, SIMist, Tallinna linnavalitsusest ja kohtunikud. A. Veiram ja L. Palmiste on suurte kogemustega sotsiaaltöötajad, kes oma igapäevases töös puutuvad kokku eestkosteprobleemidega. Arutleti kohtunike poolt tõstatatud probleemi eestkostetavate elukoha määratlemise ja muutmise seonduvalt. Perekonnaseaduse (PKS) § 176 lõike 1 kohaselt täidab eestkostja ülesandeid kuni eestkostja määramiseni lapse rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgne valla- või linnavalitsus, kui eestkoste seadmise eeldused on täidetud. PKS eelnõu

alguses versioonis oli selleks igakordne viibimiskoht, kuid KOVide esindajate taotlusel muudeti seda sätet enne eelnõu vastuvõtmist parlamendis. Nüüd on praktikas selle sätte rakendamisel tekkinud raskused, mis on seotud eelkõige hooldekodudesse paigutatud eestkostetavatega. KOVid ei ole huvitatud sellest, et nende territooriumil asuvatesse hooldekodudesse ümberpaigutatud eestkostetavad sinna registreeritaks, kuigi JUM leidis, et eestkoste teostamine peaks PKS mõtte kohaselt toimuma eestkostetavale võimalikult lähedase KOVi poolt, et tagada tema huvide parim kaitse. Peale tuliseid vaidlusi, kus JUMi esindajad leidsid, et isiku asumine hoolekandetasutusse peaks olema alus rahvastikuregistri kande muutmiseks ja KOVi esindajad leidsid, et isiku elukoht peaks rahvastikuregistris jääma muutmata, leiti, et teema vajab veel arutamist. EMOL on korduvalt juhtinud tähelepanu asjaolule, et need KOVid, kelle territooriumil asuvad juba enne 2001. aastat rajatud suured hoolekandetasutused, on võrreldes teiste KOVidega ebavõrdses olukorras, sest kuni 2001. a jaanuarini registreeriti hoolealused selle KOVi elanikeks, kus hoolekandetasutus asus, mis toob KOVile hulga kohustusi näiteks eestkoste teostamisel ja teenuste osutamisel.

SOMi algatusel toimus ümarlaud arutamaks kohtumääruse alusel ööpäevaringsele erihooldusteenusele paigutamise probleeme ja kitsaskohti ning püüti kujundada seisukohad edasise tegevuse osas. Osalised tõdesid, et riik ei täida oma kohustust tagada abivajajatele piisavalt kohti teenusele, järjekorrad on pikad ja probleemid jäävad KOVide kanda.

Sotsiaalministeeriumi ettepanekul tegi EMOLi sotsiaalnõunik ettekande rahvusvahelisel infoseminaril „Deinstitutionaliseerimine Eestis – juhised Euroopa Komisjoni poolt ja rahvusvahelised praktikad“. Euroopa suunaks on arendada üleminekut institutsionaalselt hoolduselt kogukonnapõhisele hooldusele ning välja on töötatud rahvusvahelised juhised, kuidas protsess võiks rakenduda. Euroopa Komisjoni poolt välja töötatud juhistega on võimalik tutvuda siin: <http://deinstitutionalisationguide.eu/>. Kui väliskülalised leidsid, et asutusepõhine hoolekanne tuleks hiljemalt 5 aasta jooksul Eestis likvideerida, siis nii EMOLi kui ka teiste Eesti esinejate seisukoht oli, et nii kliendid kui ka kogukonnad vajavad üleminekuperioodi ja selleks on peremajade rajamine parim.

Regulaarselt toimusid läbirääkimiste töö-, sotsiaal- ja tervishoiu töörühma koosolekud, kus üheks EMOLi taotluseks oli kokkuleppe saavutamine järgmises: Sotsiaalministeerium taotleb vahendeid nende isikute ööpäevaringse üldhoolduse kulude osaliseks tasumiseks, kes on enne 2001. aastat suunatud ööpäevaringsele erihooldusteenusele ja kelle rahvastikuregistrijärgne elukoht muudeti seetõttu erihooldekodujärgse KOVi aadressile, kuid kes vajavad nüüd üldhooldusteenust. Meie taotluse eesmärgiks oli toetada neid KOVe, mille territooriumil asuvad suured erihooldekodud ja kes on saanud kuni 2001. aastani kehtinud korra kohaselt enda kodanikeks hulgaliselt mujalt tulnud ja ka mujale edasi liikunud hoolealuseid. Kahjuks kokkulepet ei saavutatud. Sügisel toimus selle teema arutamiseks SOMi ja SKA esindajatega eraldi kohtumine, kuid eriti kaugemale asjaga ei ole jõutud ja seega vajab küsimus jätkuvat tähelepanu.

Sügisel alustati Eesti Sotsiaaltöötajate Assotsiatsiooni ettepaneku arutelu sotsiaaltöötajate haridusnõuete täpsustamiseks, sealhulgas põhimõtte kehtestamist, et sotsiaaltöötajana võib töötada ainult isik, kellel on sotsiaaltöö erialal omandatud kõrgharidus. Kuna valdava osa sotsiaaltöötajate tööandjaks on kohalikud omavalitsused, siis kaasati ettepaneku arutamisse ka EMOL kui kohalike omavalitsuste esindaja.

13. detsembril pöördus EMOL Vigala vallavanem Priit Kärsna poolt osundatud probleemiga SOMi ja SKA poole. Oma järelpärimises palusime selgitust, et millisel alusel lõpetatakse puudega inimesele puudetoetuse maksmine, kui ta on asunud elama hoolekandetasutusse. Leidsime, et puudega inimesi koheldakse ebavõrdsest sõltuvalt sellest, kas ta elab kodus või hoolekandetasutuses. Vastuse koostamiseks palus SKA kuu aega aja pikendust.

Kõige suuremat tähelepanu ja aega nõudis möödunud aastal panustamine uue lastekaitseaduse ettevalmistamise töörühma tegevusse. Aasta jooksul toimus mitmeid nõupidamisi, arutelusid ja ümarlaudu, kus lahati kehtiva seaduse puudusi ja kavandati vajalikke muudatusi. Olulise sisendi uue seaduse valmimisse andis Riigikontrolli audit „Laste hoolekande korraldus valdades ja linnades“, mida analüüsi ka Riigikogu riigieelarve kontrolli komisjoni istungil, kus ettekande KOVide seisukohtadest tegi EMOLi tegevdirektor O. Kasuri. Seaduse väljatöötamise käigus muudeti eelnõu mõnegi sätte sõnastust korduvalt ja seda kuni eelnõu kooskõlastamiseks esitamiseni 30. detsembril. Kuid näiteks põhimõtted, et nõudeid lastekaitsetöötajate haridusele ja ettevalmistusele tuleb tõsta, et SKAs luuakse lastekaitsealane nõustamispädevus ning hakatakse nõustama KOVide lastekaitsetöötajaid juhtumite lahendamisel ja et eelnõuga kehtestatakse KOVi lastekaitsetöötajate regulaarse tööõustamise alused ning kohustus pakkuda neile riiklikul tasandil koolitusi, olid algusest peale paigas. Esialguses eelnõu variandis sätestati, et igas KOVis peab olema lastekaitsetöötaja, kuid kuna uue kohustuse täitmise tagamiseks riik rahalisi vahendeid ette ei näinud, siis sellest nõudest lõpuks loobuti. EMOL juhtis koos ELLiga korduvalt tähelepanu asjaolule, et ainult haridusnõuete kehtestamisest ei piisa lastekaitsetöötajate arvu suurendamiseks ja et ka kõigi juba töötavate lastekaitsetöötajate kohustusliku täiendkoolituse läbimiseks ja kutsetunnistuse omandamiseks tuleks analüüsida selleks vajalike kulutuste suurust ja vajadusel selleks ette näha rahalised vahendid. Loodetavasti leitakse eelnõu edasise menetluse käigus neile probleemidele kohalikke omavalitsusi rahuldavad lahendused.

Keskkonna-, maa- ja maaeluküsimuste valdkond (Aare Vabamägi)

Keskkonna- ja maatöörühm			
kaasesimees	Kadri-Aija Viik	kadri_aija@hotmail.com	Surju vallavolikogu esimees
	Aare Vabamägi	aare@emovl.ee	EMOLi nõunik
	Urve Erikson	urve@ivol.ee	Tudulinna vallavolikogu esimees
	Hardi Murula	hardi.murula@maidlavv.ee	Maidla vallavanem
	Merle Pussak	merle@kose.ee	Kose abivallavanem- maanõunik
	Agu Kasetalu	agu.kasetalu@konguta.ee	Konguta vallavolikogu liige
	Mart Mäemets	mart.maemets@paidevald.ee	Paide abivallavanem
	Peeter Saldre	peeter.saldre@rallikuvv.ee	Roosna-Alliku vallavanem
	Vello Lukk	vellol@jogevavv.ee	Jõgeva vallavalitsuse liige

Projekt „Energiatõhus omavalitsus“

Jätkus tegevus rahandusministri 15.12.2010. a määruse nr 68 „Prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ meetme „Avalike teenistujate, kohalike omavalitsuste ja mittetulundusühingute töötajate koolitus ja arendamine“ rakendamiseks toetuse saanud EMOL projektiga „Energiatõhus omavalitsus“, kuna plaanitud koolitused toimusid nii 2012. aasta sügisel kui ka 2013. aasta kevadel.

Projekti eesmärk oli tõsta eelkõige Eesti Maaomavalitsuste Liidu liikmete energiamajandusega tegelevate ametnike, riigiametnike ja kohaliku omavalitsuse hallatavate hoonete tehnosüsteemide toimimise tagamisega tegelevate töötajate arusaamist energiatõhususest ning tutvustada energiamajanduse planeerimise protsessi ja energiateenuste sisu, mille tagajärjel kasvavad töötajate oskused energiamajandust planeerida ja energiavarustussüsteeme efektiivsemalt käitada.

Viimastel aastatel on renoveeritud väga palju avalikke ühiskondlikke hooneid, mis on toonud kaasa nende hoonete niiskustehniliste režiimide muutused, mis on omakorda tõstnud esile sisekliima probleemid, sest renoveerimise käigus on hoonesse lisatud erinevaid tehnosüsteeme, mille oskuslik kasutamise kogemus paljudel KOV-del puudub. Keerukate tehnosüsteemide juhtimisloogika on tihti jäetud ehituse valmimishetkele, mis ei sobi hoone statsionaarse kasutusega, mis tähendab tihti põhjendamatu kulu hoone energiatarbes. KOV-de töötajatel puudub keerukate tehnosüsteemide käitamiseks vajalik ettevalmistus ja seega sõltutakse heauskselt ehitajast, kes tehnosüsteemi häälestas. Halvimaks näiteks on, kui tehnosüsteem lihtsalt seisatakse, sest selle käigus hoidmine on väidetavalt liialt kulukas, seega investering on asjatu ja ei tooda eeldatud tulu. Lisaks puudub kompetents, et kirjeldada energiatõhususega seotud probleeme sellisel kujul, mis võimaldaks läbi viia energiatõhususe parandamise hankeid.

Koolituse sisu jagunes kaheks suuremaks teemaks:

- a) Energiamajanduse planeerimine ja energiakava koostamine
- b) Hoonete energiatõhusus läbi energiavarustuse tehnosüsteemide juhtimise.

Lõppeesmärgi saavutamiseks viidi projekti jooksul läbi koolitusmoodulitega kaks paralleelset arendustegevust, mis olid olulised alused ja täiendused kogu koolituse kahe teema reaalseks tundmaõppimiseks.

I paralleeltegevuse sisuks oli koolituse I mooduli eelselt välja valitud omavalitsuses (partneriks on Haljala vald) olemasoleva kütteenergiavarustuse süsteemi (kaugküttesüsteem aastase soojuse müüginahuga kuni 5000 MWh) analüüs ja energiakava koostamine. Koolituse käigus paralleeltegevusena koostatud Haljala asula energiakava võeti 2013. aastal Haljala valla volikogu poolt vastu ja selle alusel on ette valmistatud hakkekatlamaja ehitus.

II paralleeltegevuse sisuks oli koolituse I mooduli eelselt välja valitud omavalitsuses (partneriks on Väike-Maarja vald) olemasoleva hallatava ühiskondliku hoone (renoveeritud tüüpkoolimaja, milline omab kaasaegset kütte ja ventilatsioonisüsteemi) energiatõhususe uuring. Kaasatud spetsialistid koostasid hoone seniste energiatarbe andmete ja tehnosüsteemide paikse uuringu järgselt ülevaate olemasolevast olukorrast ja esitasid tegevuskava hoone kütte ja ventilatsioonisüsteemide juhtimiseks ning sättisid tehnosüsteemi selliselt, et tagada kvaliteetne sisekliima ja energiatõhusus. Tulemused koos ettepanekutega ja jätkutegevustega esitleti II koolituse moodulis. Väike-Maarja gümnaasiumis hoiti näidistoimingute tulemusena kokku mitukümmend MWh kütteeenergiat.

2013. aastal viidi läbi kolm koolitust (Kambjas, Paikusel ja Haljalas), kokku osales 145 inimest.

Rahulolu-uuringust selgus, et koolituse I etapiga oli 71% osalejaist täiesti rahul, 29% enam-vähem rahul, II etapiga 65% täiesti rahul, 35% enam-vähem rahul. Tagasiside I ja II kokkuvõttes on toodud välja, et koolitus täitis väga suurel määral oma eesmärgi, mitte ükski vastaja ei maininud vastust „üldse mitte“. Valdav enamus hindasid koolituse sisu maksimaalse hindegaga 5 või hindegaga 4, II etapi koolituse hindasid väga heaks 49% ja heaks 51%, järelikult teenis koolitussuurel määral oma eesmärgi. Teadmiste rakendatavuse osas vastas I koolitusel 73-st vastanust 70 osalejat vastusega „saan rakendada kõike või saan rakendada teatud osas“, II koolitusel 77 tagasisidelehele vastanud 70 osaleja sama vastuse põhjal saab järeldada, et koolitus täitis oma eesmärgi teadmiste vahetu praktilise väljundi osas. Tuleb märkida, et teadmiste rakendatavus on sõltuvuses rahastuse olemasolust.

Projekti lõplikuks maksumuseks kujunes 30 791,15 €, millest saadi EV Rahandusministeeriumi kaudu EL Struktuurfondist toetust 84,971537001 %.

Maaelu arengukava (MAK) juhtkomisjoni töös osalemine

Juhtkomisjon käis koos 2013. aasta esimesel poolel mitmeid kordi. Maaelu teemadena tehti ettepanekuid kavandatavatesse meetmetesse järgnevatel teemadel.

Suurte põllumajandussaaduste töötajate toetamine tagastamatu abi korras ja samal ajal piirates mikro- ja väiketöötajate võimalusi teostada arenguhüppega seotud toetatavaid investeeringuid toetuse ülempiiriga. EVEA partnerina EMOL toetas, et mõistlik ja õiglane oleks kehtestada selle sektori väikestele ja keskmistele ettevõtetele toetusele ühtne lagi näiteks 1 000 000 € ning toetada suurettevõtteid vaid finatskorraldusvahenditega, mitte tagastamatu abiga, sest suured on finantsvõimekad. Suurettevõtete juurdepääs kapitalile ei ole raskendatud, puudub reaalne turutõrge ning seega ka MAK toetuse ergutav mõju. Ka ühistute suurprojekti toetuse maksimaalne piirmäär – 15 milj € – on MAKi kogueelarve kontekstis liiga kõrge, eriti arvestades, et kogu MAKi jooksul plaanitakse toetada vaid ühte projekti. Ühine ettepanek oli seada see piir 10 miljonile eurole.

Leidsime, et MAKi eelarve kavandamisel ei ole hinnatud ega rakendatud mittepõllumajanduslike mikroettevõtete potentsiaali töökohtade, teenuste ja sotsiaalse infrastruktuuri loomisel maapiirkonnas. Kuigi võrreldes varasema versiooniga on majandustegevuse mitmekesistamise meetme eelarvet mõnevõrra suurendatud, on see jätkuvalt oluliselt (ca 30%) väiksem, kui lõppeva perioodi sama meetme eelarve. Palume ministeeriumil leida võimalused peamise töökohti loova meetme eelarve viimiseks vähemalt 2007–2014 perioodi tasemele. Saades aru, et selle meetme eelarve suurendamine võiks toimuda vaid mingi ümberjagamise tulemusena, pakume suurettevõtete ja ühiste tagastamatu abi ümberjaotust maaelu mitmekesistamise meetmele.

Põhjendati, miks on nii oluline panustada just mikro- ja väikestele ettevõtetele nii põllumajandussaaduste töötlemises kui mitmekesistamises, sellega et nii PRIA toetuste kui ka üldine Eesti statistika näitab, et ainult mikro- ja väikeettevõtted loovad seoses investeringutega uusi töökohti, samas kui keskmised ja suured neid pigem vähendavad või parimal juhul säilitavad. Seoses eeltooduga leiame, et MAKis toodud sihttasemed uute töökohtade loomise osas on liiga madalad ning alahindavad tegelikku potentsiaali nii mitmekesistavate kui ka põllumajandustooteid töötlevate ettevõtete osas. Samuti peaks töökohti planeerima nii metsasaaduste töötlemise meetmesse, mahepõllumajanduse, kui Leaderi-meetmesse (osas, mis on seotud ettevõtluse toetamisega).

2013. aasta lõppes lootusega, et Põllumajandusministeerium ja Vabariigi Valitsus tahavad teha reaalseid samme inimeste ja kapitali tagasitoomiseks maapiirkonda ning MAKi toetuste fokuseerimiseks nendele sihtrühmadele, kelle puhul on olemas reaalne turutõrge ja toetuse ergutav mõju.

Jäätmeseaduse muutmine

Harjumaa ühisteenuste keskuse ja EMOLi kaasabil kogunes esmakordselt jäätme-käitluseümarlaud seoses Keskkonnaministeeriumi algatusel jäätmeseaduse muudatus ettepanekute arutelu algatamisega. Peamiseks küsimuseks on: kas on otstarbekas muuta korraldatud jäätmevedu vabaturu põhiseks? Selline initsiatiiv tuli Jäätmekäitlajate Liidult. EMOLi-poolne seisukoht on, et olemasolevat toimivat jäätmeveokorraldust ei ole vaja muuta.

KOV-idele kõige olulisem seisukoht, mida jätkuvalt kaitseme, on jäätmehoolduse rahastamise küsimus, millele ei riigi jäätmekava koostamise käigus ega ka SE 455 Riigikogus menetlemisel ei ole tahetud tähelepanu pöörata. Täna lahendus puudub. Jäätmehooldust tuleb rahastada n-ö saastaja maksab põhimõttel.

Kuna lõppkäitlustehnoloogiad on arenenud selliselt, et jäätmeid suunatakse prügilattesse ladestamisele üha vähem, siis vastav saastetasu KOV-le ei laeku. Samas jäävad endises mahus alles KOV kohustused jäätmevaldkonnas (jäätmejaamade opereerimine, valdkonna korraldamine, järelevalve). Milliste vahenditega jäätmevaldkonnas kulusid katta jäi 2013. aasta jooksul vastuseta.

Arengufondi energiatalgud

EMOL nõunik Aare Vabamägi osales uue energiamajanduse arengukava väljatöötamisel läbi väikeste kaugküttepiirkondade auditite koostamise ja kaugkütteseaduse muudatuse ettepanekute arutelu MKM-is ja arengufondis.

Euroopa Liidu toetusvahendite ja muude välisvahendite kasutamise kavandamine perioodiks 2014–2020

KIK rakendab Eesti keskkonnapoliitikat, loome aluslepinguid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ja KIKi käes on ka CO2 kvoodimüügi osaline rakendamine.

KIK-i struktuuris on toimunud muudatused, juhatus on kolmeliikmeline. Hakatakse rohkem rõhku panema ka kommunikatsioonile ehk suhtlemisele oma koostööpartneritega.

2012. aasta keskkonnaprogrammist on rahastatud kokku 15 493 projekti, summas 433 miljonit eurot.

Raha jagunemine valdkonniti oli kõige suurem veemajanduse valdkonnas, 2012. aastal 47%.

Struktuuritoetustest on veemajanduse arendamine 64%, oluline on ka säästva transpordi arendamise projekt.

2012. aasta auditi tulemusena oli KIK-i vea määr 0%, see tähendab, et toetuste saajalt ei küsita raha tagasi.

2014. aasta keskkonnaprogrammi tulevikusuunad on veemajanduse programm, jäätmeäitluse programm (jäätmejaamad, nn tondilossid) ja atmosfääriõhu kaitse programm.

2014+ Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaks meetet on efektiivne soojusenergia tootmine ja ülekanne – selle all on väga oluline kaugküttepiirkondade majandustehnilise auditi koostamine. Teiseks meetmeks on alternatiivsete kütuste kasutuselevõtu suurendamine transpordis (biogaas).

Projektide elluviimise muredeks on toetuse saajate vähesed projektijuhtimise oskused, eriti hangete korraldamisel ja liiga suur sõltuvus palgatud konsultantidest; taotluste ebapiisav ettevalmistus ja nõrk kvaliteet ning laenu eritingimuste eiramine.

Keskkonnaministeeriumi ettepanekud seoses struktuurivahendite kasutamise programmiperioodi 2014–2020 ettevalmistamisega:

Euroopa Liidu poolt rahastatavateks eesmärkideks valiti välja 5 teemat. Esimene keskendub haridusele, teine tööhõivele, kolmas majanduskeskkonnale, neljas looduskeskkonnale ja viies põhiliselt transpordiga seotud küsimustele.

Eesmärkide saavutamiseks on välja pakutud lahendusteed, keskkonnavaldkonnas on 3 lahendusteed:

- 1) loodusressursside tõhusam kasutus,
- 2) elurikkuse säilitamine ja taastamine,
- 3) kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine.

Ajakava ja Euroopa Komisjoni poolne surve oli esitada rakenduskava juba oktoobris 2013. Euroopa Parlament lükkas Euroopa Nõukogu poolt esitatud esialgse ettepaneku finantsraamistiku osas tagasi, mis omakorda takistas protsessi. Samuti olid rakendusaktid ja määrused alles väljatöötamisel ja kogu õigusraamistik plaaniti vastu võtta 2013. aasta lõpus või 2014. alguses.

Maareformi seisust ja selle lõpetamisest

Katastris registreeritud maa jaotumises tekkelugude lõikes on kõige suurem riigimaa ja tagastatud maa osakaal. Riigimaast on veel päris palju tegemata. Riigi omandisse vormistatavat maad on ligikaudu 220 tuhat hektarit, sellest umbes 1/3 vormistab maa-

amet ja ülejäänut RMK. Seal on valdavalt RMK valdusesse minevad reformimata metsamassiivid ja looduskaitsealad, veekogude maad siin sees ei ole.

Maa-amet ja RMK vormistavad ka siseveekogusid riigi omandisse. Maa-ametist saab täpsemat informatsiooni omavalitsuste hetkeseisu kohta.

Keskkonnatasude mõjuanalüüsi tulemustest ja ettepanekutest

Keskkonnaministeerium leidis koostöös Riigikantseleiga, et ette valmistada uut tasude perioodi 2016–2020, on vajalik tellida mõjuanalüüs. Vaatluse alla võetakse tasud aastast 2000 kuni 2012. SEI Tallinn tegi seda koostöös Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskusega, Keskkonnaministeeriumi ja keskkonnaameti ekspertidega.

Uuringu eesmärk on ettevalmistus aastaks 2016 kavandatavate tasude osas ning anda vastus küsimustele, et milline mõju on olnud keskkonnatasu maksvate ettevõtete keskkonnavalasele käitumisele, investeeringutele ja majandusnäitajatele, ettevõtete konkurentsivõimele ja toodete hindadele, aga ka loodusressursi kasutamise efektiivsusele, jäätmete ja saasteaine koguste vähenemisele Eestis.

Keskkonnatasude seaduse eesmärk on suunata ettevõtteid ressursitõhusamale käitumisele, samas vähendada saastet ja muuta oma tootmist efektiivsemaks.

Seni ei ole keskkonnatasude tõusuga seonduvalt võimalik märgata ühegi tegevusvaldkonna selget taandumist või suurt kasvu, mis võiks olla seostatav keskkonnameetmete struktuuriga. Keskkonnatasud on hüppeliselt tõusnud aastatel 2006 ja 2010 ning ka aastal 2013 said nad tõusva joone.

Uuring võttis arvesse ka sel aastal kehtima hakanud uusi tasumäärasid maavaradele ja osaliselt ka vee erikasutusõiguse tasumääradele.

Toodi välja, et tugevama positsiooniga sisemajanduse tegevusvaldkonnad – jäätmed, vesi, kaevandus, elekter– on tasu tõusud üle elanud ja n-ö teenuste hindade kaudu tarbijate käest selle raha kätte saanud.

Keskkonnatasude mõju ja osakaal teenuste hindades ja ettevõtete kogukuludes on madal. Näiteks ehitusmaterjalide kaevandajatel ja turbatootjatel olid viimase 3–4 aasta jooksul keskmiselt kogukulud keskkonnatasud 2–3%. Põlevkivi puhul on see % muidugi suurem, läheneb 10%-le.

Meedias on räägitud, et keskkonnatasud pärssivad ettevõtete majandustegevust ja ettevõtete kuludest moodustavad väga suure osa keskkonnatasud.

71% küsitletud ettevõtetest tõid välja, et keskkonnatasud Eestis ei oma pärssivat toimet konkurentsivõimele.

Transpordi- ja teedevaldkond

Transpordi-, teede- töörühm			
kaasesimees EMOL	Ivar Tedrema	vald@kambja.ee	Kambja vallavanem
	Aare Aunap	aare@tabivere.ee	Tabivere vallavolikogu liige
	Endel Lepik	endel.lepik@viimsivv.ee	Viimsi abivallavanem
	Olev Peetris	olev.peetris@taebla.ee	Taebla valla ehitus- kommunaalnõunik
	Jüri Ott	jyri@kullamaa.ee	Kullamaa vallavanem
	Märt Moll	mart.moll@emovl.ee	EMOLi rahandusnõunik

Omavalitsusliitude ettepanekud läbirääkimistel valitsusega olid

- Suurendada mootorkütuse aktsiisist teehoiuks kavandatud vahendite hulgast kohalikele teedele eraldatavaid vahendeid;
- Kavandada teehoiu vahendid toetusfondi vahendite hulgas läbirääkimistel kokkulepitud jaotusmetoodika alusel
- Analüüsida teehoiuvahendite integreerimist kohalike omavalitsuste tulubaasi
- Kavandada riigieelarve toetus teeregistrisse kohalike teede kohta vajalike andmete kogumiseks ja kandmiseks läbi üldise teede inventariseerimise
- Kavandada riigieelarveline toetus teehoiu kavandamise infotehnoloogilise lahenduse loomiseks kohalikele omavalitsustele
- Lõpetada eriprojektide „Setumaa teed“ ja „Linnu läbivad teed“ rahastamine omavalitsuste üldisest teehoiu vahenditest
- EL struktuurivahendite programmiperioodi 2014–2020 kavandamisel näha ette takistusteta liikumise projektide rahastamine.

Kokkuleppeid nendes küsimustes ei saavutatud.

EMOL tegi ettepaneku Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile:

Ära kuulunud eelarveläbirääkimiste teede- ja transpordi töörühma EMOL esindajate selgitused senise tegevuse kohta riiklikus teeregistris kohalike teede andmete täpsustamisel, võttes arvesse juhatuse ja volikogu eelnevad seisukohad juhatuse otsustab:

1. Teha Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Rahandusministeeriumile 2014. aasta riigieelarve menetlemiseks ettepanek:
  - a. kavandada 2014. aastal kõigi kohalike omavalitsuste avalikuks kasutamiseks määratud teede inventariseerimine koos seisundi kontrolliks vajaliku pildimaterjali kogumisega;

- b. inventariseerimise käigus või sellega paralleelselt hinnata kohalike avalikult kasutatavate teede liiklussagedus kokku lepitud metoodika alusel;
- c. töötada välja ja rakendada infotehnoloogiline abivahend kohalikele omavalitsustele teehoiu kavandamiseks ja teehoiu maksumuse hindamiseks;
- d. määrata kohalike avalikult kasutatavate teede inventariseerimise, liiklussageduse määramise ja infotehnoloogilise abivahendi loomise riigihanke ettevalmistajaks ja läbiviijaks Maanteeamet.
- e. rahastada punktides a, b ja c nimetatud riigihanke/te korraldamist ja läbiviimist 2014. aastaks kohalikele omavalitsustele teehoiuks kavandavatest vahenditest mahus kuni 1 miljon eurot.

Kuivõrd ELL ei toetanud sellist ettepanekut, jäi see realiseerimata.

Transpordi arengukava 2014–2020

Toimus mitu transpordi arengukava erineva tööühma koosolekut.

Arengukava koostamisel lähtuti suures osas riigimaanteedest ja riigi transpordi arenguvajadustest.

Kohalike teede ja kohaliku transpordi osas jääb riigi transpordi arengukava napsõnaliseks vaatamata mitmetele selleteemalistele probleemipüstitustele.

12.12.2013 arutas Riigikogu täiskogu istungil olulise tähtsusega riikliku küsimusena kohalike teede hoiu korraldamist. Riigieelarve kontrolli erikomisjon otsustas käesoleva aasta juunis koostada raporti teemal “Kohalike teede hoiu korraldamine”.

Riigieelarve kontrolli erikomisjoni raport koos ametlike protokollidega ning lisade ja eriarvamustega on saadaval http://www.riigikogu.ee/public/Riigikogu/REK/Kohalike_teede_hoiu_korraldamineraport_18_11_13_redigeeritud.pdf

Raporti koostamisel oli suur roll EMOLi nõunikul Märt Mollil.

Komisjoni raportööriks määratud **Andre Sepp** tõdes Riigikogu arutelul peetud ettekandes, et kohalikud omavalitsused ja valitsus ei ole jõudnud kokkuleppele kohalike teede hoiu korraldamises, kuid omavalitsused vajavad kohalike teede hoiuks enam vahendeid.

Saadiku sõnul vajavad omavalitsused teehoiuvahendite olemasolu suhtes ka kindlust ning selleks tuleb kajastada kohalike omavalitsuste teehoiuvahendeid transpordi arengukavas ning eelarvestrateegias.

Majandus- ja kommunikatsiooniminister **Juhan Parts** ütles oma ettekandes riigipoolse toetuse kohta, et küsimus ei ole riigi või ministeeriumi tahte puudumises kohalikele teedele raha eraldada, vaid riigieelarve võimalustes.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu nõuniku **Märt Moll**i sõnul on kohalikud omavalitsused täna sundseisus. Teid hooldamata pole võimalik jätta, sest muud moodi pole võimalik kindlustada elanikele liikumisvõimalusi, ettevõtlusele ligipääsu toorainele või valmistoodangu väljaveoks. Nii tehakse teehoiutöid muude vajalike kulutuste – haridus, noorsootöö, sport, sotsiaalvaldkond ja muud kohalikud vajadused – arvel ja ikkagi ebaaisavas mahus. Nõnda ongi ka muud teenused jäänud alarahastatuks ja kohalikke omavalitsusi süüdistatakse haldusvõimetuses.

Molli sõnul vajavad probleemid selles valdkonnas kiiret lahendust, sest kohalike teede seisund halveneb pidevalt ning olemasolevate vahenditega ei suuda kohalikud omavalitsused seda peatada.

Eestis on kokku sõiduteid ca 58 000 kilomeetrit. Sellest ca 16 443 kilomeetrit moodustavad riigimaanteed, ca 23 900 kilomeetrit kohalikud teed ning ca 18 000 kilomeetrit era- ja metsateed. Ruutmeetripõhiselt on riigiteid siiski rohkem kui kohalikke teid.

IKT valdkonna tööühm

IKT tööühm		
Ott Kasuri	ott.kasuri@emovl.ee	EMOLi tegevdirektor
Märt Moll	mart.moll@emovl.ee	EMOLi rahandusnõunik
Jaan Oruaas	jaan.oruaas@anija.ee	Anija vallavolikogu esimees

Omavalitsusliitude Koostöökoogu delegatsiooni ettepanekud:

- jätkata digitaalse asjaajamise rakendamise toetamist ning e-teenuste osakaalu suurendamist KOVides läbi KOV infoühiskonna projektide:
  - KOV menetluste keskkonna (KOV MEN) projekti realiseerimise ning teenusprotsesside laiendamise,
  - ruumilise planeeringu Infosüsteemi (RPIS) realiseerimise ning
  - KOV teenuseportaali (KOVTP) jõudluse parandamise ja funktsionaalsuste laiendamise kaudu.

Omavalitsuste teenusvõimekuse parandamiseks on IKT valdkonna arendamine üks põhilistest lisandväärtust tootvatest tegevustest.

- Jätkata „KOVISKE“ projekti ning laiendada seda pilootprojektist välja jäänud omavalitsustele, otsides täiendavaid finantseerimisvõimalusi „KOVISKE2“ meetme rakendamiseks.

IKT süsteemide turvalisus on tähtis elanike privaatsuse tagamiseks. Omavalitsuste rahalised vahendid ei võimalda iseseisvalt tagada infosüsteemide turvalisust.

Kokkulepe:

Jätkatakse digitaalse asjaajamise rakendamist ning e-teenuste osakaalu suurendamist KOVides läbi KOV infoühiskonna projektide parandamise- ja funktsionaalsuste laiendamise kaudu.

Jätkatakse projekti „KOVISKE“ laiendamist pilootprojektist välja jäänud omavalitsustele, otsides täiendavaid finantseerimisvõimalusi projekti „KOVISKE2“ rakendamiseks.

EMOLi liikmete algatusel tegeleti terve aasta jooksul KOVTP probleemidega. Mais 2013 kogus EMOL probleemid omavalitsustelt kokku ja esitas need Siseministeriumile küsimusega, kuidas edasi.

Põhilisteks probleemideks oli KOVTP kodulehe kiirus ja sisuhaldus.

Selgus, et Siseministerium on KOVTP haldamise üle andnud Andmevarale, kes alustas uue platvormi väljatöötamisega.

Novembris valmis täiesti uus versioon, mis paigaldatakse eraldiseisvasse serverisse, et vähendada käideldavusprobleemide jätkumist ka uuel platvormil. Seega lahendus tuleb uude serverisse üle kolida. Keskkond luuakse Andmevara poolt ette, kuid vana lehe ümbertõstmine jääb iga KOV-i enda tööks. Projektijuht hindab töömahuks ametnikule maksimaalselt 2 tööpäeva.

Vana keskkond jääb püsti vähemalt 6 kuuks järgmise aastal. Selleks ajaks peaks selguma, palju meile jääb vana keskkonna kasutajaid ning teeme otsuse edasise suhtes.

Infopäev toimus 10. detsembril kell 11.00–14.00 Eesti Maaomavalitsuste Liidu saalis (Sirge 2, Tallinn), kus osales üle 70 inimese. Infopäeval andis Kaupo Kase ülevaate uuendatud portaali võimalustest ja muutustest võrreldes olemasolevaga ning selgitas, kuidas omavalitsused uue portaali kasutusele saavad võtta.

Omavalitsused ei jäänud rahule sellega, et peavad oma raha ja inimressurssi kulutama kodulehe kolimisele, mis on väga aeganõudev töö.

Linnade ja valdade päevad 2013

2013. aastal toimusid juba IX linnade ja valdade päevad.

Linnade ja valdade päevade korraldajateks on EMOL ja ELL, tehnilise toe tagab Taveco.

Teemad panevad kokku ja täidavad sisuga kahe büroo töötajad. Kõik töötajad vastutavad oma töötoa ettekandjate ja korralduse eest. Ettevalmistus järgmiseks linnade ja valdade päevadeks algab oktoobris.

Kolmapäev 13.02.2013

- kohalike omavalitsuste finantsid
- kohalik omavalitsus ja sotsiaaltöö
- ettevõtlus ja kohalik omavalitsus
- keskkond, säästev areng, jäätmemajandus
- energeetika
- parem juht ja ametnik läbi koolituse
- KOV sotsiaalmeedias
- e-riik, e-kov

Neljapäev 14.02.13

- haridus on valgus
- avaliku teenistuse reform!?
- linna-valla majandus
- omavalitsuste võimalused EL finantsperioodil 2014–2020
- millist reformi me vajame?
- maaelu areng
- naiste ja meeste roll kohalikus elus

Osalejad	2013. a
1. päev	495
2. päev	434
Lektorid, moderid	210
Firmade inimesed	110
Korraldajad	30
ERR, Kanal 2, TV3, Kanal 1, Raadio 4, Tallinna TV, press	ca 20
KOKKU	1299

Osalejate kohta täpsemalt:

1) valla- ja linnavalitsused ja volikogud 147

2) maakondlikud omavalitsusliidud 8

- Harjumaa Omavalitsuste Liit
- Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit
- Läänemaa Omavalitsuste Liit
- Lääne-Viru Omavalitsuste Liit
- Pärnumaa Omavalitsuste Liit
- Valgamaa Omavalitsuste Liit
- Viljandimaa Omavalitsuste Liit
- Võrumaa Omavalitsuste Liit

3) maavalitsused /5/:

- Harju maavalitsus
- Ida-Viru maavalitsus
- Põlva maavalitsus
- Valga maavalitsus
- Viljandi maavalitsus

4) ministeeriumid

5) muud riigiasutused

6) muud asutused, institutsioonid ja äriühingud /14/:

- ERKAS
- ESTark OÜ
- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
- Hagen&Partners OÜ
- Nordea Pank
- OÜ Tarvastu Varad
- Põltsamaa Varahalduse OÜ
- Rohelise Jõemaa Koostöökogu
- SA Eesti Koostöö Kogu
- SA Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus
- Sihtasutus Tuuru

- Tartu Ülikooli Narva Kolledž
- Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioon TALO
- Võrumaa Partnerluskogu

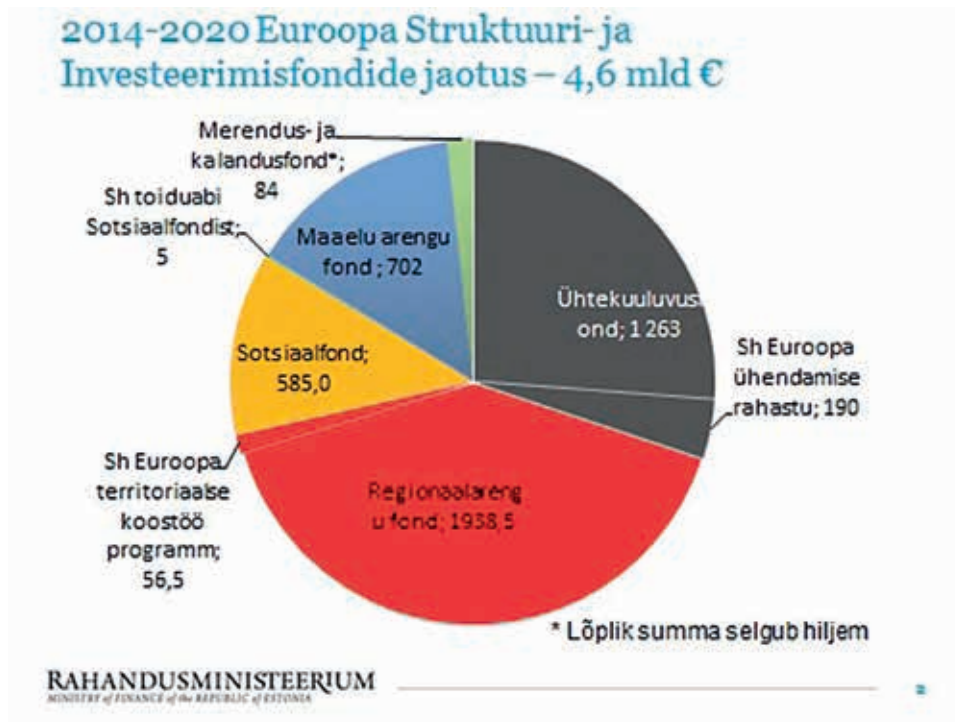
Kokku osales väljapanekutega või reklaamiga osalenud ettevõtteid ja organisatsioone 42.

Tagasisideküsitlus saadeti välja EMOLi liikmetele ja maakondlikele omavalitsusliitudele kokku 150 adreessadile, vastas 30.

Neist 29 jäid üritusega rahule ja 21 vastajat tegid ettepanekuid järgmiseks aastaks.

EL vahendite uus periood 2014–2020

ELi vahendid jagunevad viieks fondiks. Ühtekuuluvuspoliitika fondid ehk struktuurifondid on sotsiaalfond (ESF), regionaalarengu fond (ERF) ja ühtekuuluvusfond (ÜF). Neile lisanduvad merendus- ja kalandusfond (EMKF) ning maaelu arengu fond (EAFRD).

Valitsuskabinet arutas ja valitsus kiitis heaks struktuurifondide ja maaelu arengu fondide rahastamiskava ja investeeringisettepanekud, kokku 4,1 miljardit eurot (93%). Sellest struktuurifondide maht on 3,1 miljardit eurot. Merendus- ja kalandusfondi rauduskava ettevalmistused käivad, kuid kuna fondi kasutamise reeglid on veel Euroopa tasandil läbirääkimisel, siis nende vahendite kasutamist on eeldatavalt võimalik täpsemalt arutada 2013. aasta teises pooles.

Rahandusministeerium esitas valitsuskabineti 18. aprilli 2013 nõupidamisele täiendatud ELi 2014–2020 perioodi vahendite kasutamise ettepaneku.

- Ministeeriumitelt laekus ettepanekuid kokku summas 9,1 miljardit eurot, sellest EL fondidest taotletav osa oli 6,7 miljardit eurot.
- Ministeerium lähtus ettepaneku koostamisel valitsuskabinetis kokkulepitud planeerimise põhimõtetest: vahendite fookustamine ja vahendite kasutamise positiivne järelmõju.
- Eesti on pikemas perspektiivis teel netosaaja staatusest välja, mistõttu tuleb vahendite kasutuse planeerimisel mõelda ühtlasi väljumisstrateegiale ja kasutada välisraha strateegilistelt tähtsateks impulssideks, mille mõju kestab pikaajaliselt.
- Võimalikust toetussõltuvusest väljumiseks tuleb praegu kui ka 2014+ perioodil välisvahenditest tegevuste rahastamine tuua kas korruga või järk-järgult tagasi riigieelarvesse.

- ELi vahenditega tuleb tagada elluviidavate tegevuste ja investeeringute jätkusuutlik ehk kestev positiivne mõju majandusele ja ühiskonnale ning vältida ülemäärase koormuse tekkimist eelarvetele. ELi vahenditest kaasrahastamise ettepanek sisaldas meetmete kavandeid, mis vastasid valikukriteeriumitele kõige enam.
- Rakenduskava koostamisel arvestati ELi õigusaktides ette nähtud kohustusliku tulemusreserviga 7%.

ELi vahendeid kasutakse viie üleriigilise eesmärgi rahastamiseks 93% ehk 3,185 miljardi euro ulatuses¹.

1. Haridus on kvaliteetne, kättesaadav ning õppija ja ühiskonna vajadusi arvestav
2. Kõrge tööhõive ja kvaliteetne tööelu
Muutused, mida soovime saavutada (*neid kahte vaadatakse koos*):
  - tööturu vajadustele vastavate oskustega inimeste arvu suurendamine
  - üldhariduse koolivõrgu korrastamine
  - tööealiste inimeste parem kaasamine hõivesse
  - töövõimeskeemi reformi käivitamine
  - lapsehoiuteenuse kättesaadavuse suurendamine tava- ja puudega lastele
  - hoolekandeteenuste vajaduspõhise kättesaadavuse tõhustamine
  - esmatasandi arstiabi tugevdamine
3. Teadmistemahukas ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline majandus
  - nutikas spetsialiseerumine ja kasvualade arendamine
  - erasektori TA&I tõhustamine
  - TA taristu ühiskasutuse tagamine ja avatus teistele teadusasutustele, ettevõtetele ning rahvusvahelisele koostööle
  - kõrghariduse ja teaduskorralduse reformi elluviimine, mille käigus kujundatakse välja teadusasutuste ja kõrgkoolide missioonivaldkonnad
  - finantsinstrumendid turutõrgete leevendamiseks ja raha korduvkasutamiseks
4. Puhas ja mitmekesine looduskeskkond ning loodusressursside tõhus kasutamine
  - Ressursitõhusus
    - innovatiivsed tehnoloogiad ettevõtetes
    - veeinfrastruktuuri kaasajastamine

¹ Lisaks on kavandatud tehnilise abi vahenditeks 3,2 % ühtekuuluvuspoliitika fondidest

- energiatõhusus: kaugküttesektori efektiivsemaks muutmine, alternatiivkütuste kasutuselevõtu edendamine, investeeringud hoonete energiatõhususse
  - kliimamuutustega kohanemine ja merereostuse varajane avastamine
  - looduslik mitmekesisus
4. Elanike vajadusi rahuldavad ja ettevõtlust toetavad kestlikud ühendused ja liikumisvõimalused
- erinevate liikumisviiside omavaheline ühendamine
  - raudtee ja maantee transpordisõlmed
  - uue põlvkonna lairibaühenduse arendamine
  - IKT teenuste taristu, e-teenuste kasutusala laiendamiseks

Lisaks rahastatakse eesmärkide saavutamist toetava lahendusena riigi haldusvõimekuse tõstmist

- avalike teenuste kvaliteet ja kättesaadavus
- parandamine teenuste nutikama ja
- multifunktsionaalsema korraldamise kaudu
- poliitikakujundamine kaasab enam ja on teadmispõhisem
- kesk-, regionaalse ja kohaliku tasandi haldusvõimekuse suurendamine.

Euroraha tuleb kasutada fookuseeritult ja positiivse järeelmõjuga majanduse ja ühiskonna arengule. Need valdkonnad tõstavad kõige paremini Eesti konkurentsivõimet ja toetavad teiste elualade arengut.

EL vahendid on ühekordne võimendus oluliste muudatuste saavutamiseks – arenguimpulss, mitte lisarahastus kõigile riigi tegevustele.

Enam tuleb panustada juba uuendatud taristu kasutamisse teadusmahukama arengu, parema hõive ning elukvaliteedi tõusu saavutamiseks.

Tuleb toetada olulisi muutusi nagu haridusreform, ressursitõhususe suurendamine, Eesti potentsiaali rakendamine info ja side valdkonnas ning avalike teenuste tõhusam osutamine.

Riigieelarves on välisvahendite osakaal alates 2003 tõusnud ca 5%-lt majanduslanguse harjal (ning nn kvoodikauplemise tippajal) 17%-ni 2012

Proгноosime vähenemist alla 10% alates 2015.

Liigume netosaaja staatusest välja

- Euroraha planeerimisel tuleb mõelda väljumisstrateegiale
- Välisraha tuleb kasutada strateegilistelt tähtsateks ja pikaajalist mõju omavateks investeeringuteks.
- Toetussõltuvusest väljumiseks tuleb eurorahast toetatud tegevused tuua tagasi riigieelarvesse
- Samuti kaasata lisaks avalikule sektorile ka teisi.

ELL ja EMOL ühise EL 2014–2020 tööühma poolt esitati tähelepanekud avalikuks konsultatsiooniks esitatud ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava ja partnerlusleppe eelnõu kohta Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamiseks 2014–2020:

- Kohalikke omavalitsusi, nende piirkondlikke ühendusi ja liite ei rakendata piisavalt ettevõtluse arengu ja töökohtade loomise protsessi kavandamiseks ja rakendamiseks (tingimuste loomine uute töökohtade tekkeks).
- Eelnõust ei selgu kuidas kujunevad võimalused kasutada ERF vahendeid ettevõtluse arendamise tarbel kohaliku teedevõrgustiku arendamiseks.
- Rahastamiskavast ei selgu, millisel hulgal vahendeid suunatakse regionaalarengule (horisontaalne teema: sedavõrd valdkondade ülesed- ja vahelised ning väljuvad sektoraalsetest raamidest, et nõuavad tegevuste kavandamist paljudes valdkondades) ja piirkondade konkurentsivõime arengule ja ühtlustamisele.
- Rakenduskavast ei selgu, kas ja kui võrd on kaasrahastatavad kohalike omavalitsuste suured infrastruktuuri objektid (analoogsed riiklike infrastruktuuriobjektidega) sh teed, linnatänavad, sillad, viaduktid jne, investeeringud.)
- On otstarbekas ja vajalik eraldi eesmärgiks seada piirkondade konkurentsivõime tugevdamine, et vastava eesmärgistatud tegevuse kaudu aidata kaasa regionaalsete erisuste vähendamisele, ettevõtluse alustamisele maapiirkondades ja töökohtade loomisele, aga samuti selleks vajaliku taristu arendamisele, kuna valdkondlikes eesmärkides ei ole see suund piisavalt rõhutatud ja puudub kindlus vahendite eraldamiseks sellel eesmärgil.
- EL Nõukogu poolt tehtud riigipõhine soovitus nr 5 puudutab kohalike omavalitsuste tegevust ning soovitusel kohaselt oleks vaja muuta kohalike omavalitsuste tegevus tõhusamaks ja tagada kohaliku tasandi avalike teenuste kvaliteetne pakkumine. Sellest tulenevalt võiks kaaluda tõhususe ja kvaliteedi (muutuse) indikaatori lisamist protsesside hindamiseks.
- 5.2. Valga linn arvestab toimepiirkonnana lisaks ümbritsevatele omavalitsustele ka kaksiklinn Valkat Lätis (elanikke 5500) ning seetõttu teeme ettepaneku arvestada eespoolmainitud eripära tulemusindikaatorite püstitamisel ja mõõtmisel (näiteks: kasusaajate arv, osalejate arv jne).
- Põhjendamatult vähenevad vahendid Leaderi ja põhiteenuste ning külauuen-duse meetmete osas.
- Omavalitsuste jaoks on oluline ka käibemaksu abikõlblikkuse küsimus. Täna-se 20%-lise käibemaksu määra juures oleks kõik projektid omavalitsuste jaoks selle võrra kallimad. Juhul kui EL poolt nähakse ette põhimõte, et käibemaks ei ole abikõlblik, siis tuleb Eesti siseselt fikseerida põhimõtted, kuidas see omavalitsustele kompenseeritakse.
- Vahendite eraldamisel kohalike omavalitsuste poolt kaasfinantseeritavate projektide rahastamisel tuleb omavalitsuste arvates lähtuda põhimõttest, et iga prioriteetse suuna tasandil nähakse rakenduskavas ette omaosaluse määr kuni 15%.

Väliskoostöö ja arendusprojektid

EMOL on võrdväärne partner teiste EL riikide omavalitsusliitudega väliskoostöös ja osaleb Euroopa koostöö organisatsioonide töös (CEMR, BSSSC, Regioonide Komitee, CLRAE).

Väliskoostöö aitab omavalitsustel kaasa rääkida EL õigusloomes, mis 70% ulatuses puudutab kohalikke omavalitsusi kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides. Rahvusvahelises koostöös osalemine aitab paremini esindada EMOLi liikmete huve EL ja leida liitlasi ühiste huvide kaitsel ning pakkuda solidaarsust erinevate huvide kaitsel. Uued teadmised Euroopa Liidust aitavad meil teha paremaid otsuseid, tunnetada oma identiteeti ja efektiivsust ning kaasatust. Kodanikuühiskonna toimimise sisekorralduses ja inimkesksuses ning ühiste väärtuste kujunemises ühiskonna sidustamisel on meil palju õppida naaberriikidelt. EMOLi tegevus on siin kaasa aidata ja toetada oma liikmete välissuhtlemise alase võimekuse kasvu ning kasvada ka ise.

Osalemine väliskoostöös

Euroopa Nõukogu kohalike omavalitsuste kongress (CLRAE)

Euroopa Nõukogu (Council of Europe) kolm alussammast on

- demokraatia,
- seaduse võim ning
- inimõigused.

Euroopa Nõukogu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kongress tegeleb nende küsimustega kohalikul ja piirkondlikul tasandil.

Kongress arutleb ja avaldab arvamust küsimuste üle, millel on poliitiline tähtsus kohalikele ja regionaalsetele omavalitsustele. Tema arvamused ja resolutsioonid adresseeritakse Euroopa Nõukogu Ministrite Komiteele koos Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee arvamusega samas küsimuses. Nad võivad sisaldada soovitusi, mis on adresseeritud Euroopa riikide valitsustele, piirkondlikele või kohalikele omavalitsustele ja nad võivad isegi ette panna lepinguprojekte.

Kongress hoiab kohalike ja piirkondlike omavalitsusi kursis Euroopa ühinemise probleemidega, kohaliku demokraatia olukorrast Euroopa Nõukogu liikmesriikides ja aitab kaasa nende omavahelisele koostööle. CLRAE tegeleb ka kohalike ja piirkondlike valimiste vaatlemisega, kui vastav Euroopa Nõukogu liikmesriik vastava palve esitab. Regulaarselt korraldab CLRAE avalikke arutelusid, sümposiume, konverentse ja seminare.

Kongress hoiab tihedat sidet paljude Euroopa Nõukogu ministrite komitee erialaste konverentsidega, eriti nendega mis puudutavad kohalikku omavalitsust, regionaalplaneerimist, transporti, tööhõivet, kultuuri ja meeste ja naiste vahelise võrdsuse probleeme. Kongress toetab ühtse Euroopa ideed, toetades linnade, valdade ja piirkondade vahelisi partnerlus- ja sõprussidemeid.

Kongress koguneb kaks korda aastas (tavaliselt märtsis ja oktoobris) 3 päeva kestvale korralisele istungjärgule Prantsusmaal Strasbourg'is Euroopa Nõukogu palees (Palais de l'Europe). Kongressi töö toimub kahes kajas (kohalike omavalitsuste koda ning piirkondlike omavalitsuste koda) ning kolmes komitees:

1. Monitoring Committee;
2. Governance Committee;

3. Current Affairs Committee.

Kongressis on neli poliitilist fraktsiooni:

1. EPP/CD – Group European People’s party – Christian Democrats
2. SOC – Socialist Group
3. ILDG – Independent and Liberal Democrat Group
4. ECR – European Conservatives & Reformists Group

Lähtudes Euroopa Nõukogu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kongressi (CLRAE) harta artiklist 2 nimetas Eesti Maaomavalitsuste Liit kongressi delegatsiooni liikmeks uued kandidaadid mandaatperioodiks 2012–2016.

Vastavalt Omavalitusliitude Koostöökogus kokkulepitule nimetab EMOL delegatsiooni 3-st põhiliikme kandidaadist 2 ning 3-st asendusliikme kandidaadist 1, ülejäänud kandidaadid nimetab Eesti Linnade Liit.

Vastavalt juhatuse otsusele esitati regionaalministrile Eesti Maaomavalitsuste Liidu poolt Eesti CLRAE delegatsiooni 2 liikme ja 1 asendusliikmete nimed järgmiseks mandaatperioodiks (2012–2016) alljärgnevalt:

1. Jüri Landberg (K) – põhiliige, Rägavere vallavolikogu liige
2. Sirje Tobreluts (SDE) – põhiliige, Laheda vallavanem

Delegatsiooni asendusliige:

3. Leo Adel (RE) – asendusliige, Haljala vallavanem

Aastatel 2013–2016 põhineb kongressi tegevus kolmel põhieesmärgil:

- Raising the quality of local and regional democracy and human rights in Europe
- Helping local authorities to rise to the new challenges resulting from the economic and financial crisis
- Developing cooperation and partnerships.

Rohkem informatsiooni http://www.coe.int/t/congress/default_en.asp

Euroopa Liidu Regioonide Komitee (CdR)

Ülevaade Regioonide Komitee tegemistest aastal 2013

Regioonide Komitee on poliitiline kogu, mis annab kohalikule ja piirkondlikule tasandile võimaluse kaasa rääkida ELi poliitika kujundamisel ja õigusaktide koostamisel. ELi lepingute kohaselt on komisjon, parlament ja nõukogu kohustatud konsulteerima Regioonide Komiteega uute ettepanekute osas, mis tehakse kohalikule või piirkondlikule tasandile mõju avaldavates valdkondades.

Regioonide Komiteel on 353 liiget 28 ELi liikmesriigist ning komitee töö toimub kuues eri komisjonis. Komisjonid tutvuvad ettepanekutega ning peavad arutelusid selleks, et koostada ametlikke arvamusi olulistel teemadel. Eestist osales kuni KOV valimiseni 20. oktoobril 2013 Regioonide Komitee töös 7 põhi- ja 7 asendusliiget (3 põhi- ja 4 asendusliiget EMOList ja 4 põhi- ja 3 asendusliiget ELList). Vt täpsemalt: <http://cor.europa.eu/en/Pages/home.aspx>

EL Regioonide Komitee Eesti riigi delegatsioon perioodil 2010–2015

<http://portaal.ell.ee/1176>

Delegatsiooni põhiliikmed (sulgudes neid esitanud omavalitsusliidu – Eesti Linnade Liit või Eesti Maaomavalitsuste Liit – lühend):

1. Toomas Vitsut, Tallinna linnavolikogu liige (ELL)
2. Väino Hallikmägi, Pärnu linnavolikogu liige (ELL)
3. Kurmet Mürsepp, Antsla vallavolikogu liige (EMOL)
4. Uno Silberg, Kose vallavolikogu liige (EMOL)
5. Urve Erikson, Tudulinna vallavolikogu liige (EMOL)
6. Georg Linkov, Kärdla linnapea (ELL) (al. 24.09.2012)
7. Jüri Pihl, Tallinna linnavalitsuse liige (ELL)

Kaido Kaasik (EMOL) oli delegatsiooni liige kuni 17. oktoobrini 2011. a, siis algas tema ametiaeg Saaremaa maavanemana, peale Teet Kallasvee lahkumist on Georg Linkov (ELL) delegatsiooni liige alates 24. septembrist 2012.

Delegatsiooni asendusliikmed:

1. Georg Linkov (ELL)
2. Juri Gotmans, Sõmerpalu vallavolikogu liige (EMOL)
3. Kadri Tillemann, Keila vallavolikogu liige (EMOL)
4. Villi Pihl, Kärla vallavanem (EMOL) (al. 26.03.2012)
5. Kersti Sarapuu, Paide linnavolikogu liige (ELL)
6. Kersti Kõosaar, Võru linnavalitsuse liige (ELL)
7. Saima Kalev, Jõgeva vallavolikogu liige (EMOL)

Päevakajalised teemad 2013

2013. aastal toimus kokku 5 Regioonide Komitee täiskogu istungit.

Kokku menetleti 62 erinevat teemat ja vastu võeti 5 resolutsiooni (vt loetelu).

Esitatud ettepanekud

Täiskogule esitatud arvamuste kohta esitati 2013 Eesti delegatsiooni nimel (vähemalt 6 allkirjaga) kokku 36 parandusettepanekut, millest toetati 22 parandusettepanekut (vt lisa 1).

99. istung ja peamised teemad (31.01–01.02.2013):

1. Euroopa teadusruum
2. Inimkaubanduse kaotamist käsitlev ELi strateegia aastateks 2012–2016¹
3. ELi kodakondsuse tugevdamine: kodanike valimisõiguste edendamine
4. Kodukorra osalise muutmise kavand
5. ELi, liikmesriikide ja riigi tasandist madalamate tasandite eelarvete vahel suurema sünergia loomine
6. Ühtse turu parem juhtimine²
7. Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikiiri ning rahastamine
8. Merealased teadmised 2020: merepõhja kaardistamisest ookeaniprognoside koostamiseni³
9. Meremajanduse kasv: jätkusuutliku majanduskasvu võimalused mere- ja merendusvaldkonnas
10. Taastuvenergia, Euroopa energiaturu oluline osaline
11. Resolutsiooni eelnõu ühtekuuluvuspoliitika seadusandliku paketi kohta
12. Piirkondliku riigiabi suunised 2014.–2020. aastaks
13. Euroopa Liidu äärepoolseimad piirkonnad strateegia „Euroopa 2020” valguses⁴
14. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll majanduskasvu suurendamisel ja töökohtade loomise edendamisel⁵

Lisaks:

Resolutsiooni eelnõu majandus- ja rahaliidu jätkusuutliku tuleviku kohta

Resolutsiooni eelnõu noortegarantii kohta

100. istung ja peamised teemad (11.04–12.04.2013):

1. Erainvesteeringute ja avaliku sektori rahastamise koostöö kohalikul ja piirkondlikul tasandil – majanduskasvu ja jõukust loov partnerlus
2. Euroopa abifond enim puudustkannatavate isikute jaoks
3. Tugevam Euroopa tööstus majanduse kasvuks ja taastumiseks

4. ELi suunised raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta
5. ELi toetus jätkusuutlikele muudatustele üleminekuühiskondades
6. Laienemisstrateegia ja peamised ülesanded aastatel 2012–2013
7. Pilvandmetöötluse võimaluste kasutamine Euroopas
8. Detsentraliseerimine Euroopa Liidus ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste positsioon ELi poliitika kujundamisel ja rakendamisel
9. ELis tehtava rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonikoostöö parandamine ja keskendamine
10. Hariduse ümbermõtestamine

Lisaks:

Resolutsioon tulevase globaalse lähenemise kohta vaesuse kaotamiseks ja maailmale jätkusuutliku tuleviku tagamiseks

101. istung ja peamised teemad (30.05.2013):

1. Noorte tööhõive pakett
2. Kultuuri- ja loomesektori edendamine majanduskasvu ja töökohtade heaks
3. Innovatsioonilõhe ületamine
4. Direktiiv, milles käsitletakse soolise tasakaalu parandamist börsil noteeritud äriühingute tegevjuhtkonda mittekuuluvate juhtorgani liikmete seas ja sellega seotud meetmeid
5. ELi õigusloome kvaliteet
6. Keskkonnamõju hindamise direktiivi läbivaatamine
7. Seitsmes keskkonnaalane tegevusprogramm
8. Turuolukorra muutumine ja seejärel piimakvootide süsteemi sujuva järkjärgulise kaotamise tingimused – teine n-ö pehme maandumise aruanne

102. istung ja peamised teemad (03.07–04.07.2013):

1. Piirialatöötajad: hinnang olukorrale kakskümmend aastat pärast siseturu loomist: probleemid ja väljavaated
2. Territoriaalse mõju hindamine
3. Komisjoni talituste töödokument
4. Küberjulgeoleku strateegia
5. Arukad linnad ja kogukonnad – Euroopa innovatsioonipartnerlus
6. Kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamine
7. E-tervise 2012.–2020. aasta tegevuskava: innovatiivne tervishoid 21. sajandil
8. Tubaka- ja seonduvate toodete tootmine, esitlemine ja müük
9. Resolutsiooni eelnõu majandus- ja rahaliidu lõpuleviimise kohta

10. Toimiv energiaturg
11. Euroopa Liidu jäätmetealaste põhieesmärkide läbivaatamine
12. Puhas energia ja transport (Raportöör: **dr Saima Kalev** Jõgeva vallavolikogu liige, Eesti/EA)

Lisaks:

Aruanne Regioonide Komitee arvamuste mõjulepääsu kohta

Resolutsiooni eelnõu: „Regioonide Komitee panus Euroopa Komisjoni 2014. aasta tööprogrammi”.

103. istung ja peamised teemad (07.10–09.10.2013):

1. Soovitus raha paremaks kasutamiseks
2. Neljas raudteepakett
3. Linna- ja maapiirkondade partnerlus ja valitsemine
4. ELi 2014. aasta eelarve projekt
5. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste seisukohad kildagaasi, kinnisgaasi, põlevkiviõli ja kinnisõli (mittekonventsionaalsete süsivesinike) kasutamise kohta
6. Keskkonda sattunud plastijäätmeid käsitlev Euroopa strateegia
7. Kliimamuutustega kohanemist käsitlev ELi strateegia¹
8. Roheline taristu – Euroopa looduskapitali suurendamine
9. ELi kosmetotööstuse poliitika²
10. Üleeuroopalisi telekommunikatsioonivõrke hõlmavad suunised
11. CARS 2020: Euroopa konkurentsivõimelise ja jätkusuutliku autotööstuse tegevuskava
12. ELi sotsiaalsete investeeringute pakett
13. Resolutsiooni eelnõu „ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 19. konverents – rahvusvahelise kliimamuutuste tegevuskava edendamine”
14. Tegevuskava „Ettevõtlus 2020”
15. Euroopa majanduse pikaajaline rahastamine (Raportöör: **dr Uno Silberg** Kose vallavolikogu liige, EE/EA)
16. Maapiirkondade jätkusuutlikkus
17. Mereala ruumiline planeerimine ja rannikualade integreeritud haldamine
18. Kohalike omavalitsuste mõjuvõimu suurendamine partnerriikides, et tõhustada valitsemistava ja saavutada paremaid arengualaseid tulemusi³

Koostöö ja mõjuametid Regioonide Komitees

Uno Silberg on Regioonide Komitee EA (Euroopa Allianss) fraktsiooni esimees ja Regioonide Komitee juhatuse liige. Fraktsiooni esimehena on võimalus osaleda nn fraktsiooni esimeeste konverentsil (*Conference of the Presidents*) ja mõjutada erinevaid Regioonide Komitee otsuste kujunemisi enne juhatust või täiskogu.

Uno Silberg on Regioonide Komitee rahandus ja halduskomisjoni CAFA (*Commission for Financial and Administrative Affairs*) komisjoni asendusliige. CAFA komisjon vastutab Regioonide Komitee eelarve koostamise, täitmise ja kontrollimise eest. CAFA komisjoni liikmena on osutunud võimalikuks juhatuse eelselt mõjutada otseselt erinevaid rahandusalaseid ja strateegilisi otsuseid.

Uno Silberg on CoR-EESC (EMSK) ühisgrupi (*Political Monitoring Group*) liige.

Uno Silberg on Regioonide Komitee autogrupi (*Automotive Intergroup*) aseesimees.

Eesti delegatsiooni esimees on Toomas Vitsut, aseesimees Kurmet Mürsepp. Eesti delegatsiooni liige CdR juhatuses ja ühtlasi üks CdR-i 27-st ase-esimehest on Georg Linkov (kuni okt. 2013. a Väino Hallikmägi) ning tema nimeline asendaja CdR juhatuses on Kurmet Mürsepp.

Kadri Tillemann on Lääne-Balkani töögrupi (WG Bestern Balkans) asendusliige

Raportöörid 2013

Puhas energia ja transport (Raportöör **dr Saima Kalev** Jõgeva vallavolikogu liige, Eesti/EA)

Euroopa majanduse pikaajaline rahastamine (Raportöör **dr Uno Silberg** Kose vallavolikogu liige, EE/EA)

Roheline taristu – Euroopa looduslik kapital (Raportöör Annabelle Jaeger, PES/FR, variraportöör Kadri Tillemann)

Ettekanded ja sõnavõttud jms Regioonide Komitee teemadel 2013

Silberg, Uno (2013). Wise spending a necessity for the new EU budget. Newsletter, European Alliance Group, 1 - 1.

Kirsipuu, Maret; Silberg, Uno (2013). Women in Family Enterprises in Estonia. Sulev Mäeltsemees; Matti Raudjärv; Janno Reiljan (Toim.). ESTNISCHE GESPRÄCHE ÜBER WIRTSCHAFTSPOLITIK Wirtschaftspolitische Theorie und Praxis in der Europäischen Union (74 - 92). Berliner Wissenschafts-Verlag, Mattimar

Silberg, Uno (2013). "Innovative corridors: Breaking ground". TEN-T DAYS 2013 CONNECTING EUROPE, ON THE MOVE TO THE NEW TEN-T, 16-17-18 OCTOBER 2013 TALLINN - ESTONIA., 2013.

Silberg, Uno (2013). Creative tourism can help boost jobs and growth while highlighting the rich and diverse heritage of Europe. The Parliament Magazine: European Politics and Policy, 28, 59 - 60.

Silberg, Uno (2013). The long-term financing of the European economy: an important issue for the CoR's consideration. Regions & Cities of Europe, 81, 16 - 16.

Silberg, Uno (2013). Rural areas should have more priority in EU policy. 103rd PLENARY SESSION OF THE COMMITTEE OF THE REGIONS. Opening session for the OPEN DAYS "EUROPE'S REGIONS AND CITIES TAKING OFF FOR 2020". 7 OCTOBER 2013, at European Parliament (József Antall Building, Room JAN 4Q2), 2013.

Silberg, Uno (2013). Dr Silberg calls for strong Cohesion policy, functioning Energy reform and action on youth unemployment during the Lithuanian Presidency. European Union, Committee of the Regions external Bureau, Vilnius 03.09.2013., 2013.

Silberg, Uno (2013). EA Group, President Uno Silberg.

Silberg, Uno (2013). Uno Silberg addressed the President of the European Parliament Martin Shulz by focusing on two burning challenges the European decision-makers are currently facing: the negotiations on the new Multiannual Financial Framework and the issue of youth unemployment. . 100th PLENARY SESSION OF THE COMMITTEE OF THE REGIONS, European Parliament, József Antall Building, Room JAN 2Q2 11 April 2013., 2013.

Silberg, Uno (2013). Development of the budget of European Union. Nordic-Baltic meeting of foreign affairs coordinators, Association of Estonian Cities (AEC) Tallinn, 4-5 April 2013., 2013.

Silberg, Uno (2013). Estonia's "Eesti 2020" involving local and regional authorities in delivering Europe 2020. Regions and cities supporting growth and jobs. The Committee of the Regions' contribution to the Eur, 13 - 14.

Silberg, Uno (2013). About our project: " My region, my environment, Primary Schools Art Competition. 3 - 3.

Silberg, Uno (2013). Clear and decisive action needed to address the economic crisis across the EU. 1 - 1.

Silberg, Uno (2013). Parema Euroopa saavutamise koos kohalike ja piirkondlike omavalitsustega.

Silberg, Uno (2013). The EU needs to deliver tangible results in 2013. Regions & Cities of Europe No 81 (13 - 13). Belgium: EU Communication, Press and Events Directorate.

Silberg, Uno (2013). THE ROLE AND EVERYDAY WORK OF THE COMMITTEE OF THE REGIONS. High-level fact finding delegation in Brussels, Committee of the Regions, rue Belliard 101, Room JDE70 21 January 2013., 2013.

Tillemann, Kadri (2013). „Restoring nature through green infrastructure. The view of the Committee of the Regions and the example of Estonia”. Meeting the EU 2020 Biodiversity Targets: Mainstreaming Conservation Conference of the European Parliament Intergroup "Climate Change, Biodiversity and Sustainable Development", European Parliament, Brussels 24/09.2013

Tillemann, Kadri (2013). PROMOTING GREEN INFRASTRUCTURE IN ESTONIA. Conference Green Infrastructure: engaging regions, cities and civil society, Cor/EESC, Brussels 4/11.2013.

Valimiste vaatlus 2013

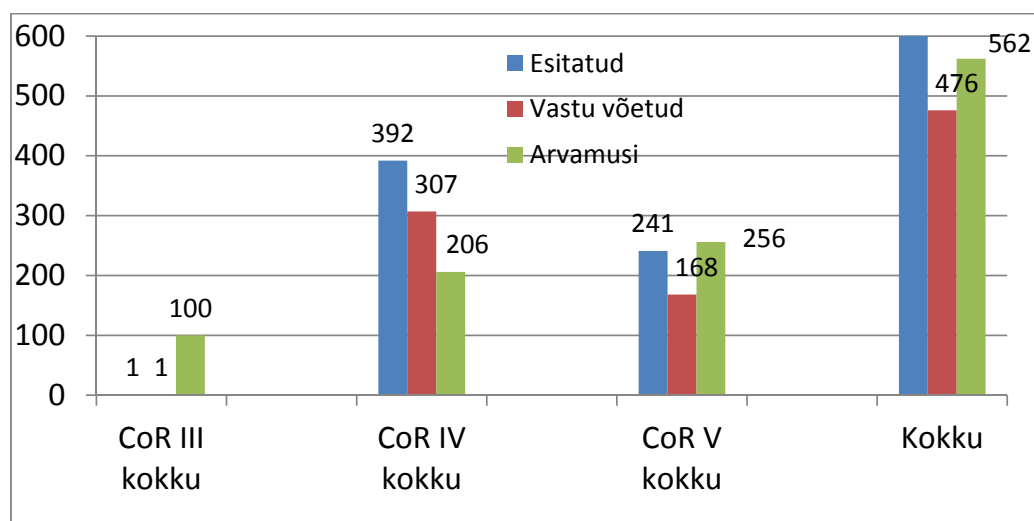
- Uno Silberg osales 30.04–06.05.2013 STOna (*short-term observer*) **Armeenia** kohalike omavalitsuste valimise vaatlusel Euroopa Nõukogu (CLRAE) delegatsiooni koosseisus (*delegation of the Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe (CLRAE), including representatives of the Committee of the Regions*).
- Uno Silberg osales CLRAEs 20.03.2013 teemal: **Local elections in Bosnia and Herzegovina** [CPL(24)3PROV] (RES and REC) Presentation by the rapporteur: Amy KOOPMANSCHAP, Netherlands (L, SOC) Statement by Uno SILBERG, on behalf of the members of the Committee of the Regions participating in the observation mission.

Eesti põhi- ja asendusliikmete osalus ja panus Regioonide Komitee täiskogu töös 2013²³⁴

LISA 1

Täiskogu	Aasta	Osalus	Arvamus / raportöör	Ettepanek / arvestatud	RK
		Põhi-/ asendusliige			Arvamus
99. istung	2013	7/0	-	13/8	18
100. istung	2013	7/0	-	11/10	10
101. istung	2013	7/0			8
102. istung	2013	7/0	1/1 ²	12/4	12
103. istung	2013	6/1	1/1 ³		18
Kokku CoR V			5/5	241/168	256
Kokku 2004-2013*			9/9	634/476	562

Koostas: Uno Silberg

* Joonis: Esitatud ja vastu võetud parandusettepanekud, arvamusi kokku 2004–2013

- 2 Parandusettepanekud on tehtud koos vähemalt kuue Eesti Regioonide Komitee liikme poolt.
- 3 CdR COTER V 037 „Puhas energia ja transport“ raportöör Saima Kalev, EMOL.
- 4 CdR ECOS V 044 „Euroopa majanduse pikaajaline rahastamine“ raportöör Uno Silberg, EMOL.

Euroopa Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu (CEMR)

28. jaanuaril 1951 Genfis asutasid ligikaudu 60 linnapead Belgiast, Prantsusmaalt, Saksamaalt, Itaaliast, Luksemburgist, Šveitsist ja Madalmaadest Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu (CEMR), mis on vanim Euroopa kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi esindav ühendus. CEMR erineb teistest ühendustest selle poolest, et selle liikmed ei ole kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, vaid neid esindavad riiklikud ühendused.

CEMRi liikmeskond ei piirdu vaid ELi 27 liikmesriigiga. Praegu kuulub CEMRi 53 linnade, haldusüksuste ja piirkondade riiklikku ühendust 39 Euroopa riigist, mis hõlmab ligikaudu 100 000 kohalikku ja piirkondlikku omavalitsust.

Juba alguses oli eesmärk luua haldusüksuste ja linnade võrgustik, et vältida uusi konfliktide ja edendada Euroopa ideaali, mis põhineb kohalikul autonoomial.

2013. aastal jätkus Eesti Maaomavalitsuste Liidu osalemine Euroopa Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste ja Nõukogu (CEMR) töös. EMOL osaleb CEMR-i tegevuses, mis on saanud uued tööstruktuurid pärast 21.05.2012 direktorite ja peasekretäride koosolekut Vilniuses. Kokku on nõukogul 20 fookusgruppi ja juhtrühma, milles osalemine on jagatud Eesti Linnade Liidu teenistujatega. Välissuhtlemise vahendite paremaks ärakasutamiseks oli aktiivselt kaastatud Liitude ühise Brüsseli büroo esindaja Ille Allsaar, poliitikakomitee – Jüri Landberg, EMOLi esimees; peasekretäride ja direktorite võrgustik, fookusgrupid säästlik KOV planeerimine ja sõpruskoostöö ning võrdõiguslikkuse juhtrühm – Ott Kasuri, EMOLi tegevdirektor; energia efektiivsus fookusgrupp: Aare Vabamägi, EMOLi nõunik.

Poliitikakomitee on CEMR-i alaline juhtorgan, mis moodustatakse riiklike sektsioonide ja assotsieerunud liikmete esindajatest kolmeaastaseks perioodiks.

Poliitikakomitee peab kaks korralist koosolekut aastas.

Euroopa Kohalike- ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) peasekretäride ja direktorite (alates 2013. Direktorid) koosolekud toimuvad üldjuhul 2 korda aastas.

Põhilised suunad CEMRis:

1. CEMR on eelkõige lobby organisatsioon Euroopa Liidus ja „parimat praktikat“ jagav organisatsioon oma liikmetele.
2. Ootused, et CEMR on „liikme oma“, ühist koostöö ja kollegiaalsust edendav; liikmete ühishuvisid koondav ja liikmeid esindav Euroopas ja rahvusvahelisel tasemele (UCLG liige).

  - CEMRi tegevus „on nähtav“ kõigile rahvuslikele liitudele ja Brüsseli esindus on oluline; uus kommunikatsioon pressiteated, uudiskiri 1 x kuus; koduleht www.ccre.org

Direktorite koosolekut nimetati varasemalt peasekretäride ja direktorite koosolekuks. Nimi muudeti CEMRi struktuuri reformi kontekstis ja seetõttu, et koosolekul osaleksid ainult rahvuslike liitude direktorid. Pärast pikka arutelu, tõdeti, et tehakse ka poliitilisi valikuid. CEMRi direktorite koosolekud on ka poliitilised, sest näiteks muudetakse ka eelarve näitajad.

CEMRi õiguslikud alused muutusid, 2014. aastast on büroo Brüsselis ja tegutsetakse Belgia õiguse alusel.

Poliitikakomitee hääletas 2013. a Prahlas, et CEMR on oma olemuselt ettevõtjate ühendus Belgia õiguse alusel (AISBL), kuivõrd nüüd kuulub CEMR registrisse Brüsselis (enne Prantsusmaal).

2013 tööprogramm:

- demokraatia, kodakondsuse ja EL laienemise küsimus;
- keskkond ja loodusvarad;
- majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse teemad;
- kohaliku omavalitsuse kui teenuse osutaja ja tööandja roll.

Otsustati laiendada keskkonna töörühma tööd. Endise süsteemi kohaselt jääb keskkonnaküsimustes kõrvale müra ja jäätmekäitlus.

29.01–01.02. 2013 Pariis

Euroopa Kohalike- ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) poliitikakomitee koosolek. Osalevad valitud esimehed, tegevdirektorid rahvusvahelise konverentsile „Võrdõiguslikkus, globaalseks arengu eeldus“

Kodanike Euroopa 2013 aastal;

Pariisi rahvusvahelise konverents „Võrdõiguslikkus, globaalseks arengu eeldus“ ;

Strassburgi konverents „Euroopa omavalitsuste vabaduste harta“ heakskiitmise 60. aastapäev ja „Euroopa kohalike omavalitsuste harta“ jõustumise 25. aastapäev;

31.01.–01.02.2013 toimus rahvusvaheline konverents kohalikul tasandil valitud naistele „Võrdõiguslikkus, globaalseks arengu eeldus“.

Toimused ümarlauad erinevatel teemadel, nagu linnade turvalisus naiste jaoks. Maailma valusaim probleem on linnavägivald. Kogemuste vahetamine, naiste rollist otsustajana ja naiste rollist uuenduslike ettevõtmiste rahastajatena ning avalike teenuste väljatöötajana. Osales Kadri-Aia Viik, Surju vallavolikogu esimees, EMOLi juhatuse liige.

CEMR / UCLG Euroopa eelarve 2013 võeti vastu; Hispaania liikmemaksu vähendati; Ukraina regioonide Liit ja Moldova Omavalitsuste Liit võeti liikmeks.

14.04–17.04.2013 toimus Euroopa Kohalike- ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) direktorite koosolek teemal „*Technical Cooperation Platform*“ Belfastis osalejad: Põhjamaad, Eesti, Läti, Holland, Itaalia, Belgia, Horvaatia, Lissabonis, Šotimaa, Küpros, Ukraina, Tšehhi Vabariik, Saksamaa, Austria, Põhja-Iirimaa, Suurbritannia, Bulgaaria ja Luksemburg. Esiteks, Tšehhi Vabariik, Eesti, Küprose, Läti, Norra, Soome, Luksemburg, Itaalia ja Prantsusmaa.

Arutati jooksva aasta tööprogrammi ja tegevuskava:

- demokraatia, kodakondsuse ja EL laienemise küsimusi;
- keskkond ja loodusvarad;
- majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse teemasid;
- kohaliku omavalitsuse kui teenuse osutaja ja tööandja rolli

04.11–05.11.2013 toimus Brüsselis Euroopa Kohalike- ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) direktorite koosolek teemal „Euroopa kohalikud omavalitsused ja PPP ning tehnilise koostöö koordineerimine“.

Osalesid: Küpros, Tšehhi Vabariik, Saksamaa, Austria, Suurbritannia, Läti, Leedu, Norra, Soome, Eesti, Luksemburg, Itaalia ja Prantsusmaa.

Esimene temaatiline debatt: PPPst EL parlament hääletab PPP seadust jaanuaris 2014.

Näited: Saksamaal on haiglad rajatud PPPga, vaidlused on kohtus; Austrias on rajatud sotsiaalkortereid PPP; Küprosel on loobunud PPPst.

Teine temaatiline debatt: CEMR kui Euroopa KOV katusorganisatsioon. Prioriteetide muutus ja liikmete ootused rahvusriikides.

Võtmeküsimus, kas tegeleda linnalise keskkonnaga või maapiirkondadega ei ole enam vastandumise teema, sest linn ja linnaregioon on üks terviklik toimepiirkond.

sh ka alla 5000 elanikuga linnad, EL-s on sellised 80%, koos oma tagamaaga.

Teiseks teemaks haldusterritoriaalsed ja administratiivsed reformid Euroopas. Sellel teemal arutleti 26. novembril 2013, Strasbourgis CLRAE ja CEMRi ühisel konverentsil „Detsentraliseerimine teelahkmel“. Avalike teenuste efektiivsuse nimel on paljud EL liikmesriigid läinud KOV sundliitmise teed või siis reguleerinud seadusandlusega koostöö kohustuse. Euroopa KOV harta väärtused on iseotsustamise õigus ja subsidaarsusprintsip ning proportsionaalsus keskvalitsuse ja kohalike omavalitsuste suhetes ning riigieelarve vahendite jaotamisel avalike teenuste osutamisel.

Poliitika Komitee toimus 2. ja 3. detsembril 2013 Prahast Tšehhi Assotsiatsiooni (SMO) Praha linnapea Tomas Hudečeki kutsel. Poliitikakomitee koosolek lõppes valimistega, CEMRi uus president on Annemaire Jorritsma linnapea Almere (Holland) ja Hollandi Omavalitsuste Liidu (VNG) president.

CEMR väljendas oma toetust Ukraina kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, et parandada avalike teenuste kättesaadavust ja infrastruktuuri investeeringuid, soovides tihedamat koostööd omavalitsuste ja regioonidega Euroopa Liidus. CEMR pakub oma abi ja teadmisi, et Ukraina kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, teeksid koostööd EL liikmesriikide Liitudega.

Poliitikakomitee pidas kaks arutelu:

Esimene arutelu põhines uuringul „Euroopa linnade olukord pärast 20 aastat reforme“. Väljaandja ÜRO inimasustuse programmi (UN-Habitat). Käesolev aruanne analüüsib probleeme, mis mõjutavad linnasid ja külasid 23-s Euroopa postsotsialistlikes riikides ja territooriumidel (sh Eesti, Poola ja Gruusia). See hõlmab teemavaldkondi nagu linnade kasvu suundumusi, rändlindude protsesse, eluaseme- ja sotsiaalpoliitika küsimuste ja keskkonnaalaste küsimustega. Debatis osalejad lisatud Oldřich Vlasák, asepresident Euroopa Parlamendi ja SMO, Jan Olbrycht, Euroopa Parlamendi liige, Joseph Maseland koordinaator UN-Habitat aruande ja Helma Orosz, Dresdeni linnapea (Saksamaa).

Teise arutelu keskseks teemaks oli, kuidas põhilisi avalikke teenuseid osutatakse kohalikul tasandil kogu maailmas.

Kolmas aruanne mis sellele järgnes, võttis kokku detsentraliseerimise ja kohaliku demokraatia (GOLD III). Läbiviija UCLG, hõlmab kõiki piirkondi maailmas. Euroopa peatüki kirjutas Pierre Bauby (prantsuse teadlane), kes osales ka arutelul. Linnapea Steinkjer (Norra), Bjørn Arild Gram esitas väljakutseid luua põhiteenused oma vallas vastavuses elanikkonna kasvuga. Liverpooli linna nõunik (Ühendkuningriik) Richard Kemp julgustas poliitikakomitee liikmeid toetama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste algatusi avalike teenuste arendamiseks iseseisvalt või koostöös, et vältida sõltuvust keskvalitsusest.

CEMRis sai valmis uuring ja trükkis „Detsentraliseerimine teelahkmel: Territoriaalsed reformid Euroopas kriisiajal.“

Väljaandes on terviklik ülevaade reformidest, mis on leidsid aset majanduskriisi algusest alates aastast 2008 Euroopa Liidus. Eesmärgiks oli anda ülevaade kriisi tagajärgede mõjust kohalikele ja piirkondlikele autonoomiatele Euroopas. Analüüs pakub välja autorite poolseid selgitusi detsentraliseerimise reformide kohta liikmesriikides. Ülevaade kajastab reforme 41 riigis.

Üks järeldus on, et kriis on mõjutanud kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi Euroopas ning suurim muudatus on lähenemisviisis teenuste korraldustele kättesaadavuse tagamisel ning küsimused, mis seotud omavalitsuste rahalise sõltumatusega keskvalitsusest. Reformide eesmärk oli suurem detsentraliseerimine, kuigi teatavad valitsuste meetmed on vastuolus subsidiaarsus pritsiibiga.

Väljaande esitlus "1953-1988-2013: Detsentraliseerimine teelahkmel" toimus Strasbourgis 26. november 2013. Ürituse korraldas CEMR koos Euroopa Nõukogu Kohalike Omavalitsuste kongressiga (CLRAE). Ülevaade edusammudest viimase 60. aasta jooksul kohalikus demokraatias ja omavalitsuste tegevuses. Pühendatud Euroopa kohalike omavalitsuste vabaduste harta (1953) 60. aastapäevale ja jõustumise 25. aastapäevale Euroopa Nõukogus. Väljaanne on saadaval inglise ja prantsuse keeles.

* subsidiaarsuse põhimõtte, et otsused võetakse vastu kohalikul tasandil, kus see on otstarbekas.

Poliitikakomitee istung toimub Łódźis (Poola), kevadel 2014 Poola Linnade Liidu kutsetel.

Aare Vabamägi osales 4.–5. detsembril 2013 Brüsselis (CEMR) energia ja keskkonna töögrupi koosolekul.

Koosoleku eesmärgiks oli luua poliitiline sisend alusena CEMR-I positsioonile 2020 energia ja kliima eesmärkide edasisteks arenguteks läbi arutelu uute eesmärkide osas 2030 sihtmärgina. Informeerida Euroopa kohalikke ja regionaalsed omavalitsusi Kohalike Omavalitsuste Kliima teejuhust Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimakonverentsiks 2015. aastal ja CEMRi rolli sellel taustal eesmärgiga tagada protsessile tugi.

Tõsta esile CEMR hääl kliima teemadel kaasates sobivad Euroopa Parlamendi liikmed ja kindlustada CEMR positsioon.

Sissejuhatuse tegi koosolekul Régine Lange, Toulouse aselinnapea ja CEMR kliima teemaplatvormi juht.

Teemat tutvustas Damyana Stoyanova, EK Kliimategevuste peadirektoraadi poliitika ametnik.

Rahvusvaheliste läbirääkimiste olustikku tutvustas Frédéric Vallier, CEMR peasekretär.

Euroopa Parlamendi MEPs salongis toimus hommiköök koos parlamendi liikmega Jo Leineniga, vahetati arvamusi EL tulevaste poliitikate osas kliima valdkonnas.

Pärast hommikusööki jätkati arutelu CEMR hoones Meeus saalis.

A. Vabamägi tutvustas senistest hoonete ja taastuenergia projektidest saadud kogemusi ja suhestumist Vene gaasi ja taastuenergia hindade osas.

Loodi fookusgrupp kliima ja energia arenguteks, kuhu ilmselt valitakse ka esindaja EMOL-ist.

Läänemere riikide subregionaalne koostöö (BSSSC) organisatsioonis

Baltic Sea States Subregional Co-operation on Läänemere piirkonna subregioonide poliitiline võrgustik, mille aasta olulisemaks sündmuseks on igal sügisel toimuv aastakonverents. EMOLi esindaja BSSSC juhatuses on endine Taebila vallavanem Ülle Erman, kes on kohusetundlikult osalenud pea kõikidel juhatusel koosolekutel ja muudel üritustel.

07.–08.02.2013, Soome, Hämeenlinna

osales Ülle Erman

Seminar (Art&Congress Centre Verkatehdas)

Tutvuti suurima hoonega piirkonnas, mis EL rahaga ehitatud/renoveeritud. EL raha ca 25%, ülejäänud panid Hämeenlinna ja Soome riik. Multifunktsionaalne kultuurikeskus (endine tööstushoone), kus töötavad ka huvikoolid ja -ringid. Väga funktsionaalne saal, kus saab korraldada banketist rock-kontserdini, on end väga hästi õigustanud – külalastajaid tuleb väga laiaast piirkonnas ja ka Helsingist.

Juhatuses arutati:

1. EU programmiperiood 2014+, Läänemere programm ja Soome vaatenurk sellele.
2. BSSSC tööplaan aastateks 2013–2014

Traditsioonilised teemad nagu: *maritime policy, energy and climate, youth, the northern and arctic dimension and cohesion policy* saavad toetatud ja arendatud läbi Läänemere strateegia, ettevõtlussektori ja innovatsiooni. Teemad on aktuaalsed kogu perioodi jooksul.

Co-operation with other Baltic Sea policy organizations during 2013–2014

Koostöö jätkamine kõikide partneritega, rõhuasetus sünergia tekitamisele. Juulis võtab Soome ka CBSS eestistumise üle, loodab seeläbi lisavõimalusi arenguks. Välisministeerium on juba huvi tundnud, loodetavasti lisaväärtus ka aastakonverentsi korraldamisel.

Kes on järgmine BSSSC eestuja? Rootsil on valmisolek olla eesistujaks 2017–2018 (vahepeal on valimised ja siis ei ole hea aeg).

2013. aastakonverentsil on 20. aastapäev. BSSSC infovahetus – koduleht + 2–3 korda aastas ajaleht (esimene väljaanne mais/juunis).

Kas BSSSC võiks olla ka ise projektide elluviija?

2013. aastal kogunevad noored märtsis Szczecinis ja aasta konverentsil

5.3. Cohesion Policy

5.4. Energy and Climate Issues

– Soome on teemast väga huvitatud

2013 BSSSC aastakonverents 17.–18. sept Helsingis Marina Congress Centre

1. päev – poliitilised teemad + töögrupid

2. päev – projektid, head kogemused, praktikad

BSSSC üritused 2013

4 March, Helsinki HELCOM-BONUS Stakeholder Conference

19–21 March, Helsinki/ St.Petersburg CPMR Baltic Sea Commission Executive Committee Mee

20–22 March, St. Petersburg HELCOM XIV Baltic Sea Day Environmental Forum

10–11 April, Helsinki 4th Working Meeting on the EUSBSR

11–12 April, Brussels CoR 100th Plenary

16–17 April, St. Petersburg Baltic Sea NGO Forum

21–22 May, Malta European Maritime Day

29–30 May, Riga 15th Baltic Development Forum Summit

30–31 May, Brussels CoR 101st Plenary

30–31 May, Nordland CPMR Baltic Sea Commission General Assembly

10–14 June, Borgholm 7th Study Conference on BALTEX

3–4 July, Brussels CoR 102nd Plenary

25–27 September, Saint-Malo 41st

CPMR General Assembly

7–10 October, Brussels Open Days

8–9 October, Brussels CoR 103rd Plenary

28–29 November, Brussels CoR 104th Plenary

Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu esindaja Brüsselis

2013. aastal jätkus EMOL-i aktiivne koostöö Ille Allsaarega, Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu esindajaga Brüsselis. Peale tiheda suhtluse ja kahepoolse infovahetuse Eesti omavalitsusliitudega toetas ta EMOL-i esindajaid erinevates EL ja Euroopa organisatsioonides. Ille Allsaarel oli oluline roll juba tekkinud koostöövõrgustike alal hoidmises teiste Euroopa riikide ja nende omavalitsusliitude esindajatega, mille kaudu toimub ühiste seisukohtade selgitamine ning oma huvide kaitsmine. Teavitati EMOL-i liikmeid muutustest EL-i seadusandluses ja poliitikas ning vahendati EMOL-i seisukohti. Omavalitsusliitude esindaja osales erinevate töörühmade töös ja andis tagasisidet nii nende töörühmade ja komisjonide tööst, kus ta ise osales kui ka nendest, kus osalevad teised EMOL-i või ELL esindajad. Samuti kuulus esindaja funktsioonide hulka info edastamine erinevate EL ürituste kohta kui ka abistamine võimalikus partneri otsingutes erinevate koostööprojektide algatamise jaoks. Tihedat koostööd tehti Eesti alalise esindusega EL-i juures. EMOLi büroo ja liikmed said regulaarset tagasisidet igapäevaste aruannete kaudu. Aruanded on kättesaadavad aadressil <http://portaal.ell.ee/16827>

ELL ja EMOLi esindaja tööst Brüsselis vajab kindlasti esile toomist Ille Allsaare panus omavalitsusjuhtidele koolitusreiside korraldamisel ja Euroopa Komisjonilt täiendava rahalise toetuse organiseerimisel ning selle kaudu ka üleriigiliste liitude väliskoostöö vajalikkuse ja mõju kohta info levitamine, 2013. aastal toimus üks õppereis Brüsselisse. Kahjuks on Euroopa Komisjoni poliitika selles osas muutunud alates aastast 2013. Kui tavapäraselt on olnud grupid suuruseks kuni 30 inimest ja kohad jaotuvad võrdselt ELL ja EMOLi vahel, siis esimest korda 2013. aasta koolitusreisiks pakkus Euroopa Komisjoni esinduse poliitikanõunik välja oma nimekirja. Sellist praktikat ei soostunud me heaks kiitma. Paraku on siiani praktika, et pool grupist saavad komplekteerida ELL ja EMOL ja pool on otse kutsutud poliitikud.

Teise olulise saavutusena saab välja tuua ELL ja EMOLi Brüsseli esinduse panust Eesti osalemisse iga-aastaselt Regioonide Komitee poolt korraldataval Open Days „Euroopa piirkondade ja linnade nädala“ üritusel.

Kahjuks on tänaseks Ille Allsaar meie hulgast lahkunud. Uus ELLi ja EMOLi esindaja Brüsselis alustas oma tööd 2013. aasta lõpus ja loodame, et temaga kujuneb sama tihe ja asjalik koostöö kui oli Ille Allsaarega.

Ülevaade teemadest, mille arutelude juures on viibinud omavalitsusliitude esindaja Brüsselis:

1. Euroopa Komisjoni tegevuskava ettevõtjate toetamiseks ja Euroopa ettevõtluskultuuri põhjalikuks muutmiseks.
2. Eurooplased soovivad ELi õhukvaliteedipoliitika karmistamist.
3. Tööhõive ja sotsiaalareng – suurenev lõhe ning suurem pikaajalise tõrjutuse oht.
4. Marseille ja Košice – Euroopa kultuuripealinnad 2013.
5. Põhilised teemad Euroopa Parlamendis 2013. aastal.
6. Euroopa Liidu energiatõhusus: investeringute kavandatud maht saavutamata, keskmine tasuvusaeg pikem kui 50 aastat (äärmuslikel juhtudel 150 aastat)
7. ELAN võrgustiku koosolek.

8. Euroopa Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) ühtekuuluvusfookusgrupi koosolek.
9. Euroopa Parlamendi täiskogu istungi 14.–17. jaanuari tähtsamad teemad.
10. ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panus strateegia „Euroopa 2020” vahekokkuvõttesse.
11. Uus Euroopa juhiluba.
12. Euroopa Parlamendi regionaalarengukomisjoni koosolek.
13. Euroopa Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) ei ole rahul avaliku sektori omavahelise koostöö kavandatavate regulatsioonidega.
14. ELi isikuandmete kaitse usaldusväärse ja kaasaegse seaduse suunas.
15. Rahvuslike koordinaatorite kohtumine Regioonide Komitee administratsiooni esindajatega.
16. Arutelud seoses Euroopa Komisjoni direktiivi ja määruse ettepanekutega isikuandmete kaitse valdkonnas.
17. Arutelud EL järgmise finantsperioodi 2014–2020 eelarve üle.
18. Ülevaade ettevalmistustest 2013. aasta avatud päevadeks.
19. Regioonide Komitee loodusvarade komisjoni (NAT) ettepanekud raportööride määramise ja omaalgatusliku raporti koostamise kohta.
20. Euroopa Liidu küberturbe strateegia.
21. Euroopa Parlamendi täiskogu istungi põhiteemad.
22. Regioonide Komitee kodakondsuse ning valitsemis-, institutsiooniliste ja välisasjade komisjoni (CIVEX) koosolek.
23. ELAN võrgustiku koosolek.
24. Euroopa Ülemkogu otsused järgmise finantsraamistiku 2014–2020 osas
25. Sotsiaaldialoogi komitee koosolek.
26. Euroopa Parlamendi saadikute arvust pärast 2014. aasta valimisi.
27. Majanduskriis on halvendanud naiste olukorda üle kogu Euroopa.
28. Regionaalvolinik Hahn kutsub linnapäid üles haarama juhtohjad majanduse elavdamises ja kasvu edendamises.
29. Euroopa Liit soovib juhtida ülemaailmset võitlust vaesusega ja toetada kestliku arengut.
30. Regioonide Komitee Euroopa Liidu eelarve läbivaatamise ajutise komisjoni koosolek.
31. Osalemine selle aasta oktoobris toimuvatel Avatud Päevadel.
32. ELi audiitorite sõnul ei ole liikmesriikidel ega komisjonil võimalik hinnata, kas programmid realselt eakamaid töötajaid aitavad.
33. Euroopa Komisjon käivitab virtuaalse klassiruumi projekti eTwinning Plus.
34. Regioonide Komitee konverentsil “Oskused ja töökohad jätkusuutlikuks kaasavaks majanduskasvuks” ettekanded üleval Regioonide Komitee kodulehel.

35. Euroopa Parlament hääletas talupidajate õiglasema ja läbipaistvama rahastuse poolt.
36. Jäätmete teemaline konsultatsioon Regioonide Komitee raportööri Mr. Michel Lebruniga.
37. Arvamustevahetus Euroopa Parlamendi regionaalarengu komisjonis regionaalvoliniku Johannes Hahniga mitmeaastase finantsraamistiku ja 2014. aasta järgse ühtekuuluvuspaketti käsitlevate institutsioonide vaheliste läbirääkimiste üle.
38. ONCE- Hispaania sotsiaalse dimensiooni näide.
39. Euroopa globaliseerumisega kohanemise fond toetab Austria, Taani, Soome, Itaalia, Rumeenia, Hispaania ja Rootsi koondatud töötajaid.
40. Hariduse rahastamine liikmesriikides on surve all.
41. Euroopa Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) GOLD III tööühma koosolek.
42. Viljandimaa haridusjuhtide külaskäik.
43. Regioonide Komitee rahvuslike koordinaatorite koosolek.
44. Läänemere regiooni piirkondade vahelise töögrupi koosolek.
45. Regioonide Komitee küsimustik omavalitsuste kaasamise hindamiseks järgmise finantsperioodi 2014–2020 vahendite kasutamise partnerluslepingute koostamisse.
46. ELAN võrgustiku koosolek.
47. Euroopa Liidu kohus hakkab andma üldsusele teavet oma tegevuse kohta kahe uue infovoo vahendusel.
48. Euroopas on edukalt vähendatud koolist väljalangemist ja suurendatud kõrghariduse omandanute osakaalu, kuid noormeeste saavutused on endiselt halvemad.
49. Euroopa Komisjon kutsub koostööle säästva vesiviljeluse arendamiseks Euroopas.
50. Euroopa roheline pealinn 2013.
51. Euroopa Parlament nõuab kõigi Euroopa Liidu arvete tasumist 2013. aastal.
52. Regioonide Komitee küsimustik ressursitõhususe teemal.
53. Osalemine Euroopa Liidu institutsioonide lahtiste uste päevadel 4. mail.
54. Ametlikud kõnelused järgmise finantsperioodi 2014–2020 osas võivad alata.
55. Euroopa Parlament leiab, et riiklikud pensionid peavad tagama inimväärsed elamistingimused.
56. Urmo Kübar on tänavuse Euroopa kodaniku auhinna Eesti kandidaat.
57. Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimised.
58. Euroopa Komisjon tutvustas oma seisukohti teemal, kuidas ränne ja liikuvus võivad toetada kaasavat majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning kuidas tugevdada üleilmset koostööd selles valdkonnas.
59. Euroopa portaali „Build up“ kajastab Rakvere saavutusi energia vallas.

60. Komisjon teeb ettepaneku ajakohastada 300 olulist meresadamat.
61. Euroopa Komisjoni määrus, millega soovitakse edendatakse kodanike ja ettevõtjate vaba liikumist, on pälvinud mõnede omavalitsusliitude tähelepanu.
62. Komisjon nõuab liikmesriikidelt rohkem tööd lastehoiu valdkonnas.
63. Euroopa Komisjon käivitab avaliku arutelu ELi tervishoiu- ja tööhutuspoliitika uue raamistiku üle.
64. Komisjon loob ELi kodanikuühiskonna platvormi, et võidelda inimkaubanduse vastu.
65. Euroopa roheline nädal 2013.
66. On alanud konkurss juurdepääsetava linna tiitlile 2014.
67. Euroopa tööstuspoliitika: tööstuslik renessanss.
68. Euroopa Komisjon soovib saada teada, kas tuleks ELi jäätmealastes õigusaktides seatud ringlussevõtu eesmärke muuta ja kuidas seda tuleks teha.
69. Euroala kriisi kolme aasta õppetunnid.
70. Kolmepoolsetel läbirääkimistel saavutatud kokkulepped ERDF määruse lõpliku sõnastuse osas.
71. OECD aruanne kinnitab haridusse ja noorte tööalasesse konkurentsivõimesse tehtud ELi investeeringute tasuvust.
72. Euroopa Parlamendis Balti tee koridori avamine.
73. Euroopa Liidu tippkohtumise põhiteemad.
74. Leedu sai Euroopa Liidu eesistujariigiks alates 1. juulist 2013.
75. Regioonide Komitee rahvusdelegatsioonide esimeeste kohtumine Regioonide Komitee presidendiga.

Euroopa Liidu Regioonide Komitee toetab Balti riikidele piisavate ühtekuuluvusvahendite eraldamist aastatel 2014–2020.

Euroopa Liidu Regioonide Komitee täiskogu istungil kiitis komitee heaks resolutsiooni „2013. aasta järgse ühtekuuluvuspoliitika seadusandlik pakett“, milles toetatakse ettepanekut, et järgmisel finantsperioodil 2014–2020 ei väheneks oluliselt Eestile eraldatavate ühtekuuluvuspoliitika vahendite maht võrreldes praeguse perioodiga. Teksti selline sõnastus oli Balti riikide delegatsioonide omavahelise koostöö ning komitee poliitiliste fraktsioonide ning Poolast pärit resolutsiooni koostanud raportöoriga tehtud koostöö tulemus.

EL Regioonide Komitee Eesti delegatsiooni juht ja Tallinna linnavolikogu esimees Toomas Vitsut hindas seda esimeseks läbimurdeks. 6.–7. veebruarini toimuva EL ülemkogu eel oli oluline kõikide võimalike partnerite toetus Eesti püüdlustele saavutada ülemkogul kompromiss, mis kindlustaks aastatel 2014–2020 piisavate vahendite olemasolu vajalike investeeringute tegemiseks EL vahendite toel. Toomas Vitsuti hinnangul annaks see võimaluse suunata vahendeid partnerluses riigiga kohaliku kestliku arengu toetuseks.

Fotod Regioonide Komitee istungist:

<http://www.flickr.com/photos/cor-photos/9205507621/in/set-72157634424933290>

Muud väliskoostöö üritused

Vastavalt EMOL-i väliskoostöö tegevuskavale toimusid alljärgnevad kohtumised ja osalemised väliskoostööüritustel, mille peamiseks oli väliskoostöö alaste sidemete tugevdamine peamiselt Baltimaadele, Skandinaaviale ja Venemaale ning büroo kvalifikatsiooni ja pädevuse tõstmine.

EMOLi väliskoostöö tegevuskava 2013. aastal

Kinnitatud EMOLi juhatuse 28. jaanuari 2013 koosolekul

Käesoleva tegevuskava aluseks on Eesti Maaomavalitsuste Liidu põhikirjalised eesmärgid ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu tegevuskava aastateks 2011–2014 (Vastu võetud EMOLi Maapäeval 27.05.2011).

Põhikirjalisteks eesmärkideks on liitu kuuluvate kohaliku omavalitsuste üksuste kui teravikute esindamine suhetes riigorganite, teiste isikute ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Tegevuskavast lähtuvaks eesmärgiks on tõhusa välissuhtluse säilitamine ja edendamine. Koostöö arendamine rahvusvaheliste organisatsioonide, teiste riikide kohaliku omavalitsuse üksuste ja nende kohalike või regionaalsete omavalitsusliitudega.

2013. aastaks seatud väliskoostööalased eesmärgid ja tegevused on kokkuvõetavad alljärgmiselt:

Tegevuste loetelu

1. Koostöö jätkamine Eesti üleriigiliste omavalitsusliitude esindusega Brüsselis;
2. Koostöö jätkamine Regioonide Komitees ja CLRAE-s;
3. EMOL-i esindajate töö jätkamine rahvusvahelistes koostööorganisatsioonides (CEMR ja BSSSC) ja selle kaudu omavalitsuste huvide tõhusam kaitsmine; BSSSC koosolekul osalemine;
4. Välisüritustel osalemine vastavalt kutsetele ja vajadusele; Open Days 2013
5. Aktiivse väliskoostööalase infovahetuse tagamine;
6. Venemaa suunalised initsiatiivid, mis on seotud omavalitsuste huvide ühise esindamisega
7. Soome Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Liidu (Suomen Kuntaliitto) ja Eesti üleriigiliste omavalitsusliitude (Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit) koostööprotokoll aastateks 2012–2014
8. Koostöö- ja sõprussuhete arendamine erinevate riikide omavalitsustega ja nende liitudega, õppereis Bulgaariasse, tutvumine Bulgaaria Omavalitsuste Liiduga ja erinevate omavalitsuste külastamine.

Tegevuste kirjeldus

1. Omavalitsusliitude esinduse Brüsselis üleval pidamine, informatsiooni vahendamine liikmetele;
2. Panustamine Regioonide Komitee ja CLRAE üleriigiliste omavalitsusliitude ühisesse esindatusesse ja Brüsseli delegatsiooni sekretäri kulusesse, pakutakse igakülgset toetust ja tehnilist abi EMOL-i esindajatele Regioonide Komitees ja CLRAE-s;

3. Igakülgne toetus ja tehniline abi EMOL-i esindajatele koostööorganisatsioonides (CEMR, BSSSC) osalemiseks, büroopoolne abi arvamuste kujundamiseks vajaliku info saamisel ja edastamisel; toetatakse BSSSC koosolekutel osalemist; Läänemere-strateegia arendamine ja tähtsustamine;
4. Toetatakse EMOL-i esindajate osalemist Brüsselis toimuval iga-aastaselt Euroopa linnade ja piirkondade nädalal Open Days 2013;
5. Vastavalt kutsetele ja vajadustele toetatakse EMOL-i esindajate osalemist erinevatel rahvusvahelistel üritustel loomaks paremini toimivaid väliskoostöökontakte teiste omavalitsusliitude ja organisatsioonidega; Igapäevaselt EMOL-i liikmetele väliskoostöö alase info vahendamine ja liikmete kaasamine;
6. Tulenevalt koostööprotokollist tagame nii ametnike kui ka valitud isikute osalemise koolitustel ja seminaridel Soomes.
7. Muu koolitustegevuse toetamine koostöös erinevate koostööpartnerite – omavalitsusliitudega teistest EL-i liikmesriikidest ja erinevate koostöölepete raames; õppereis Bulgaariasse.

Soome, 18.–19.04. 2013 Osales Jüri Landberg, Reet Aljas (Viimsi vallavalitsusest)

Euroopa sotsiaaltöövõrgustiku seminar

Helsingis toimus Euroopa sotsiaaltöövõrgustiku (European Social Network) kevadseminar. Seminar oli jagatud nelja teemade gruppi:

1. Valikud ja kontroll teenuste kasutajate poolt.

Esinesid erinevate maade osalejad (Rootsist Lars-Göran Jansson, Horvaatiast Senada Halilcevic, Ionnis Dimitrakopoulos jt).

2. Eelarve ja võimalikud valikud – praktilised näited.

Esinesid Tarja Myllärinen Soome Kuntaliitost, Martina Plohovits Austriast jt.

3. Sotsiaalteenuste parendamise võimalustest.

Esinesid Martins Rullis Lätist, Toma Rines Suurbritanniast.

Pärast ettekandeid toimus paneeldiskussioon ja kõik seminarist osavõtjad said esitada esinejatele küsimusi ja algatada erinevaid diskussioone. Päeva lõpetas Balti riikide esindajate koostööpaneel. Teisel päeval toimusid erinevad töötoad, kus arutati sotsiaaltöoga seonduvaid probleeme: erinevaid teenuseid, nende kvaliteeti, kontrolli teenuste kättesaadavuse üle jne.

Sankt-Peterburg, 02.–04.05. 2013 osales Tiina Üksvärav

Koolitusreis Sankt-Peterburgi toimus 2.–4. mail 2013 Sankt-Peterburgi Munitsipaalüksuste Nõukogu kutsel. Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja Vene Föderatsiooni Sankt Peterburgi Munitsipaalüksuste Nõukogu vahelise koostöö aluseks on 20. septembril 2010 sõlmitud koostööleping.

Nõukogu on munitsipaalüksuste ühendus, mille eesmärgiks on arendada vastastikust koostööd ning esindada ja kaitsta kohalike omavalitsuste ühishuve. Sankt-Peterburgi Munitsipaalüksuste Nõukogu liikmeteks on kõik 111 nimetatud piirkonna munitsipaalüksust.

Koolitusreisi käigus tutvustati muuhulgas senist koostööd Eesti kohalike omavalitsuste ja Sankt-Peterburgi vahel (sh Rakvere ja Narva) ning erinevaid kultuurikontakte ja -võimalusi.

Kohtumisel munitsipaalüksuse Puškini linn (elanikke 24 000) linnapea Nikolai Grebnjoviga, tutvustas linnapea munitsipaalüksust ja selle arengut. Põgusalt arutati ka võimalikke edasisi kontakte.

Linnapea on valitud munitsipaalnõukogu (kohaliku omavalitsuse 5 aastaks valitud esindusorgan) poolt tema liikmete hulgast ja on kõrgeimaks ametiisikuks kohalikus omavalitsuses. Lisaks nõukogule ja linnapeale on ka täitev-korraldav administratsioon, mida juhib konkursi korras lepingu alusel töötav administratsiooni juht.

Serbias 17.–19.06.2013 osales Aare Vabamägi EPC (energiatõhususe leping) töötoas

EPC skeem on järgmine:

Äriühing hindab ära projekti energiasäästu võimaluse ja energiasäästu rahalise väärtuse ning investeeringu suuruse. Kui energiasääst on piisava rahalise väärtusega, siis äriühing teostab investeeringu ja saab raha koos kasumiga tagasi energiasäästu maksumuse arvelt.

Selleks sõlmitakse äriühingu ja KOV vahel pikemaajaline leping, mille jooksul projekti tehtud investeering end tagasi teenib ja kui investeering on end tasunud, siis annab äriühing KOV-ile üle investeeringuga energiatõhusaks muudetud objekti ja KOV haldab teda edasi, olles nüüd juba energiatõhusa objekti omanik, millel on ka väiksemad haldamiskulud.

ESCO on EL energiapoliiitika perspektiivis suure tähtsusega, sest sellel pannakse rõhuasetus kui võimalusele kaasta erasektori raha energiatõhususe saavutamiseks.

Konverentsil toodi välja mitmetes ettekannetes kitsaskohad, miks ESCO skeem vaatamata perspektiivsele teoreerilisele rahastamisvõimalusele tegelikkuses edukalt mitmetes riikides ei toimi. Välja toodi toetuste takistav roll ärile baseeruva ESCO mudeli takistajana. Eestis on sarnane olukord kuni energiasektorisse KOV –idele toetusi pakutakse.

Edukalt toimivad ESCO-d Saksamaal ja Austrias, kus ka seadusandlus toetab ESCO skeemi.

Sarnastel teemadel on kavas sügisel korraldada KOV-idele energiatõhususe seminar ja seda infot saab sellel seminaril oma ettekandes kasutada ja jagada.

A. Vabamägi kohtus ka töötoas Euroopa Rekonstruktsiooni ja Arengupanga põhitoodete arendamise juhi hr Toivo Milleriga. Ta ootab huvi korral KOV organisatsiooni kontakti, et võimalusel meie kaudu laenurahasid suunata.

Õppereis Bulgaariasse 02.–16.08. 2013 osalesid liikmed

Läbirääkimised Bulgaaria Omavalitsuste Liiduga algasid juba talvel. Eesti Maaomavalitsuste Liidul on traditsiooniks igal aastal külastada erinevaid riike ja piirkondi, et tutvuda omavalitsuste ja nende liitudega. Koolitusreisil osalevad EMOLi liikmed ja ELL liikmed. Koolitusreisidel käiakse bussiga, et näha võimalikult palju.

Bulgaarias oli vastuvõtvaks organisatsiooniks Bulgaaria Omavalitsuste Liit, mis asus Sofias.

Eesti delegatsioon kohtus liidu tegevdirektor Ginka Tsavdarovaga, välissuhete eksperdi Dimitar Pehlivanoviga ja Liidu pressiesindajaga, kellele andsid intervjuu ELL aseesimees Mart Järvik ja Eesti delegatsiooni juht Sirje Ludvig.

Liit asub neile kuuluvas majas Sofia äärelinnas, lisaks on neil kinnisvara väljaspool Sofiat, kuhu ehitatakse koolituskeskus ja hotellid.

Bulgaaria territoorium on 111 000 km² ja elab 7,4 milj inimest, neist 1,3 miljonit elab pealinnas Sofias.

Bulgaarias on ühetasandiline omavalitsussüsteem 264 omavalitsusega. Bulgaaria Omavalitsuste Liit loodi 1996. aastal ja kõik omavalitsused kuuluvad liitu.

Liidus on 30 palgalist töötajat ja üle 60 lepingulise eksperdi. Liidule on pandud kohustus 17 seadusega, liidu esindajad kuuluvad rohkem kui 40 erinevasse töörühma ja komiteesse. Läbirääkimiste lõpp-protokoll riigieelarve küsimustes kirjutatakse alla igal aastal Rahandusministeeriumiga.

Omavalitsusüsteem: linnapea/vallavanem valitakse majoritaarse valimissüsteemi alusel 4-aastaseks tähtajaks.

Volikogu valitakse proportsionaalse valimissüsteemi alusel 4-aastaseks tähtajaks. Volikogu suurus on 11–61 liikmeni sõltuvalt elanike arvust.

Omavalitsuste poolt pakutavad teenused:

- Haridus – 85% koolidest ja 95% lasteaedadest;
- Tervishoid – 50% tervishoiuasutustest;
- Sotsiaalteenused – 83% kogu riigi sotsiaalteenustest;
- Kultuur, sport, turism – teatrid, raamatukogud, spordi- ja turismiobjektid;
- Üldised teenused – tänavate, teede hooldus (65% teedest), veevarustus, kanalisatsioon;
- Administratiivsed teenused – elanike register, ehitusload jne.

Räägiti reformidest ja nende vigadest.

Strugie-Krasnõjes, Pihkva oblastis 6.–7. septembril käisid, tulenevalt Koostöölepingust Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja Vene Föderatsiooni Pihkva rajooni munitsipaalüksuste nõukogu vahel, EMOLi juhatuse liikmed Strugie-Krasnõjes,

- Kohtumine Pihkva oblastis, Strugie-Krasnõje rajoonis, kus ühisel koosolekul arutati võimalikke koostöövõimalusi omavalitsuste vahel;
- Projektiideede arutelu: Kaido Kõiv, Valgjärve vallavanem, Urmas Peegel, Misso vallavanem, Peeter Sibul, Puhja vallavanem ning Pihkva oblasti, Strugie-Krasnõje rajooni volikogu esimees Nikolai Suhodolski ja asejuht hr Valeri Nikin. Ülevaade senistest tegevustest, pakutavate avalike teenuste tutvustus, eemärgiga pakkuda ülevaadet vallamajandusest, ettevõtlus- ja elukeskkonna terviklikust planeerimisest ja ruumikasutusest;
- Info vahetus EST-LAT-RUS piiriülese koostöö projektist, võimalustest;
- Metsatööstuse töötajate päeva üritustest osavõtt. Valdade poolsete tänukirjade üleandmine
- Ringsõit rajoonis, külastuse eesmärk tutvuda kooli, lasteaiaga, kommunaalmajandusega jne.
- Arutelud jäätmeveo korraldamisest omavalitsustes;
- Arutelud avalike teenuste pakkumisest ja selle korraldamisest, kogemuste vahetuse eesmärgil;

Arutelu rahvusvahelist koostööst St Peterburi kohalike omavalitsuste administratsiooniga ja Pihkva oblasti kohalike omavalitsuste administratsiooniga, läbiviidud ühis-tegevustest ja ka tuleviku plaanidest.

12.–13. septembril osalesid EMOLi esimees Jüri Landberg ja tegevdirektor Ott Kasuri Rootsi Kuningriigis Rootsi Omavalitsuste Liidu aastapäeva üritusel „SALAR 150“

Kohtuti CEMRI ja CLRAE kolleegidega, kes olid saabunud personaalse kutse alusel Rootsi omavalitsuste 150. aastapäeva pidulikule aktusele.

Kohtumised Rootsi kohalike omavalitsuste organisatsioonide esindajatega, kes korraldavad ja koordineerivad koostööd omavalitsusliitudes, et kindlustada elanike heaolu Rootsi riigis.

24. ja 25. oktoobril 2013 osales EMOLi esimees J. Landberg St Peterburgis SRÜ riikide parlamentide vahelise assamblee rahvusvahelisele konverentsil „Euroopa ja SRÜ riikide arengukoostöö sotsiaal-majanduslik valdkonnas – väljakutse kohalikele – ja regionaalsetele valitsuste tähtsamaks rolliks“, kus esines ettekandega „Omavalitsuste vaheline koostöö. Eesti kogemus“.

15.–18. detsembril 2013 viibis EMOLi delegatsioon koosseisus aseesimees Vello Jõgisoo, tegevdirektor Ott Kasuri, nõunikud Sirje Ludvig ja Aare Vabamägi ning Eesti külaliikumine Kodukant projektijuht Külli Volmer ja Järvamaa külaliikuja Merike Luuk külaskäigul **Horvaatia Maaomavalitsuste Liidus Zagrebis**.

Kohtuti liidu aseesimehe pr Snježana Bužineciga, kes andis liidu büroos ülevaate KOV olustikust Horvaatias. Büroo töötajad Vesna Fabris ja Ante Martić andsid detailse ülevaate KOV kohustustest ja rahastamisest. Eesti olusid tutvustasid Ott Kasuri, Sirje Ludvig ja Aare Vabamägi. Tekkis mitmeid erinevaid küsimusi ja arutelusid erinevatel KOV ülesannete ja rahastuse teemadel. Üks huvitavamaid oli hariduse valdkond. Liikumine Kodukant tutvustas kodanike algatusi ja aktiivsust Eesti maapiirkonnas. See pakkus elavat huvi, sest midagi sellist olevat Horvaatias just puudu. Arutelu jätkus mitmeteks tundideks. Kogesime ka Zagrebi trammiliikluse kõrget taset tagasiteel kohtumispaigast hotelli.

Õhtul kohtusime lisaks veel Horvaatia Maaomavalitsuste liidu juhiga hr Mladen Ivanovic, kes päeval oli hõivatud teise kohtumisega väljapool Zagrebi ja Eesti Maaomavalitsuste Liit ning Horvaatia Maaomavalitsuste Liit allkirjastasid omavahelise koostööleppe.

17. detsembril liikusime Zagrebist väljapoole Viškovosse, et kohtuda ühe keskmisest suurema kohaliku omavalitsuse juhtidega ja näha kohapealset olustikku. Meid võeti vastu volikogu istungitesaalis vallavanema ja volikogu mõnede liikmete ning ametnike poolt.

Anti ülevaate vallast, samuti tutvustasime EMOL-it ja liikumist Kodukant. Taas pakkus huvi kodanike aktiivne tegutsemine ja eriti liikumine „Teeme ära!“. Pärast mõnetunnist vestlust tutvustati meile valla edukamaid ettevõtteid, külastasime üht konteinermoduulite tootjat.

Pärastlõunal kohtusime vallavanema ja õigusnõunikuga, arutades ja kogemusi vahetades meie EL liikmelisuse 10-aastase kogemuse ja nende alles liikmeks saanute edasiste võimaluste üle.

Horvaatia Liidu esindajad olid huvitatud tulema Eestisse tutvuma linnade ja valdade päevadega, et ka Horvaatias selline üritus korraldada.

Projektid 2013, rahastatud EL poolt või muudest allikatest

EMOL on hinnatud partner erinevates projektides:

1. Avatud valitsemise partnerlus kohalikes omavalitsustes (AVP KOV)

Taotleja: e-Riigi Akadeemia

Projekti eesmärgiks on aidata kaasa läbipaistva ja kogukondi kaasava valitsemise arengule Eesti valdades ja linnades. Selleks tuleb kohalikul tasandil levitada arusaama avatud valitsemise olulisusest, saavutada vastavate tegevuste lülitamine kohaliku või muu tegevuskavadesse ning luua kohalike omavalitsuste vaheline platvorm kogemuste vahetamiseks ja parimate praktikate levitamiseks. Platvorm töötab avatud võrgustikuna, millega saavad liituda kõik kohalikud omavalitsused ja vabaühendused, kes jagavad avatud valitsemise põhimõtteid ja on valmis nende elluviimise nimel tegutsema.

2. Energiatõhus omavalitsus II

Taotleja EMOL

3. Demokraatlike väärtuste edendamine vabaühenduste ja kohalike omavalitsuste abiga

Taotleja: Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus (ENUT)

Projekti eesmärgiks on aidata kaasa jätkusuutliku demokraatliku ühiskonna arengule Eestis. Selleks edendame koos ENUTi MTÜde võrgustiku ja partneritega (Eesti Vabariigiliit (EVHL), Eesti Maaomavalitsuste Liit (EMOL) ja Eesti Linnade Liit (ELL), Inimõiguste Instituut (IÕI)) põhiõiguste kaitset ja võrdse kohtlemise põhimõtete järgimist ühiskonnas. Projektipartneritel on võrgustikud üle Eesti. Tõstame eestkostevõrgustiku liikmete ja sihtrühmade professionaalsust ja proaktiivsust soolise võrdsuse alaste eestkostetegevuste elluviimiseks ja n-ö valvekoera rolli võtmiseks, ning anname seeläbi ühendustele n-ö töövahendid võimaldamaks meestele ja naistele võrdsemat juurdepääsu riiklikele ressurssidele, suuremat võrdsust otsustamistasandil ning võrdsemaid võimalusi töö- ja pereelu ühitamisel.

4. Ärgake, külad!

Taotleja: Eesti Külaliikumine Kodukant

Projekt „Ärgake, külad!“ aitab kaasa Eesti kodanikuühiskonna arengule, suurendab Eesti külade huvikaitse suutlikkust ja mõjuvõimu strateegiliste eestkostepaanide elluviimisel ning selle tulemusena paraneb külade eestkostevõime. Projekti sihtrühmadeks on nn ärkavad külad ja aktiivselt tegutsevad külade eestkostehendused. Projekti keskseks tegevuseks on mentorprogramm, mis aitab kaasa uute eestkostehenduste tekkimisele, kujunevad uued, külade huvikaitset teostavad ning haldusreformi protsessis külasid esindavad eestkõnelejad.

Projekti viib ellu Eesti Külaliikumine Kodukant, koostööpartner on Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Eesti küldes tekkivate kokkuhoidvate kogukondade eestkostetegevuse tulemusena tagame Eesti regionaalselt tasakaalustatuma arengu. Organisatsioonina areneme projektiprotsessi käigus tugevamaks külade huvikaitseorganisatsiooniks.

5. „Kaevis kasutamise reguleerimise ja kaevandusalade rekultiveerimise jätkukursus ametnikele“.

Taotleja MTÜ Ökokratt

Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja Eesti Linnade Liidu ühinemine üheks üleriigiliseks liiduks

Üleriigiliste Liitude ühendamiseks on tegeletud tänaseks pea 20 aastat, kuid kõiki pooli rahuldava tulemuseni pole jõutud.

Analüüsid 20 aasta ühinemiskatseid võib aga tõdeda, et EMOL on alati olnud algataja ja eestvedaja rollis nii ühinemissetepanekute tegemisel kui ka dokumentide väljatöötamisel.

EMOLi juhid ja juhatus on 2013. aasta jooksul tegelenud üleriigiliste liitude ühinemisega ja on kohtunud korduvalt konsultatsioonideks ELL esimehe Taavi Aasaga.

EMOL on konsulteerinud ühtse üleriigilise liidu moodustamise õiguslikes küsimustes Tartu Ülikooli riigi- ja haldusõiguse õppetooli haldusõiguse dotsendi Vallo Ollega, kes muuhulgas ütleb: "Puuduvad ratsionaalsed argumendid tõlgendamaks seadusandja tahet selliselt, et see välistaks juba tegutsevate omavalitsusliitude ühinemise kaudu uue omavalitsusliidu moodustamise võimaluse. Sellesisuline regulatsioon poleks ilmselt kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse (RT 1992, 26, 349...27.04. 2011, 1) § 12 lg-s 1 sätestatud üldise võrdsuspõhiõigusega."

ELL juhatus valmistab ette oma põhikirja muudatust sooviga võtta uueks nimeks Eesti Linnade ja Valdade Liit. Aasta lõpus jõuti kokkuleppele, et ELL ja EMOL juhatuste ühine koosolek toimub 14. jaanuaril 2014.

Täna on Eestis 55 omavalitsust, kes ei kuulu kummassegi üleriigilisse liitu ja seega pole neil ka võimalust kaasa rääkida ühise liidu moodustamisel. Samas need omavalitsused tarbivad EMOLi ja ELL liikmete poolt kinnimakstud hüvesid ja omavalitsusliitude koostöökogu delegatsiooni läbirääkimiste tulemusi valitsuskomisjoniga ega pea oluliseks omavalitsuste süsteemi arendamist tervikuna ega koostööd meie elanike huvides.

VI KOKKUVÕTE

EMOLi võimekus üleriigilise liiduna on püsinud vaatamata omavalitsuste rasketele majanduslikele tingimustele. Kahjuks ei toeta kõik omavalitsused omavahelist koostööd, mis on teatud takistuseks ka teiste edasi minekul. EMOLi tugevus peitub liikmete ühtsuses. Oma eesmärkide saavutamiseks tuleb seljad kokku panna ja nõudmistes kindlaks jääda.

EMOLi juhatus ja liikmed on aktiivselt kaasatud Omavalitsusliitude Koostöökogu läbi-rääkimiste töörühmades ja paljudes riiklikes komisjonides, mis annab võimaluse olla kursis keskvalitsuse plaanidega ja esitada õigeaegselt oma seisukohti.

Võib rõõmuga nentida, et tänu vastutustundlikule tegutsemisele on EMOL saavutanud usaldusväärse koostöö ministriumidega, Riigikontrolli, õiguskantsleri ja Riigikogu erinevate komisjonidega, kes üha enam paluvad meid aktiivse partnerina ja sõnavõtu-ga osalema koosolekul. Näiteks on Riigikogu erinevates komisjonides ja aruteludel osaletud 28 korral.

EMOLi roll koostöös kolmanda sektoriga on kasvanud. Eesti Koostöökogu, Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus, MTÜ Perede ja Laste Nõuandekeskus, MTÜ Kodukant ja eriti MTÜ POLIS, kes koondab teadlasi, poliitikuid ja arvamusiidreid, on meie headeks partneriteks ja nõuandjateks. Koostöö kolmanda sektoriga rikastab maailmapilti ja an-nab väljundi avalikkusele, tugevdab kodanikuühiskonda.

Kohalikud omavalitsused peavad õigustatult väga oluliseks osalemist õigusruumi ku-jundamise protsessis. EMOLi büroo on kaasanud seisukohtade kujundamisse vastava valdkonna spetsialiste liikmesomavalitsustest. Erinevate töörühmade arv on aastate-ga kordades suurenenud ja 2013. aasta lõpuks oli neid üle 90. Teemade ring, millega tuleb tegeleda, on laienenud. Kasvanud on ka EMOLi roll ning kaasatus riikluse ja kohaliku demokraatia arengu kavandamisel.

Kohalikele omavalitsustele on traditsiooniliseks aasta sündmuseks saanud linnade ja valdade päevad. Selle korralduses ja töötubade mehitamises osalevad kõik Liidu bü-roo nõunikud, kes kavandavad ja korraldavad oma valdkonna seminaride ja arutelude sisu, leiavad parimad lektorid teadlaste ja omavalituste praktikute hulgast. Kaasates ministreid ja Riigikogu komisjonide esimehi, poliitikuid debattide ja diskussioonide lä-biviimisel. Töötubade ettevalmistamine võtab aega 7–8 kuud ja on tõsine väljakutse büroo töötajatele. 2014. aastal toimuvad X linnade ja valdade päevad. Ürituse tagasi-sidest võib tõdeda, et linnade-valdade päevad on pälvinud suure tähelepanu ja heaks-kiidu omavalitsusjuhtide, riigiametnike, riigikogu liikmete ja kõigi päevade külaliste hul-gas.

EMOL on teinud oma tööd vastavalt eelarve võimalustele, laekunud liikmemaksule ning riigieelarvelistele eraldistele väliskoostööks. Väga raske ja kohati võimatu on saa-vutada tegevuskavaga püstitatud eesmärgi büroo 8 töötajaga. EMOLi tegevust suuna-vate otsuste vastuvõtmisel ja igapäevases töös peetakse silmas liidu jätkusuutlikkust liikmete õiguste eest seismisel ning eesmärgi säilitada organisatsiooni võimekus, olla võrdväärseks partneriks suhtlemisel keskvõimuga omavalitsuste huvide kaitsmisel.

Jüri Landberg
EMOLi esimees

Eesti Maaomavalitsuste Liidu juhatuse ja Eesti Linnade Liidu juhatuse ühiste kavatsuste protokoll

Käesolev EMOL juhatuse ja ELL juhatuse 14.01.2014 toimunud ühisel koosolekul läbi arutatud ühiste kavatsuste protokoll väljendab kahe üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liidu juhatuste ühist kavatsust ühiselt läbi töötada kohaliku omavalitsuse üksuste üleriigilise ühistegevuse tugevdamise ja vastava organisatsioonilise korralduse küsimused.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu juhatus ja Eesti Linnade Liidu juhatus,

- lähtudes mõlema üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liidu liikmes-omavalitsuste ühishuvidest ja liitude põhikirjalistest eesmärkidest,
  - arvestades liitude teineteist toetavat tegevust valdade ja linnade ühishuvide esindamisel ja kaitsmisel ühiste eesmärkide saavutamise eesmärgil,
  - aktsepteerides Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja Eesti Linnade Liidu iseseisvat otsustuspädevust ning organisatsioonilise korralduse ja majandustegevuse erinevusi,
  - väljendades juhatuste ühist seisukohta kohalike omavalitsuste üleriigilise ühistegevuse tugevdamise vajadusest, ning
  - arvestades ühtse üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liidu kujunemise suunas liikumise vajadust, otsustavad:
1. Moodustada ELL ja EMOL ühine töörühm, koosseisus Toomas Sepp, Mihkel Juhkami, Ago Kokser, Kalmer Lain, Jüri Võigemast ELL esindajatena ning Jüri Landberg, Ivari tedremaa, Vello Jõgisoo, Kurmet Mürsepp EMOL esindajatena.
  2. Töörühmal töötada ühiselt välja ühtse üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liidu põhikirja eelnõu, arvestades mõlema üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liidu seisukohti ja kohaliku omavalitsuse üksuste ühishuve, liidu liikmemaksu alused ja suurus, võttes aluseks ühtse üleriigilise liidu kavandatavat struktuuri ning kehtivaid liikmemaksude mahte ja arvestusi.
  3. Töörühma töö tulemused ja ettepanekud esitada liitude juhatustele ja juhatuste poolt vastavalt EMOL liikmetele ja nende esindajate üldkoosolekule ning ELL liikmetele ja nende esindajate üldkoosolekule töörühma ettepanekute osas seisukoha võtmiseks.
  4. Töörühma töö tulemused ja ettepanekud esitada ELL juhatusele ja EMOL juhatusele arvestusega saada liitude seisukohad ettepanekute osas hiljemalt 2015. aasta Linnade ja Valdade Päevadeks.
  5. ELL juhatus ja EMOL juhatus informeerivad juhatuste ühiste kavatsuste protokollist ja sellega kavandatavatest ühistest tegevustest vastavalt liitude liikmeid ja 2014. aasta veebruaris toimuvat Eesti Linnade Liidu üldkoosolekut ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu üldkoosolekut.

Tallinn 14. jaanuar 2014

Taavi Aas
Eesti Linnade Liidu
juhatuse esimees

Jüri Landberg
Eesti Maaomavalitsuste Liidu
esimees

SISUKORD

I SISSEJUHATUS	3
II LIIKMESKOND	4
Liikmemaks.	4
III Liikmete huvide kaitse	5
IV EMOLi Maapäev, volikogu ja juhatuse tegevus	6
Maapäev – EMOLi üldkoosolek toimus 7. juunil Kambja vallas, Tartumaal	6
EMOLi Tegevuskava 2011–2014.	6
EMOLi volikogu tegevus	7
EMOLi juhatuse tegevus	8
V EMOLi TEGEVUS	11
EMOLi tegevus 2013. aasta riigieelarve läbirääkimistel ja kohalike omavalitsuste toimetuleku tagamisel	11
Kohalike omavalitsuste fiskaalolukorra ülevaade (Märt Moll)	12
Transpordi ja teedevaldkond	21
Kohalike omavalitsuste rahaline seis.	22
Hariduse-, kultuuri-, noorsoo- ja spordivaldkond (Taimi Saarma)	26
Sotsiaal- ja tervishoiuvaldkond (Mailis Kaljula)	33
Keskkonna-, maa- ja maaeluküsimuste valdkond (Aare Vabamägi)	38
Transpordi- ja teedevaldkond	43
IKT valdkonna töörühm	46
Linnade, valdade päevad 2013	48
EL vahendite uus periood 2014–2020	51
Väliskoostöö ja arendusprojektid	55
Euroopa Liidu Regioonide Komitee (CdR)	57
Koostöö ja mõjuametid Regioonide Komitees	61
Raportöörid 2013.	61
Ettekanded ja sõnavõttud jms Regioonide Komitee teemadel 2013	61
Valimiste vaatlus 2013	63
Euroopa Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu (CEMR)	64
Läänemere riikide subregionaalne koostöö (BSSSC) organisatsioonis	68
BSSSC üritused 2013	69
Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu esindaja Brüsselis.	70
Euroopa Liidu Regioonide Komitee toetab Balti riikidele piisavate ühtekuuluvusvahendite eraldamist aastatel 2014–2020.	74
Muud väliskoostöö üritused	75
EMOLi väliskoostöö tegevuskava 2013. aastal	75
Projektid 2013, rahastatud EL poolt või muudest allikatest	80
Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja Eesti Linnade Liidu ühinemine üheks üleriigiliseks liiduks	81
VI KOKKUVÕTE	82

President Toomas Hendrik Ilves
linnade, valdade päevade avamisel.

Linnade, valdade päevadel oli rohkelt osavõtjaid.

CEMR ja Pariisi rahvusvahelisel konverentsil „Võrdõiguslikkus, globaalse arengu eeldus”.

Õppereisil Bulgaariasse.

Töökoosolek Bulgaaria Omavalitsuste Liidus

EMOLi juhatus 2013. aastal.